

Stichting Pensioenfonds Thales Nederland
Jaarverslag 2024

Inhoud

<i>Kerncijfers per 31 december</i>	3
<i>Dashboard</i>	5
<i>Bestuursverslag</i>	8
Karakteristieken van het Fonds	8
Verslag over het boekjaar	16
Financiële paragraaf	28
Beleggingsparagraaf	36
Pensioenparagraaf	43
Risicoparagraaf	48
Actuariële paragraaf	56
Toekomstparagraaf/Vooruitblik 2025	58
<i>Verslag Raad van Toezicht</i>	59
Reactie van het bestuur op verslag Raad van Toezicht	66
<i>Verslag van het verantwoordingsorgaan</i>	67
Reactie van het bestuur op het verslag van het VO	75
<i>Jaarrekening</i>	76
Balans per 31 december	77
Staat van baten en lasten	78
Kasstroomoverzicht	79
Toelichting behorende tot de jaarrekening	81
<i>Overige gegevens</i>	117
Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo baten en lasten	117
Actuariële verklaring	118
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	120
<i>Bijlagen</i>	130
Bijlage 1: Personalía	131
Bijlage 2: Benchmarks	135
Bijlage 3: Checklist Code Pensioenfondsen 2024	136
Bijlage 4: SFDR RTS Annex IV	147

Kerncijfers per 31 december

<i>(bedragen zijn in duizenden euro's)</i>	2024	2023	2022	2021	2020
Aantal deelnemers					
Actieve deelnemers (incl. Arbeidsongeschikten)	2.620 (38)	2.505 (41)	2.330 (39)	2.221 (33)	2.027(40)
Pensioengerechtigde deelnemers	2.225	2.140	2.059	1.996	1.916
Gewezen deelnemers	1.532	1.456	1.412	1.404	1.411
Totaal aantal deelnemers	6.377	6.101	5.801	5.621	5.354
Reglement variabelen 1)					
Indexatie actieven per (1 januari) Middelloon (in %)	3,26%	9,19%	1,12%	0,00%	0,00%
Indexatie inactieven per (1 januari) Middelloon (in %)	3,26%	9,19%	1,12%	0,00%	0,00%
Pensioenuitvoering					
Feitelijke premie 2)	39.806	37.032	33.034	30.623	28.233
Zuivere kostendekkende premie	44.812	39.858	55.813	56.389	46.383
Kostendekkende / gedempte premie	34.004	36.351	32.532	30.046	22.179
Pensioenuitvoeringskosten	2.594	1.624	1.004	959	1.000
Pensioenuitkeringen	52.125	47.577	41.187	38.413	35.669
Vermogenssituatie en solvabiliteit					
Pensioenvermogen	1.734.854	1.608.093	1.437.871	1.921.172	1.804.571
Premie-egalisereserve 3)	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Voorziening pensioenverplichtingen	1.373.396	1.284.068	1.172.772	1.469.632	1.558.456
Actuele dekkingsgraad	126,3%	125,2%	122,6%	130,7%	115,8%
Beleidsdekkingsgraad	129,5%	127,8%	130,4%	124,2%	107,6%
Vereiste dekkingsgraad o.b.v. werkelijke beleggingsmix	120,5%	122,7%	123,7%	123,4%	120,6%
Vereiste dekkingsgraad o.b.v. strategische beleggingsmix	120,7%	122,1%	122,9%	121,7%	120,9%
Beleggingsportefeuille 6)					
Vastgoedbeleggingen	153.451	162.644	128.271	200.065	164.073
Aandelen	628.270	610.415	543.509	774.499	652.072
Vastrentende waarden	975.665	867.672	799.796	940.600	975.909
Derivaten 4)	36.518	30.950	28.627	43.039	117.994
Overige beleggingen	4.057	4.136	11.954	6.399	20.815
Liquide middelen	4.056	4.501	826	3.016	4.494
Totaal beleggingen 4)	1.802.017	1.680.318	1.512.983	1.967.618	1.935.357

vervolg kerncijfers per 31 december

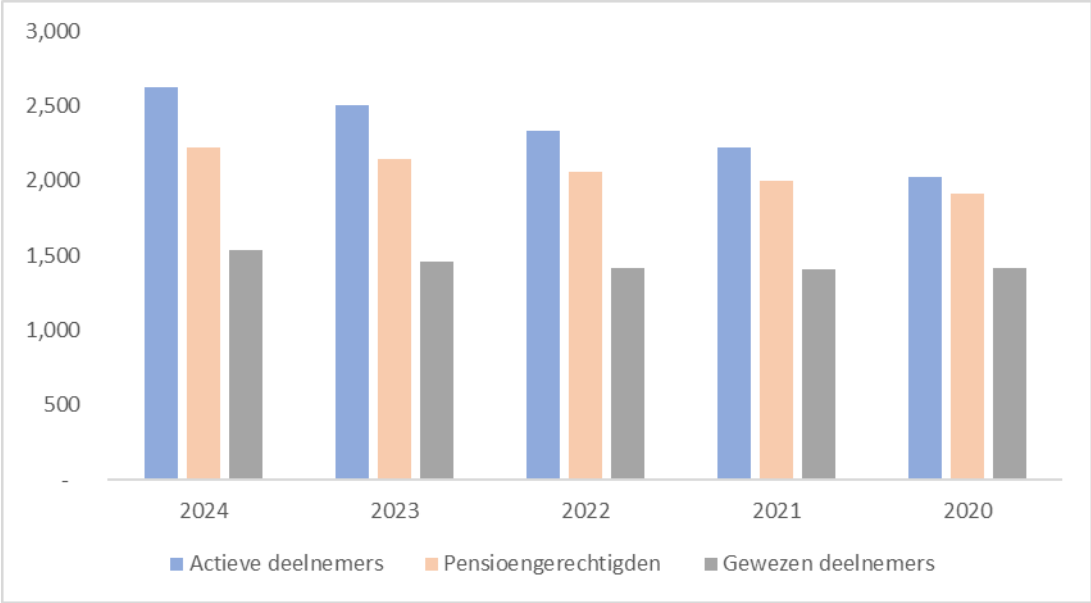
(In duizenden euro's)	2024	2023	2022	2021	2020
Beleggingsresultaten					
Directe beleggingsopbrengsten	19.808	20.231	22.761	27.728	33.083
Indirecte beleggingsopbrengsten	123.691	162.536	-503.826	101.066	161.977
Vermogensbeheerkosten	-4.329	-3.576	-4.468	-4.201	-6.125
Totaal inclusief waarde wijzigingen	139.170	179.191	-485.503	124.593	188.935
Totaal beleggingsrendement (in %) 5)	8,9%	12,7%	-25,0%	7,1%	12,2%
Totaal beleggingsrendement (in %) (unhedged)	10,8%	12,3%	-23,6%	9,0%	10,7%
Benchmark (in %) (unhedged)	10,0%	11,2%	-22,5%	7,3%	8,4%

Tabel 1: Kerncijfers per 31 december

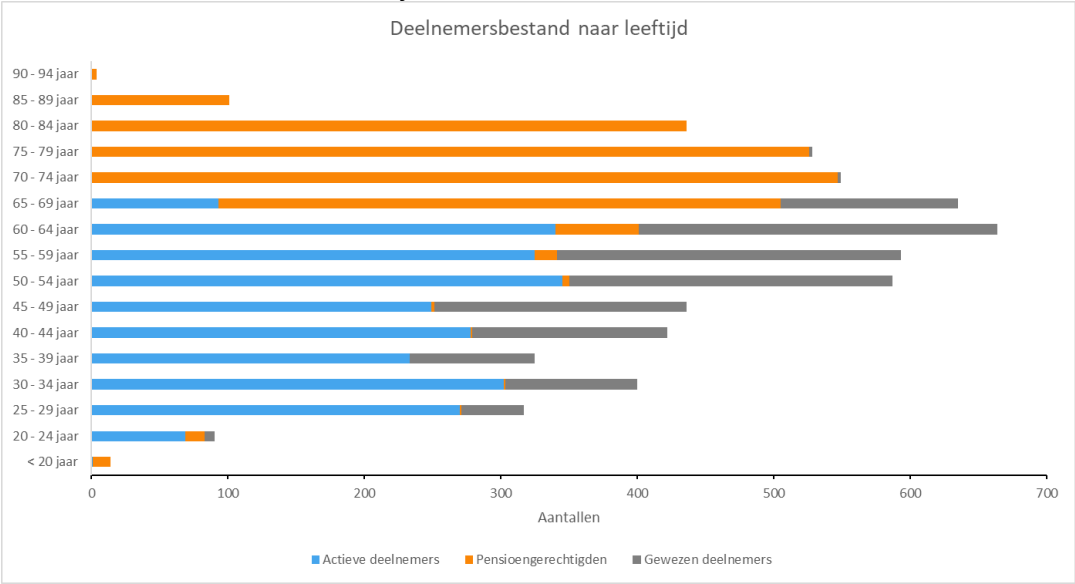
- 1) Per 1-1-2025 is aan actieven in de middelloonregeling en aan inactieven onder middelloon een toeslag verleend van 2,71%. Deze toeslagen zijn verwerkt in de technische voorziening en dekkingsgraad per 31 december 2024.
- 2) Voor de opbouw van de feitelijke, kostendekkende en gedempte kostendekkende premie verwijzen wij naar paragraaf 1.3 van de toelichting bij de jaarrekening.
- 3) De premie-egalisatiereserve vormt geen onderdeel van de algemene algemeen reserve en wordt niet meegenomen bij de berekening van de dekkingsgraad.
- 4) De beleggingen zijn exclusief de derivaten met een negatief saldo van € 73.888 duizend euro.
- 5) Totaal beleggingsrendement betreft het rendement inclusief het effect van valuta afdekking en LDI-portefeuille (de LDI portefeuille bestaat uit swaps en langlopende obligaties).
- 6) De beleggingsportefeuille is op basis van look through.

Dashboard

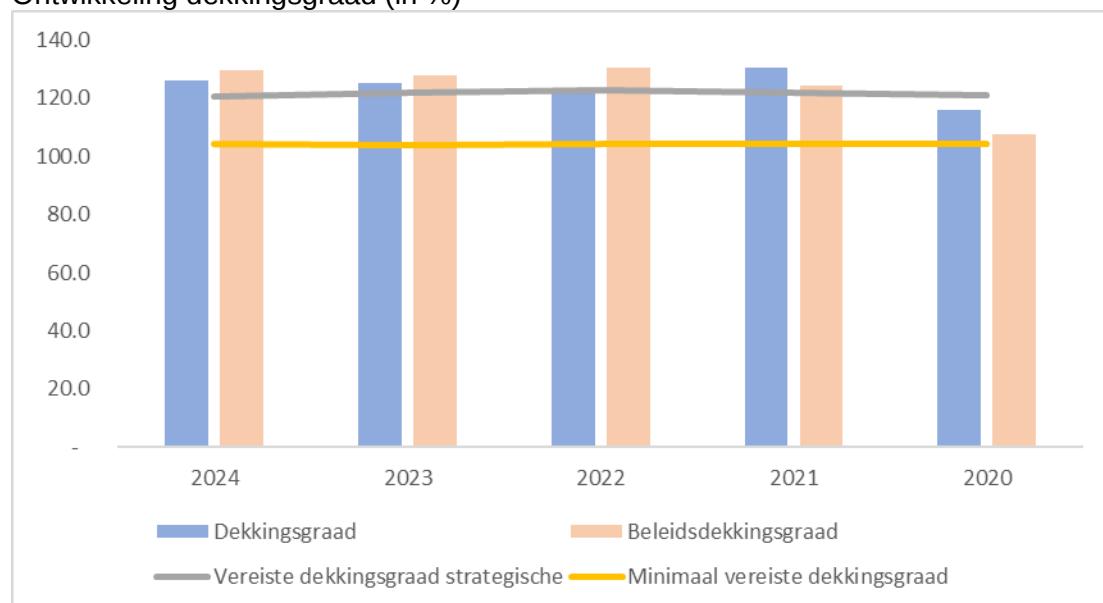
Deelnemers

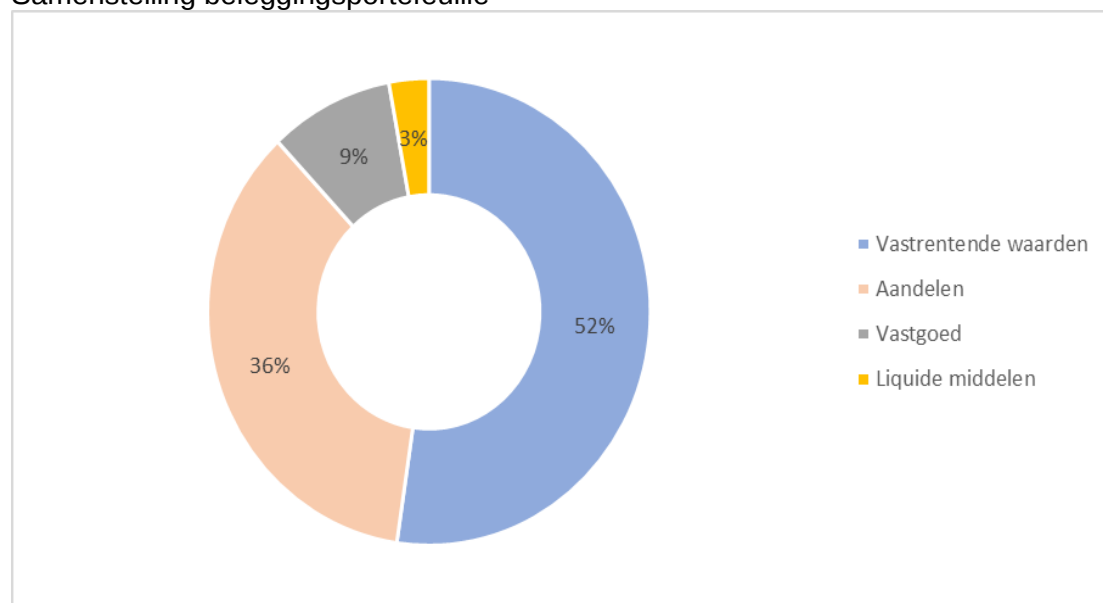
Deelnemersbestand naar leeftijd

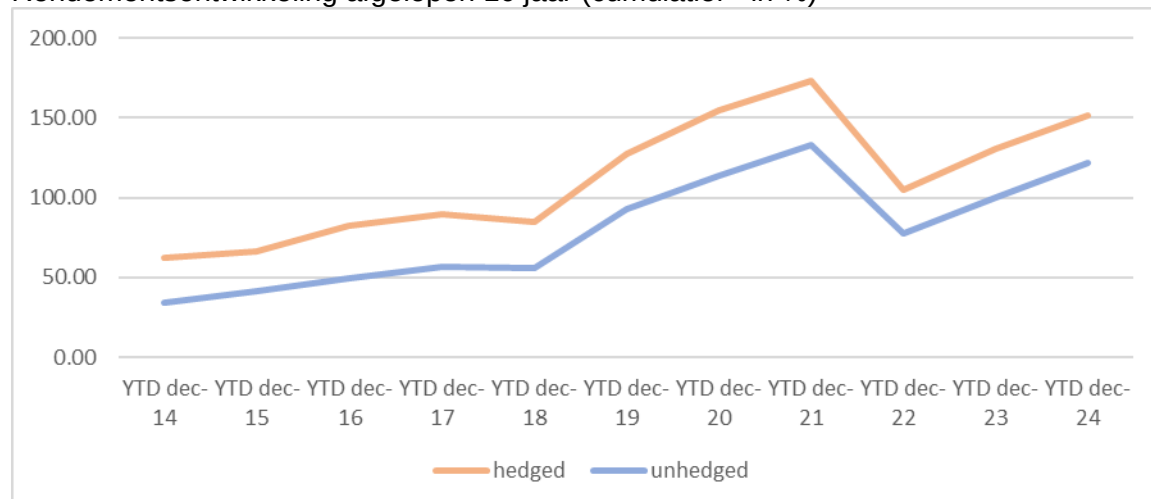
Ontwikkeling dekkingsgraad (in %)

Samenstelling beleggingsportefeuille

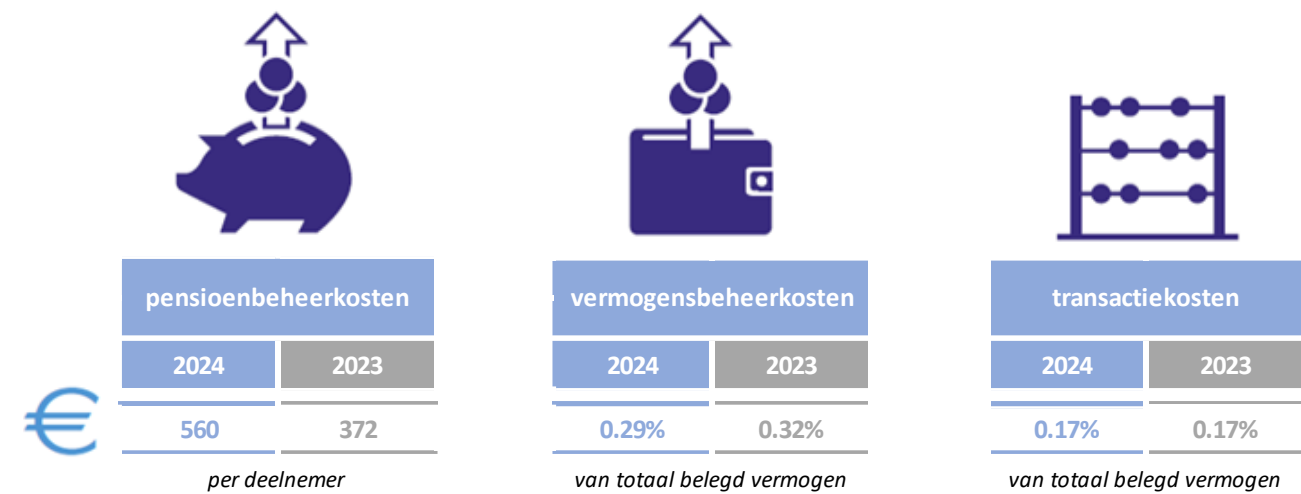

Rendementsontwikkeling afgelopen 10 jaar (cumulatief - in %)

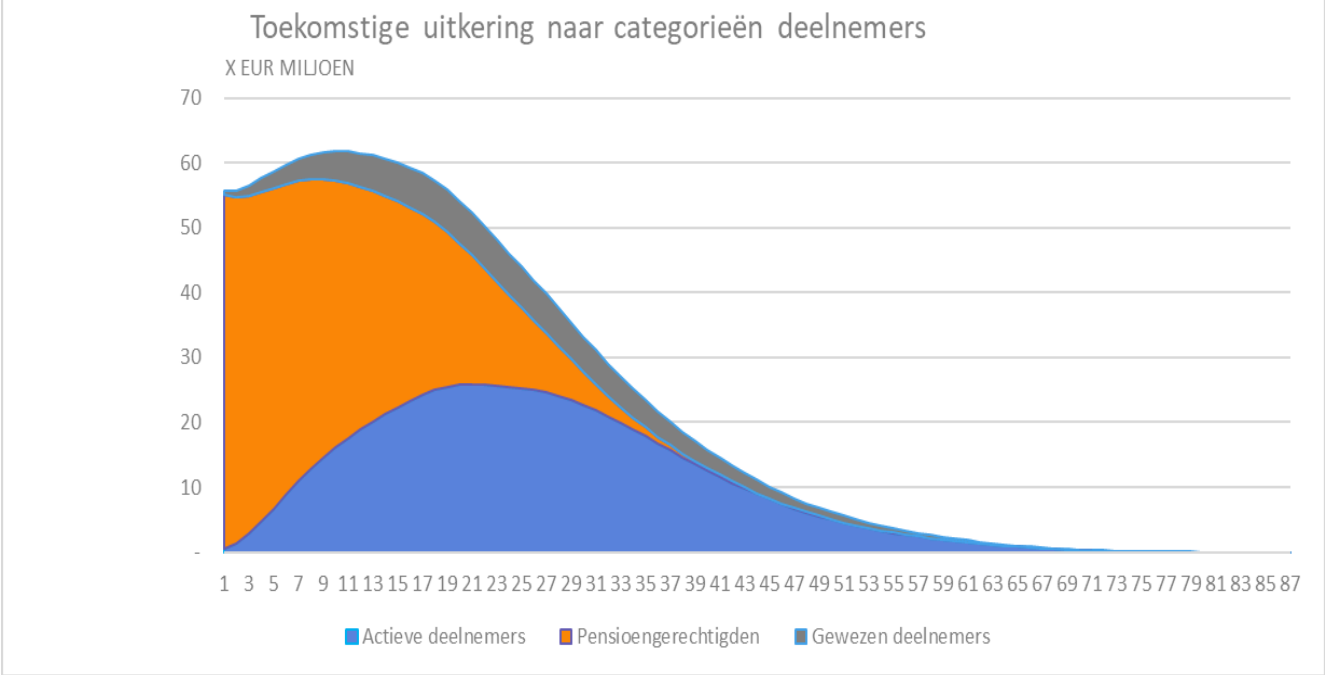

* Cumulatief rendement; startjaar 2011.

Kengetallen kostentransparantie

Toekomstige uitkering naar categorieën deelnemers

Bestuursverslag

Karakteristieken van het Fonds

Profiel

Stichting Pensioenfonds Thales Nederland (hierna: het Fonds), statutair gevestigd aan Zuidelijke Havenweg 40 7554 RR te Hengelo (Overijssel) is opgericht op 1 oktober 1948. De laatste statutenwijziging was op 15 augustus 2022. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41027030. Het Fonds is een ondernemingspensioenfonds en is aangesloten bij de koepelorganisatie de Pensioenfederatie (de overkoepelende organisatie van ondernemingspensioenfonds, bedrijfstakpensioenfonds en beroepspensioenfonds).

Het Fonds is verantwoordelijk voor het zorgdragen van de pensioenaanspraken die in het kader van de collectieve pensioenregeling van Thales Nederland B.V. zijn toegezegd. De collectieve pensioenregeling is bestemd voor medewerkers van Thales Nederland B.V. en gelieerde ondernemingen.

Het Fonds heeft een missie, visie en strategie, waarin wordt beschreven wat het Fonds wil betekenen en bereiken voor haar belanghebbenden, rekening houdend met de voorkeuren en belangen. Op deze wijze heeft het Fonds bepaald wat de strategische doelstellingen en beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding, zijn.

Deze missie visie en strategie wordt 3 jaarlijks herijkt en geactualiseerd. Eind 2022 heeft het bestuur de missie, visie en strategie voor het laatst herijkt en geactualiseerd.

Missie

Het Fonds voert als zelfstandig pensioenfonds de pensioenregeling uit die tussen de sociale partners is overeengekomen. Dat doen we op een verantwoorde, evenwichtige en transparante manier. Het belang van alle deelnemers (actief, gepensioneerd en slaper) staat voorop: we informeren hen zo duidelijk en volledig mogelijk over de ontwikkelingen rond hun pensioen en stellen hen in staat om weloverwogen persoonlijke keuzes te maken.

Visie

Bij het Fonds draait het om de deelnemers. Hun belang – een goed pensioen – is onze opdracht. Daarom streven we naar een optimaal financieel rendement en houden we oog voor onze maatschappelijke verantwoordelijkheid. We willen zo begrijpelijk mogelijke informatie verstrekken aan onze deelnemers, op een zo persoonlijk mogelijke manier. Zo stellen we hen in staat zelfstandig, bewust en gefundeerd keuzes te maken over hun pensioen.

Strategie

Het Fonds zet in op continuïteit. Het Bestuur heeft continue aandacht voor de communicatie en dialoog met alle deelnemers, evenals het beleggingsbeleid en de resultaten daarvan. Hiervoor heeft het een communicatie-, een integraal risicomanagement- en een beleggingsadviescommissie ingesteld, evenals een dagelijks bestuur. De effectiviteit van het beleid wordt voortdurend gemonitord en bekeken door het Bestuur, in samenwerking met het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht.

Concreet hanteert het bestuur drie speerpunten in zijn strategie voor de jaren 2023, 2024 en 2025:

- Overgaan naar het nieuwe stelsel op een goed afgewogen en evenwichtige wijze, waarbij we keuzes maken die passen bij de behoeften van onze deelnemers;
- Continu verbeteren van de communicatie naar en dialoog met onze deelnemers;
- Investeren in een nieuwe, diverse generatie bestuurders, die met alertheid, kennis, goede tools, draagvlak en vertrouwen van alle partijen de missie en visie goed kunnen waarmaken.

Beleid en verantwoording

Het Fonds geeft uitvoering aan de overeengekomen pensioenregeling en het pensioenreglement. Deze uitvoering bestaat uit het beleggen van het beschikbare vermogen, het verstrekken van uitkeringen en het informeren van belanghebbenden. Hiertoe wordt voor 6.377 deelnemers, gewezen deelnemers/slapers en gepensioneerden eind 2024 circa 1,7 miljard euro belegd.

De uitvoeringsovereenkomst tussen Thales Nederland B.V. en het Fonds is in 2021 verlengd voor een periode van vijf jaar en loopt tot en met 31 december 2025. In de uitvoeringsovereenkomst zijn afspraken gemaakt over de beleidsruimte van het Bestuur. Het Bestuur is eindverantwoordelijk voor de uitvoering en houdt de regie over de werkzaamheden van het Fonds.

In de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABtN) zijn de opzet van het Fonds, de visie op risico en wijze van uitvoering gedocumenteerd. Onderdeel van het beleid is een noodprocedure waarin is beschreven hoe het Fonds omgaat met de besluitvorming in spoedeisende situaties. Deze noodprocedure is als bijlage bij de ABtN opgenomen.

Uitgangspunt in het handelen van ieder individueel bestuurslid en het Bestuur als geheel is dat hij/het handelt in het belang van alle belanghebbenden van het Fonds, rekening houdend met de korte- en langetermijneffecten van maatregelen. De overwegingen die het Bestuur maakt bij besluiten worden in de notulen van de bestuursvergaderingen vastgelegd. Het Bestuur weegt in haar besluitvorming de adviezen van het verantwoordingsorgaan mee. Verder worden jaarlijks de aanbevelingen vanuit de raad van toezicht besproken en geadresseerd.

Ten minste éénmaal per jaar, wordt door het Bestuur een informatiebijeenkomst georganiseerd. Voor deze bijeenkomst zijn alle deelnemers en pensioengerechtigden uitgenodigd.

Kenmerken pensioenregeling

De pensioenregeling van Thales Nederland B.V. heeft de kenmerken als weergegeven in tabel 2.

Kenmerken pensioenregeling 2024	
Pensioensysteem	Middelloodregeling
Pensioenleeftijd	68 jaar
Pensioengevend salaris	Jaarsalaris + vakantietoeslag
Maximum pensioengevend salaris	€ 137.800,-
Toeslagverlening	Voor actieven en gepensioneerden conform CPI afgeleid
Franchise	€ 17.545,-
Pensioengrondslag	Pensioengevend salaris minus franchise
Opbouwpercentage	1,875%
Partnerpensioen	70% van bereikbaar ouderdomspensioen, waarvan 20% op risicobasis
Wezenpensioen	14% van bereikbaar ouderdomspensioen
Premie	28%
Werknemersbijdrage	40% van premie
Werkgeversbijdrage	60% van premie

Tabel 2: Kenmerken pensioenregeling 2024

Voor het pensioengevend salaris boven het maximaal pensioengevend salaris wordt een bruto toeslag uitgekeerd door Thales Nederland. Deze toeslag kan (gedeeltelijk) ingezet worden voor een netto pensioenregeling bij Aegon. De maximale jaarlijkse inleg voor de netto pensioenregeling is afhankelijk van een staffel, die met de leeftijd hoger wordt.

Dispensatie van het Bedrijfstakpensioenfonds voor de Metalektr

Thales Nederland B.V. is onder bepaalde voorwaarden vrijgesteld van deelname aan de regeling van het Bedrijfstakpensioenfonds Metalektr (PME). Eén van deze voorwaarden is dat de Thales-regeling minstens gelijkwaardig moet zijn aan de PME-regeling. Dit geldt tevens voor het

indexatiebeleid dat, bij PME en bij het Fonds, mede afhankelijk is van de dekkingsgraad. Toetsing van de dispensatie door PME vindt periodiek plaats. Thales Nederland volgt de bewegingen in de bedrijfstak als het gaat om de inhoud van de pensioenregeling en bijvoorbeeld de hoogte van het opbouwpercentage.

In 2024 heeft er geen gelijkwaardigheidstoets plaatsgevonden. De laatste gelijkwaardigheidstoets was in 2021.

Ontwikkelingen in deelnemers

Het aantal deelnemers dat pensioen opbouwt bij het Fonds is in 2024 toegenomen.

In onderstaande tabel is een mutatieoverzicht opgenomen met de ontwikkelingen in het deelnemersbestand.

	Actieven	Arbeids- ongeschikt	Slapers	Ingegaan OP/NP	Ingegaan WZP	Ingegaan AOP	Totaal
Aantal deelnemers ultimo 2022	2.291	39	1.412	2.032	25	2	5.801
Indiensttredingen en waardeoverdrachten	368	1	-21	0	0	0	348
Uitdiensttredingen en waardeoverdrachten	-188	6	159	0	0	0	-23
Pensionering	-5	-4	-90	142	5	0	48
Overlijden	-2	-1	-3	-63	0	0	-69
Overige mutaties	0	0	-1	-1	-2	0	-4
Aantal deelnemers ultimo 2023	2.464	41	1.456	2.110	28	2	6.101
Indiensttredingen en waardeoverdrachten	380	0	-46	0	0	0	334
Uitdiensttredingen en waardeoverdrachten	-257	5	243	0	0	0	-9
Pensionering	-1	-6	-102	152	2	0	45
Overlijden	-4	-2	-3	-63	0	0	-72
Overige mutaties	0	0	-16	-5	-1	0	-22
Aantal deelnemers ultimo 2024	2.582	38	1.532	2.194	29	2	6.377

Tabel 3: Ontwikkelingen in het deelnemersbestand

Organisatie

Bestuur

De samenstelling van het Bestuur per 31 december 2024 is als volgt:

Naam	Functie	Vertegenwoordiging	Lid sinds	Einde zittingsduur
Dhr. D.J.H. de Bruijn	Voorzitter	Werkgever	6 juni 2012	juni 2030
Dhr. J.H.E. Soepenber	Vice-voorzitter	Werkgever	1 maart 2008	juni 2028
Mevr. E.R. Schuring	Lid	Werkgever	27 juni 2024	juni 2026
Dhr. J.H. van Deemter	Lid	Deelnemers	30 januari 2023	juni 2028
Dhr. E.C. Weening	Secretaris	Deelnemers	19 augustus 2019	juni 2026
Dhr. E.R. Stolp	Lid	Pensioengerechtigden	8 augustus 2024	juni 2030

Tabel 4: Samenstelling bestuur

Het Bestuur van het Fonds bestaat uit zes leden: drie vertegenwoordigers van de werkgever, twee vertegenwoordigers van de deelnemers en één vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden. Verdere gegevens van de bestuursleden, inclusief eventuele nevenactiviteiten, zijn opgenomen in bijlage 1 (Personalia).

De drie leden van werkgeverszijde worden benoemd door het Bestuur op voordracht van de directie van Thales Nederland B.V. De twee leden van deelnemerszijde worden benoemd door het Bestuur op voordracht van de Centrale Ondernemingsraad (COR).

Een lid wordt benoemd door het Bestuur na verkiezingen onder alle pensioengerechtigden op basis van het door het Bestuur vastgestelde verkiezingsreglement. Kandidaten kunnen worden voorgedragen door bij het Bestuur aangemelde vereniging van Thales Pensioengerechtigden. Voordracht en (her)benoeming vinden plaats op basis van een door het bestuur opgestelde profielschets voor het betreffende lid.

Alle bestuursleden zijn benoemd voor een periode van zes jaar en zijn terstond herbenoembaar.

Het bestuur heeft in de bestuursvergadering van 12 april 2024 drie aspirant bestuursleden benoemd, namelijk:

- Mevrouw E.R. Schuring (1970)
- Mevrouw E. Roossink (1973)
- De heer F.N.A. van den Hurk (1981)

De heer G.J. Mulders is per 21 mei 2024 afgetreden als bestuurslid namens werkgeverszijde. Hij is opgevolgd door mevrouw E.R. Schuring, eerst als aspirant bestuurslid op 12 april 2024 en in de bestuursvergadering van 14 juni 2024 is zij, onder voorbehoud van goedkeuring door DNB, benoemd tot lid van het bestuur. Op 27 juni 2024 heeft DNB ingestemd met de voorgenomen benoeming van mevrouw E.R. Schuring als bestuurder.

Om het risico op verlies van deskundigheid te beperken en continuïteit te vergroten tijdens de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel, heeft het bestuur van het Fonds ervoor gekozen om de heer D.J.H. de Bruijn voor een derde termijn te benoemen in de bestuursvergadering van 14 juni 2024, onder voorbehoud van goedkeuring door DNB.

Op 13 augustus 2024 heeft DNB ingestemd met de voorgenomen herbenoeming van de heer D.J.H. de Bruijn.

De heer S.C.A. Tijhuis is per 1 juli 2024 afgetreden als bestuurslid namens de pensioengerechtigden. Om invulling te geven aan deze vacature zijn alle gepensioneerden geïnformeerd over de aanstaande vacature en hebben zij de mogelijkheid gehad om te solliciteren.

De heer E.R. Stolp is voorgedragen door de VVSPTN en in de bestuursvergadering van 31 mei 2024 benoemd tot lid van het bestuur, onder voorbehoud van goedkeuring door DNB. Op 8 augustus 2024 heeft DNB ingestemd met de voorgenomen benoeming van de heer E.R. Stolp.

Het Bestuur heeft een deel van de werkzaamheden uitbesteed. Dit betreft de pensioenadministratie en vermogensbeheer. Uitgangspunt is dat het Bestuur, conform de eisen van de Pensioenwet, verantwoordelijk blijft voor de juiste uitvoering van de uitbestede taken.

Het Bestuur heeft bevoegdheden conform de statuten en reglementen van het Fonds, in overeenstemming met de vastlegging in de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABtN).

Pensioenbureau

De beleidsvoorbereiding en de beleidsuitvoering worden verzorgd door het pensioenbureau. De medewerkers van het pensioenbureau zijn in dienst bij Thales Nederland B.V. De besluitvorming omtrent het door de Stichting te voeren beleid inzake de dagelijkse uitvoering van haar werkzaamheden, wordt bepaald door tenminste twee bestuursleden tezamen.

Het pensioenbureau bestaat uit de volgende medewerkers:

Dhr. S.G.B. Heemskerk, manager van het Fonds

Mw. L. Katalanc-Bulut

Dhr. M. Harperink

Mw. B.M. Bleker-Westenbroek

Mw. A. Özkan-Yildiz

Uitvoering pensioenbeheer en vermogensbeheer

De pensioenadministratie van het Fonds wordt uitgevoerd door Appel Pensioenuitvoering.

Het vermogensbeheer wordt uitgevoerd door BlackRock Netherlands B.V. (hierna: BlackRock). Met de vermogensbeheerder zijn overeenkomsten afgesloten waarin onder andere de beleggingsrichtlijnen en de overeengekomen rapportages zijn vastgelegd. Ter controle van performance rapportages en beleggingsadministratie is een contract gesloten met CACEIS.

Met de vermogensbeheerder zijn concrete afspraken rondom vergoedingen gemaakt. In het bestuursverslag doet het Bestuur verslag van de kosten van uitbesteding.

Dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur overlegt tweewekelijks en wordt ondersteund door de manager van het Fonds. Alle (operationele) besluiten worden genomen door het gehele Bestuur.

Het dagelijks bestuur heeft ultimo boekjaar de volgende samenstelling:

Dhr. D.J.H. de Bruijn, voorzitter

Dhr. J.H.E. Soepenber

Dhr. S.G.B. Heemskerk (pensioenbureau)

Beleggingsadviescommissie

Het Bestuur laat zich met betrekking tot het vermogensbeheer terzijde staan door een beleggingsadviescommissie. De belangrijkste taken zijn het monitoren van de vermogensbeheerder, het adviseren over beleggingsaangelegenheden in brede zin, en het formuleren en, na vaststelling door het bestuur, uitvoeren van het beleggingsplan. Iedere maand wordt het Bestuur geïnformeerd door de vermogensbeheerder over de ontwikkeling van en de resultaten uit belegd vermogen. BlackRock Solutions toetst periodiek de invulling van de beleggingsportefeuille op strategisch niveau en geeft het Fonds adviezen over de totale balans (inclusief het rente afdekkingsbeleid). De beleggingsadviescommissie bestaat ultimo boekjaar uit één vertegenwoordiger van het Bestuur. De beleggingsadviescommissie wordt bijgestaan door een extern adviseur en ondersteund vanuit het pensioenbureau.

De samenstelling van de beleggingsadviescommissie zorgt ervoor dat de beleggingsontwikkelingen goed kunnen worden geanalyseerd en de uitvoering door de vermogensbeheerder kritisch kan worden gezien.

De beleggingsadviescommissie heeft ultimo boekjaar de volgende samenstelling:

Dhr. S.G.B. Heemskerk, voorzitter (manager pensioenbureau)

Dhr. J.H. van Deemter (bestuurslid)

Dhr. A.H. Wouters (extern adviseur)

Dhr. M. Harperink (pensioenbureau)

Communicatiecommissie

De communicatiecommissie heeft als taak om het Bestuur te adviseren over communicatie, in brede zin, aan alle deelnemers. Dit betreft onder meer de 'vertaling' van het pensioenreglement, communicatie over toeslagverlening, het uniform pensioenoverzicht (UPO), de website en andere uitingen. De communicatie commissie bestaat uit drie bestuursleden en wordt ondersteund door een medewerker van het pensioenbureau.

De communicatiecommissie heeft ultimo boekjaar de volgende samenstelling:

Dhr. E.C. Weening, voorzitter (bestuurslid)

Dhr. J.H.E. Soepenber (bestuurslid)

Dhr. E.R. Stolp (bestuurslid)

Mw. L. Katalanc-Bulut (pensioenbureau)

Risk-commissie

Het Bestuur heeft een Risk-commissie ingesteld om het Bestuur te informeren en adviseren over het risicomanagement beleid en het risicomanagementproces.

Het risicomanagement ziet toe op zowel strategische als operationele risico's waar een pensioenfonds aan blootgesteld is alsook op het normenkader dat door het Bestuur is vastgesteld. De Risk-commissie bestaat uit één bestuurslid, welke de sleutelfunctiehouder kan zijn. De sleutelfunctiehouder rol kan extern worden ingehuurd. De Risk-commissie wordt ondersteund door een risicomanager (vervuller).

De Risk-commissie heeft ultimo boekjaar de volgende samenstelling:

Mevr. E.R. Schuring, voorzitter (bestuurslid)

Dhr. J.A.W. Winterink, sleutelfunctiehouder risicobeheer (extern interim)

Dhr. M. Harperink, risicomanager (vervuller) (pensioenbureau)

Raad van toezicht

De raad van toezicht (hierna: RvT) heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het Bestuur en op de algemene gang van zaken in de Stichting. De RvT stelt zich op als gesprekspartner van het Bestuur. Zij vervult haar toezichtstaak zodanig dat het bijdraagt aan een effectief en slagvaardig functioneren van het Fonds en aan een beheerste en integere bedrijfsvoering door het Fonds.

De RvT is ultimo boekjaar samengesteld uit drie externe deskundigen:

Dhr. H.J.J. Debrauwer, voorzitter

Dhr. P. Priester

Mw. C. van Kleef-van Driel

Het volledige reglement RvT, met een beschrijving van de taken en verantwoordelijkheden van het toezichtorgaan is opgenomen op de website van het Fonds.

In dit bestuursverslag legt de RvT verantwoording af over de uitvoering van de taken en uitoefening van de bevoegdheden.

Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan (hierna: VO) bestaat uit een vertegenwoordiging namens actieve deelnemers, pensioengerechtigden en de werkgever.

Volgens de Pensioenwet dient het VO een oordeel te geven over:

- Het handelen van het Bestuur van het Fonds.
- Het door het Bestuur uitgevoerde beleid in het verslagjaar.
- Beleidskeuzes van het Bestuur die op de toekomst betrekking hebben.

Het VO bestaat ultimo boekjaar uit de volgende leden;

Dhr. J. den Hartog en dhr. H. Gerritsen; lid namens de werkgever

Dhr. J.A. van Houwelingen en dhr. J.F.M. van den Bosch; lid namens de werknemers

Dhr. J.A.M. Grimberg en dhr. J.M. Damhuis; lid namens de pensioengerechtigden

De verantwoording die het Bestuur aan het VO aflegt is onderdeel van de jaarverslagcyclus en in dat kader wordt ook het formele overleg gevoerd tussen Bestuur en VO. In dit bestuursverslag doet het VO verslag van haar werkzaamheden.

Compliance Officer

De Compliance Officer van het Fonds is mevrouw S.A. Holwerda, arbeidsjuriste bij Thales Nederland B.V. De Compliance Officer oefent het algemene toezicht uit op de naleving van de gedragscode en andere compliance aspecten. Zij is onafhankelijk van het Bestuur en rapporteert periodiek, maar in ieder geval eenmaal per jaar, haar bevindingen aan het (dagelijks) bestuur.

Diversiteit Bestuur en overige gremia

Het bestuur acht diversiteit en inclusie, in termen van kennis, competenties, geslacht of genderidentiteit, leeftijd en sociaal-culturele achtergrond van belang. Diversiteit en inclusie zijn belangrijke criteria bij de selectie van kandidaten.

De onderstaande tabel bevat de diversiteitsverdeling van het Bestuur en de andere gremia per 31 december 2024:

Orgaan	Geslachtsdiversiteit		Leeftijdsdiversiteit	
	man	vrouw	<40 jaar	>40 jaar
Bestuur	5	1	0	6
RvT	2	1	0	3
VO	6	0	0	6

Tabel 5: Diversiteitsverdeling

Het bestuur zoekt altijd de balans bij besluiten over (her)benoemingen als het gaat om het voldoen aan de verschillende vereisten van het profiel.

Voor de samenstelling van het desbetreffende fondsorgaan heeft het fonds in beginsel de volgende doelstellingen:

- In elk betreffend fondsorgaan geldt als minimum dat er variatie is in geslacht of genderidentiteit.
- In elk betreffend fondsorgaan heeft minimaal één persoon onder de 40 jaar zitting.
- Verscheidenheid aan vaardigheden, competenties en invalshoeken in de samenstelling van elk betreffend fondsorgaan.

Bij de invulling van voornoemde doelstellingen dienen de volgende kanttekeningen te worden geplaatst:

- De geschiktheid van een kandidaat dient voorop te staan, hetgeen ook van invloed kan zijn op het realiseren van de beoogde mate van diversiteit en inclusie;
- Het Bestuur is soms gebonden aan afvaardigingscriteria, waardoor een voorgestelde kandidaat mogelijk niet geheel aan de doelstellingen zou kunnen voldoen.
- Er kan sprake zijn van verkiezingen waarvan de uitkomst niet gebonden is aan een beoogde mate van diversiteit en inclusie.

Het Fonds neemt maatregelen om diversiteit en inclusie te bevorderen. Deze maatregelen moeten ertoe leiden dat de fondsorganen op het moment dat een vacature ontstaat binnen het fondsorgaan, voldoen aan de in dit beleid opgenomen doelstellingen.

Externe ondersteuning en controle

Het Fonds wordt bijgestaan door externe deskundigen voor actuariaat en risicobeheersing op zowel korte als lange termijn. Het Bestuur heeft Willis Towers Watson Netherlands B.V. aangesteld als externe adviserende actuaris. Als certificerende actuaris is de heer drs. H.L.N. Stofbergen A.A.G. van Willis Towers Watson Netherlands B.V. aangesteld. De heer Stofbergen is tevens aangesteld als sleutelfunctiehouder voor de actuariële functie.

Om een scheiding tussen advisering en waarmerking te waarborgen is overeengekomen dat de taken van de waarmerkend actuaris en de adviserend actuaris in persoon zijn gesplitst. Omdat zowel de waarmerkend actuaris als de adviserend actuaris werkzaam is bij Willis Towers Watson heeft het Bestuur geverifieerd dat Willis Towers Watson beschikt over een door DNB goedgekeurde gedragscode en daarmee voldoet aan het bepaalde in artikel 148 van de Pensioenwet.

De externe accountant van het Fonds is de heer N. ten Dam RA van KPMG Accountants N.V.

Invulling van de sleutelfuncties (IORP II)

In januari 2019 zijn de wijzigingen in de Pensioenwet uit hoofde van de Europese Richtlijn IORP II in werking getreden. Het doel van IORP II is het bevorderen van de verdere harmonisatie van pensioenen in de Europese Unie. De Richtlijn bevat nadere regels rondom grensoverschrijdende collectieve waardeoverdrachten, governance, risicobeheer, beloningsbeleid en informatieverstrekking aan (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Ook bevat de Richtlijn regels ten aanzien van het toezicht op pensioenuitvoerders. Een nieuwe verplichting is dat er elke drie jaar een eigen-risicobeoordeling (ERB) dient te worden uitgevoerd en ingediend bij DNB.

Voor het Fonds heeft IORP II de grootste impact op de governance en risicomanagement. Een belangrijk onderdeel hiervan betreft de inrichting van de zogenoemde sleutelfuncties. Dit betreft de risicobeheerfunctie, de actuariële functie en de interne auditfunctie. IORP II maakt een onderscheid tussen de houder van een sleutelfunctie en de personele invulling van de daadwerkelijke uitvoering van de sleutelfunctie, waarbij de houder de eindverantwoordelijkheid blijft houden.

Bij de inrichting van de sleutelfuncties heeft het Bestuur rekening gehouden met de omvang en interne organisatie van het Fonds, alsmede met de omvang, de aard, de schaal en de complexiteit van de werkzaamheden (proportionaliteit). Daarnaast heeft het Bestuur onderscheid gemaakt tussen personen die houders van een sleutelfunctie zijn en personen die de sleutelfuncties vervullen. De sleutelfunctiehouder is één natuurlijk persoon en is eindverantwoordelijk voor de uitoefening van de taken en verantwoordelijkheden die vallen onder de sleutelfunctie. Daarnaast kunnen overige personen of organisaties betrokken zijn bij het vervullen van een sleutelfunctie.

Op basis van de hiervoor genoemde uitgangspunten en de uitlatingen van DNB heeft het Bestuur de volgende sleutelfunctiehouders aangesteld. Daarbij is tevens aangegeven wie in beginsel de vervullers van de sleutelfuncties zijn.

Sleutelfunctie	Sleutelfunctiehouder	Vervuller
Risicobeheerfunctie	S.C.A. Tijhuis (tot 1-7-2024) J.A.W. Winterink (vanaf 1-7-2024)	Risicomanager
Actuariële functie	Waarmerkend actuaris H. Stofbergen	Sleutelfunctiehouder
Interne auditfunctie	Bestuurslid D.J.H. de Bruijn	Audit expert InAudit

De houders van de risicobeheerfunctie en actuariële functie rapporteren materiële bevindingen en aanbevelingen op het gebied dat onder hun verantwoordelijkheid valt aan het Bestuur.

De taken en bevoegdheden van de sleutelfunctiehouder, alsmede de rapportage- en escalatielijnen in het kader van de sleutelfuncties zijn vastgelegd in het beleidsnotitiedocument Integraal Risicomanagement. Bij het aanstellen van (nieuwe) sleutelfunctiehouders wordt rekening gehouden met de vereiste geschiktheid.

Wegens het aftreden van de heer Tijhuis als bestuurslid en sleutelfunctiehouder Risicobeheer ultimo juni 2024 is de heer Winterink als extern sleutelfunctiehouder Risicobeheer aangesteld door het Fonds met ingang van 1 juli 2024. De DNB heeft ingestemd met de benoeming van de heer J.A.W. Winterink als Sleutelfunctiehouder Risicobeheer.

In 2024 is er een regulier sleutelfunctiehouder overleg geweest en voor alle relevante deelonderwerpen-WTP zijn opinies afgegeven door de sleutelfunctiehouders. Hieronder volgt een (niet limitatieve) opsomming van de opinies die de sleutelfunctiehouders gedurende 2024 aan het bestuur en aan de RvT hebben gerapporteerd:

- Transitie-FTK
- Transitieplan WTP
- Risicomatrix WTP
- Risicohouding WTP
- Indexatiebesluit

Verslag over het boekjaar

Hoofdpijnen

Beleidsdekkingsgraad in 2024 toegenomen

De financiële positie van het Fonds (beleidsdekkingsgraad) is in het boekjaar 2024 toegenomen. Eind 2023 bedroeg de beleidsdekkingsgraad 127,8%. Per 31 december 2024 bedroeg de beleidsdekkingsgraad 129,5%.

Verhoging van de pensioenen met 2,71%

Het bestuur heeft in de bestuursvergadering van 6 december 2024 besloten om per 1 januari 2025 een toeslag van 2,71% te verlenen op ingegane, opgebouwde en premievrije pensioenen.

Voor het besluit tot het verlenen van toeslag per 1 januari 2025 is de beleidsdekkingsgraad per 31 oktober van het boekjaar leidend. Deze bedroeg per die datum 129,5%. Het bestuur heeft bij deze toeslagverlening gebruik gemaakt van het toeslagbeleid onder het Transitie-FTK.

De toeslagverlening is verwerkt in de technische voorziening en dekkingsgraad per 31 december 2024. De actuele dekkingsgraad is toegenomen over het boekjaar 2024 van 125,2% per 31 december 2023 naar 126,3% per 31 december 2024.

Aanpassingen pensioenreglement

Het bestuur heeft in de bestuursvergadering van 17 mei 2024 ingestemd met wijzigingen in het pensioenreglement per 1 januari 2024. op de volgende onderdelen:

- Tekstuele wijzigingen die de inhoud van diverse artikelen verduidelijken;
- Artikel 24.2: de termijn voor het tekenen van een intentieverklaring bij het vervroegen van pensioen wordt verhoogd van vijf jaar naar tien jaar voor de AOW-gerechtigde leeftijd.

Voorts zijn de kengetallen geüpdatet naar de bedragen per 1 januari 2024. Het Fonds volgt met voorgenoemde aanpassingen het pensioenreglement van PME. Deze aanpassingen sluiten ook aan op het beleid van Thales Nederland B.V.

Uitgevoerde eigen risicobeoordeling

In het najaar 2023 is een nieuw eigen risico beoordeling (hierna: ERB) traject opgestart. De ERB-rapportage wordt door het Bestuur gebruikt als een integraal stuurmiddel in het besluitvormingsproces en dient tevens als verantwoordingsdocument voor het gevoerde beleid. Onder andere bij risicoanalyses en relevante besluiten wordt de ERB waar nodig meegenomen. De uitvoering en vastlegging van de ERB is in overeenstemming met het ERB-beleid.

Om richting te geven aan de ERB, heeft het Fonds de ERB uitgevoerd aan de hand van een centrale vraag. Het bestuur heeft in overleg met de Risk-commissie onderzocht wat een relevante centrale vraag is voor het Fonds. In pagina 23 wordt nader ingegaan op de ERB.

Vorbereiding transitie naar nieuwe pensioenstelsel

In 2024 heeft het Fonds belangrijke stappen gezet in de voorbereiding op de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel, zoals vastgelegd in de Wet toekomst pensioenen (WTP).

Deze wet markeert een fundamentele wijziging in het Nederlandse pensioenlandschap en vraagt om zorgvuldige afwegingen en een intensief proces met alle betrokken partijen.

Een nadere toelichting op de activiteiten, genomen besluiten en het doorlopen proces is toegelicht in de pensioenparagraaf van dit bestuursverslag.

Bestuursmodel

De wet schrijft een aantal mogelijkheden voor het bestuursmodel voor. Deze modellen zijn erop gericht om de evenwichtige belangenbehartiging in de besturing van een pensioenfonds te versterken en de rolverdeling tussen de verschillende organen van het Fonds te optimaliseren.

Op grond van de regelgeving heeft het Bestuur gekozen voor een Bestuur dat paritair is samengesteld uit vertegenwoordigers van de werkgever, deelnemers en gepensioneerden. Naast

het Bestuur kent het paritaire bestuursmodel een Verantwoordingsorgaan (VO) en een Raad van Toezicht (RvT).

De procedures rondom benoeming, ontslag en schorsing van bestuursleden of leden van het VO en RvT zijn vastgelegd in de statuten en/of de reglementen van het betreffende orgaan. Deze reglementen zijn opgenomen op de website van het Fonds.

Deskundigheidsbevordering en bestuurlijke effectiviteit

Het Bestuur zorgt voor geschiktheid, complementariteit en continuïteit binnen het Bestuur, dit is vastgelegd in het Geschiktheidsbeleidsplan. Het Bestuur toetst de geschiktheid van de bestuursleden bij het aantreden en gedurende het bestuurslidmaatschap. Het programma voor permanente educatie van bestuursleden waarborgt dat de geschiktheid van bestuursleden op peil blijft en waar nodig wordt verbreed of verder ontwikkeld.

Bestuursleden en leden van het VO ontvangen regelmatig informatie over relevante opleidingen, cursussen en workshops. Regelmatig wordt door een bestuurslid en/of de manager van het Fonds bijeenkomsten van onder andere de Pensioenfederatie en de toezichthouders bijgewoond. Bestuursleden ontvangen regelmatig informatie op pensioengebied.

Vanaf aantreden dienen de bestuursleden te beschikken over de nodige kennis, vaardigheden en professioneel gedrag (op geschiktheidsniveau A). Ook nieuwe leden van het VO volgen een relevante opleiding.

Zelfevaluatie bestuur

In maart 2025 heeft een zelfevaluatie van het Bestuur plaatsgevonden onder begeleiding van de heer E. Faber, werkzaam bij Thales Nederland B.V. In deze zelfevaluatie is gereflecteerd op het jaar 2024. Hierin stond de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel centraal. Het bestuur kijkt terug op een goed doorlopen proces, waarbij de relatie met sociale partners is verstevigd. Het bestuur heeft de voorbereidingen voor de transitie als complex ervaren. Het besluitvormingsproces, waarbij ook toezichthouders en sleutelfunctiehouders moeten worden meegenomen, kostte veel tijd. De vergaderdiscipline en de sfeer worden goed beoordeeld.

In de zelfevaluatie is tevens aandacht besteed aan het functioneren van het bestuur als geheel en het functioneren van de individuele leden. Het bestuur heeft aandacht besteed aan het bestuursmodel, integriteit, geschiktheid, continuïteit, diversiteit en inclusie, de wijze van opereren en de mate waarin de individuele leden zich voldoende onafhankelijk en kritisch kunnen opstellen.

Code Pensioenfondsen en Integere bedrijfsvoering

De Code Pensioenfondsen (hierna: de Code) heeft tot doel het functioneren van de besturen van pensioenfondsen te verbeteren en inzichtelijker te maken. Hiertoe zijn door de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid normen voor 'goed pensioenfondsbestuur' geformuleerd. In november 2023 is de Code gepubliceerd, waarbij de normen zijn gegroepeerd aan de hand van vijf thema's.

De Code is gebaseerd op het 'pas toe of leg uit'-beginsel. Bepalend voor de werking van de Code is hoe de pensioenfondsen met de intenties van de Code omgaan - niet de mate waarin ze die naar de letter naleven. Dat betekent dat er ruimte is om af te wijken van de normen, mits dit weloverwogen gebeurt. De rapportage van het intern toezicht over de naleving van de Code is opgenomen in het 'Verslag Raad van Toezicht'.

Het Bestuur van het Fonds heeft in 2024 de naleving volgens de herziene Code (2024) geïnventariseerd. Zaken die om nadere uitvoering vroegen, zijn inmiddels opgepakt door het Bestuur. Het Bestuur toont hiermee aan dat het een verantwoord bestuursbeleid voert.

Het Fonds past de normen van de Code vrijwel volledig toe. Voor zover het Fonds afwijkt van de normen van de Code wordt dit hierna per norm toegelicht. Een overzicht van alle normen van de Code, dus ook de normen waar het Fonds wel aan voldoet, is opgenomen in bijlage 3 (Checklist Code Pensioenfondsen).

Hieronder is per norm waaraan het Fonds afwijkt een toelichting opgenomen:

Nr.	Norm uit de Code	Reden van niet-naleving
35	Ten aanzien van leeftijdsdiversiteit geldt als minimum dat er tenminste een persoon zitting heeft in het bestuur en het verantwoordingsorgaan of het belanghebbendenorgaan die jonger is dan 40 jaar. Ten aanzien van genderdiversiteit geldt als minimum dat er in de organen variatie is in geslacht of genderidentiteit.	Bij het bestuur en VO voldoen we nog niet aan de norm leeftijdsdiversiteit in de zin van dat er tenminste een persoon zitting heeft in het bestuur en het VO, die jonger is dan 40 jaar. De gemiddelde leeftijd van het bedrijf bedroeg ultimo 2024: 44,7 jaar. Ondanks dat in de afgelopen jaren de gemiddelde leeftijd is gedaald, blijft het vinden van bestuursleden en leden voor het VO onder de 40 jaar een uitdaging. Ten aanzien van genderdiversiteit bestond het bestuur ultimo 2024 uit 1 vrouwelijke en 5 mannelijke bestuursleden. In 2024 hebben er twee bestuurswissels plaatsgevonden, waarvan 1 vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden. En een bestuurswissel als vertegenwoordiger namens de werkgever. Dit betrof uittredend bestuurslid in mei 2024; heer G.J. Mulders (66 jaar) waarbij mevrouw E.R. Schuring (53 jaar) als opvolgend bestuurslid is benoemd. Daarnaast worden er i.v.m. toekomstige opvolging twee aspirant bestuursleden opgeleid, waarvan er één vrouwelijk (51 jaar) is en één mannelijk (43 jaar). In het VO is er geen sprake van diversiteit in geslacht of genderidentiteit. Er blijft continu aandacht voor diversiteit, beginnend bij de werving van (aspirant) leden (vacatureteksten/functieprofielen).
37	De eerste zittingstermijn van een lid van het bestuur, de raad van toezicht, het belanghebbendenorgaan of verantwoordingsorgaan is maximaal vier jaar. Deze leden kunnen voor een tweede termijn van maximaal vier jaar worden benoemd. Een bestuurslid en een lid van het belanghebbendenorgaan of verantwoordingsorgaan kunnen als daarvoor aanleiding bestaat voor een derde termijn van maximaal vier jaar worden benoemd. In dat geval onderbouwt het bestuur de aanleiding voor een derde benoeming en deelt het bestuur dit met de overige organen. Leden van een visitatiecommissie zijn maximaal acht jaar betrokken bij hetzelfde pensioenfonds	Het Fonds handhaaft de bestaande zittingsduur en herbenoeming zoals vastgelegd in de statuten en wijkt derhalve af van de aanbeveling uit de Code. Belangrijkste reden hiervoor is continuïteit in het bestuur en de investeringen in deskundigheid. Bij een zittingsduur van 4 jaar en 6 bestuursleden waarvan er om de 2 jaar 2 aftreden kan het voltallige bestuur in 8 jaar tijd volledig vervangen zijn dit wordt als niet wenselijk beoordeeld i.v.m. de continuïteit van het Fonds. Het bestuur blijft afwijken van aanbeveling uit de code met als belangrijkste reden de continuïteit en investeringen in deskundigheid om een 'goed pensioenfondsbestuur' te waarborgen. De leden van het Bestuur worden benoemd voor een periode van zes jaar en kunnen maximaal twee keer worden herbenoemd. De zittingsduur van de leden van het VO is conform de regeling voor de leden van het bestuur (zes jaar) en kunnen maximaal twee keer worden herbenoemd. De zittingsduur van de Raad van Toezicht is maximaal vier jaar en kunnen maximaal één keer worden herbenoemd.

Fraude en naleving wet- en regelgeving

De ontwikkelingen in wet- en regelgeving worden door het Bestuur nauwgezet gevolgd. Voor het Fonds relevante wijzigingen worden geanalyseerd en de opvolging wordt besproken in de bestuursvergaderingen.

Het Fonds maakt onderscheid tussen interne en externe fraude.

Interne fraude: Het risico dat het Fonds financiële- of reputatieschade oploopt doordat verbonden personen werkzaam voor het Fonds zaken anders voorstellen dan de werkelijkheid, met het doel het financieel bevoordelen van zichzelf of anderen. De fraude komt vanuit de interne organisatie van het Fonds.

Externe fraude: Het risico dat het Fonds financiële- of reputatieschade oploopt doordat uitbestedingspartijen werkzaam voor het Fonds zaken anders voorstellen dan de werkelijkheid, met het doel het financieel bevoordelen van zichzelf of anderen. De fraude komt vanuit buiten de organisatie van het Fonds.

Bij het identificeren en inschatten van risico's besteedt het Fonds specifieke aandacht aan het inschatten van frauderisico's. Het Bestuur heeft als onderdeel van de SIRA een risicoanalyse uitgevoerd om de bruto-frauderisico's bij zowel intern als extern inzichtelijk te maken. De belangrijkste frauderisico's die hierbij zijn geïdentificeerd hebben betrekking op externe fraude.

Het Fonds mitigeert en beheerst deze frauderisico's door zowel op organisatie- als procesniveau beheersmaatregelen in te richten. De beheersmaatregelen bestaan onder andere uit: het aanwezig zijn van een gedragscode, onafhankelijke checks op de processen bij onze uitbestedingsorganisaties en het ingerichte onafhankelijke toezicht.

In 2024 waren er voor het Bestuur geen signalen van interne fraude en was er geen aanleiding om een onderzoek te doen naar fraude en/of overtreding van wet- en regelgeving.

Het Bestuur is niet bekend met overtredingen van de wet- en regelgeving door het Fonds. Aan het Fonds zijn in 2024 geen dwangsommen en boetes opgelegd.

Gedragscode

Het Bestuur heeft een gedragscode vastgesteld aan de hand van de modelgedragscode van de Pensioenfederatie. De gedragscode is beschikbaar via de website van het Fonds. Jaarlijks wordt door de bestuursleden en de overige verbonden personen een verklaring omtrent het naleven van de gedragscode van het Fonds getekend. Tevens wordt jaarlijks toegezien op de naleving van de code. In mei 2025 heeft het Bestuur de rapportage van de Compliance Officer over 2024 ontvangen. Er zijn geen specifieke bevindingen gerapporteerd door de Compliance Officer.

Sanctiewetgeving

Het Fonds heeft maatregelen genomen om de naleving van de sanctiewetgeving te waarborgen, voor zover deze van toepassing is op het pensioenfonds. Dit betreft zowel de processen rondom het pensioenbeheer als rondom het vermogensbeheer. Omdat deze processen grotendeels zijn uitbesteed aan externe partijen, heeft het Bestuur hier rekening mee gehouden in de uitbestedingsovereenkomsten met externe partijen.

Privacyregelgeving

Onder de Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna: AVG) geldt dat het Fonds wordt aangemerkt als 'verwerkingsverantwoordelijke' van persoonsgegevens. Het Fonds dient, als 'eigenaar' van de persoonsgegevens, expliciet te kunnen aantonen dat het voldoet aan de AVG-eisen.

In verband met het toezicht op naleving van de AVG wil het Bestuur van het Fonds dat de uitvoeringspartijen aansluiten bij goedgekeurde certificeringsmechanismen. Daarmee tonen de uitvoeringspartijen aan dat wordt voldaan aan de AVG en de principes 'privacy by design' en 'privacy by default'. 'Privacy by design' houdt in dat bij de verwerking gehanteerde mechanismen en systemen zo zijn ontworpen dat zoveel als mogelijk rekening wordt gehouden met de privacy van de deelnemers en de AVG. 'Privacy by default' is het zodanig instellen van de standaardinstellingen dat de privacy zoveel als mogelijk wordt gewaarborgd.

Bij het gegevensbeschermingsbeleid van het Fonds dat bestaat uit het informatiebeveiligingsbeleid (processen) en privacy beleid (personen) is rekening gehouden met de AVG. Het Fonds beschikt over een passende onderbouwing waaruit blijkt dat aan de regelgeving wordt voldaan. Ook heeft het

Fonds een verwerkingsregister, dat inzicht geeft in welke persoonsgegevens door de organisatie en haar partners wordt beheerd. In het register en het gegevensbeschermingsbeleid wordt onder andere inzicht gecreëerd in welke persoonsgegevens het Fonds verwerkt, welke verwerkingsdoeleinden er zijn, hoe lang de gegevens worden bewaard en welke maatregelen zijn getroffen om de privacy-risico's te beperken. Verder heeft het Fonds haar activiteiten en processen conform de AVG ingericht, als ook gedocumenteerd. Het Fonds zal haar activiteiten en processen met betrekking tot AVG blijven evalueren, wijzigen en verbeteren indien nodig.

De pensioenuitvoeringsorganisatie Appel Pensioenuitvoering heeft de Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfondsen van de Pensioenfederatie die tot stand is gekomen in afstemming met de Autoriteit Persoonsgegevens in 2024 nageleefd. Appel Pensioenuitvoering houdt een verwerkingsregister bij dat voldoet aan de bij wet gestelde eisen en houdt deze continu actueel.

In het kader van de meldplicht datalekken dient het Fonds meldingsplichtige datalekken te melden. Over het verslagjaar 2024 heeft het Fonds geen melding gemaakt inzake datalekken bij de Autoriteit Persoonsgegevens.

Toezichthouders

In 2021 heeft DNB haar toezicht aangepast naar een risico gebaseerd toezicht. Het uitgangspunt hierbij is dat de beschikbare toezichtcapaciteit daar wordt ingezet, waar de risico's het grootste zijn. De intensiteit van het toezicht neemt toe naarmate het materialiseren van risico's grotere consequenties heeft voor het vertrouwen in de sector.

Instellingen zijn ingedeeld in drie klassen, waarbij geldt hoe hoger hoe intensiever het basisprogramma. Het Fonds is ingedeeld in impactklasse 1, de laagste klasse. Uitgangspunt hierbij is adaptief toezicht, waarbij toezichthouders in contact treden met de instelling als daar aanleiding voor is.

In 2024 waren er geen specifieke aandachtspunten vanuit DNB voor het Fonds. Wel heeft er in 2024 een aantal keren afstemming met DNB plaatsgevonden over de voorbereiding op de Wet Toekomst Pensioen (WTP) en het vaststellen van de Risicohouding WTP.

Vanuit de AFM zijn er geen aanwijzingen, norminformerende of normoverdragende brieven ontvangen.

Klachten en geschillen

Klachten en geschillen kunnen door belanghebbenden bij het Fonds worden gemeld. De klachten- en geschillenregeling, Klachtenprocedure als schematische weergave van het klachtenproces zijn beschikbaar op de website van het Fonds.

Iedere uiting van ontevredenheid door een belanghebbende gericht aan de pensioenuitvoerder wordt gezien als klacht. Er wordt onderscheid gemaakt tussen klachten over de uitvoering van het pensioenreglement en de overige klachten.

Deze klachten zijn onderverdeeld in rubrieken conform de Gedragslijn van de Pensioenfederatie.

In het boekjaar heeft het Fonds geen klachten ontvangen over de uitvoering van het pensioenreglement.

In het boekjaar heeft het Fonds 8 overige klachten geregistreerd. Alle klachten zijn gemeld bij en afgehandeld door Appel Pensioenuitvoering. De overige klachten zijn onderverdeeld in de volgende rubrieken:

- 1 klacht over de service en klantgerichtheid;
- 1 klacht over de informatieverstrekking;
- 4 klachten over het deelnemersportaal;
- 1 klacht over de pensioenberekening en -betaling;
- 1 klacht overige klacht.

Er zijn geen geëscaleerde klachten geregistreerd.

Onregelmatigheden die binnen het Fonds, haar organen of bij de partijen aan wie taken zijn uitbesteed worden signaleerd kunnen worden gerapporteerd bij de Compliance Officer op grond van de klokkenluidersregeling van het Fonds. De klokkenluidersregeling is beschikbaar op de website van het Fonds. Ook bij de uitvoerder en de vermogensbeheerder zijn klokkenluidersregelingen geïmplementeerd. In het boekjaar is van deze regeling geen gebruik gemaakt.

Risicohouding

De FTK-risicohouding is in oktober 2020 – voorafgaand aan het proces voor het vaststellen van de nieuwe vijfjaars-periode voor de CDC-premie – opnieuw besproken met werkgever en vertegenwoordiging van de COR, het verantwoordingsorgaan, Raad van Toezicht en de VVSTPN (hierna gezamenlijk te noemen: de partijen). De conclusie was dat de risicohouding hetzelfde blijft. Tijdens de discussies bleek de verwachte pensioenopbouw voor de partijen een belangrijk criterium. Er wordt gestreefd naar een zo stabiel mogelijke feitelijke pensioenpremie. De pensioenpremie wordt niet gezien als een sturingsmiddel.

Om toeslagen te kunnen financieren zijn partijen bereid risico te lopen. De prioriteit ligt, conform de doelstellingen van het Fonds, meer bij toeslagambitie dan het voorkomen van kortingen. De toeslagverlening is voorwaardelijk, afhankelijk van de financiële positie van het Fonds. Partijen accepteren dat daarmee de mogelijkheid bestaat dat de toeslag niet (volledig) toegekend wordt.

Het beoogd niveau van toeslagverlening op lange termijn is 100% van de prijsinflatie per jaar. Partijen realiseren zich echter dat dit zeker geen vanzelfsprekendheid is. Het begrip “pensioenresultaat” geeft de mate van koopkrachtbehoud van het pensioen weer. Deze wordt getoetst in de haalbaarheidstoets. Partijen stellen de volgende ondergrenzen aan het gewenste pensioenresultaat:

- Vanuit feitelijke dekkinggraad: 90%. Dit komt overeen met een gemiddelde indexatie van 80% van de prijsinflatie per jaar (naar beneden afgerond op een veelvoud van 5%)
- Vanuit evenwichtssituatie: 95%. Als het Fonds uit reservetekort is, mag een hoger pensioenresultaat dan 90% worden verwacht. De dekkinggraad is dan echter naar verwachting nog onvoldoende om volledige toeslagverlening (i.e. een pensioenresultaat van 100%) te realiseren.

Bij een slechtweerscenario zou minimaal een nominaal pensioen moeten kunnen worden behaald. Partijen beseffen echter dat in zo’n scenario dat niet altijd mogelijk is en dat het Fonds de pensioenen zelfs heeft moeten verlagen. In een slechtweerscenario moet het pensioenresultaat minimaal 60% zijn.

Het risico bestaat dat pensioenen verlaagd moeten worden omdat de financiële positie dat vereist. Hoe het Bestuur hiermee omgaat, verschilt per situatie:

Het risico op de korte termijn wordt uitgedrukt in de wettelijk vereiste solvabiliteitsbuffer. Deze bedraagt voor het beleggingsprofiel van het pensioenfonds rond 20%. Hierbij wordt door partijen een bandbreedte toegestaan van $\pm 5\%$.

De haalbaarheidstoets

De haalbaarheidstoets is een toets die inzicht geeft in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico’s die daarbij gelden. De economische scenario’s zijn voorgeschreven. In de haalbaarheidstoets wordt een projectie van de financiële situatie van het pensioenfonds voor een lange periode (60 jaar) gemaakt voor een veelvoud aan economische scenario’s (stochastische analyse).

De haalbaarheidstoets heeft als doel inzicht te geven in:

- De gevolgen van de financiële opzet van het Fonds;
- De verwachtingen en risico's, met name ten aanzien van koopkrachtbehoud;
- De consistentie en evenwichtigheid van het beleid;
- De haalbaarheid en consistentie van het premiebeleid;
- De herstelkracht van het Fonds.

De belangrijkste uitkomst waarnaar gekeken wordt in de haalbaarheidstoets is het pensioenresultaat. Dit is een maatstaf voor koopkrachtbehoud. Hiervoor zijn de volgende criteria bepaald:

- Het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau blijft boven de door het Fonds gekozen ondergrens voor dit pensioenresultaat van 90%; en/of
- Het pensioenresultaat op fondsniveau in het slechtweerscenario wijkt niet teveel af van het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau, waarbij het Fonds hiervoor de maximale afwijking heeft vastgesteld op 40%.

Indien bij de jaarlijkse haalbaarheidstoets blijkt dat niet wordt voldaan aan een van de bovenstaande criteria, dan treedt het Fonds in overleg met de sociale partners om te bezien of, en zo ja welke, maatregelen genomen moeten worden.

Het Fonds laat jaarlijks voor 1 juli een haalbaarheidstoets uitvoeren en de resultaten ervan evalueren. Met de jaarlijkse haalbaarheidstoets wordt gemonitord in hoeverre het verwachte pensioenresultaat nog steeds aansluit bij de oorspronkelijke verwachtingen. Jaarlijks wordt vanuit de feitelijk financiële positie van het Fonds getoetst of het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau in voldoende mate aansluit bij de door het Fonds gekozen ondergrens en of het pensioenresultaat op fondsniveau in het slechtweerscenario niet teveel afwijkt van het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau.

Daarnaast wordt ook getoetst of:

1. het premiebeleid over de gehele berekeningshorizon voldoende realistisch en haalbaar is; en
2. het Fonds voldoende herstelcapaciteit heeft om naar verwachting vanuit de situatie dat aan de vereisten voor het minimaal vereist eigen vermogen wordt voldaan, binnen de looptijd van het herstelplan aan de vereisten voor het vereist eigen vermogen te voldoen.

In onderstaande tabel zijn de uitkomsten van de haalbaarheidstoets in 2024 afgezet tegen de gestelde grenzen en voorwaarden.

	Risicohouding (lange termijn)	2024	2023	
Toetsing – verwacht pensioenresultaat	Ondergrens / maximale afwijking	Resultaat	Resultaat	Voldaan
Vanuit feitelijke financiële positie				
Mediaan	90%	90,2%	99,1%	ja
Slechtweerscenario		59,6%	74,4%	
Afwijking t.o.v. mediaan	40%	33,9%	24,9%	ja

Tabel 6: Uitkomsten haalbaarheidstoets

De uitkomsten van de haalbaarheidstoets 2024 voldoen aan de door het Fonds vastgestelde ondergrens en maximale relatieve afwijking:

- Het verwachte pensioenresultaat is hoger dan de vastgestelde ondergrens van 90%
- De relatieve afwijking ten opzichte van de mediaan is lager dan de vastgestelde maximale relatieve afwijking van 40%

Per 1 juli 2023 zijn de wettelijke parameters die tot stand kwamen in 2019 vervangen door de herziene set van de Commissie Parameters dd. 30 november 2022. Maximale rendementsparameters zijn in deze set naar beneden bijgesteld, tevens zijn inflatieparameters verhoogd. Ook de volatiliteit van de rendementen is hoger in deze set.

Het advies van de Commissie Parameters 2022 leidt tot een lager mediaan koopkrachtresultaat en tot een grotere relatieve afwijking in het slechtweerscenario. Deze nieuwe parameters 2022 zijn gehanteerd in de haalbaarheidstoets 2024.

De uitkomsten van de haalbaarheidstoets en de toelichting daarbij worden gedeeld met het Verantwoordingsorgaan en de sociale partners.

Uitgevoerde eigen risicobeoordeling (ERB)

Het Fonds heeft een ERB uitgevoerd en daarin onderzocht: “in hoeverre is de risicobeheersing van het Fonds ingericht zodat het Fonds:

1. tijdig kan reageren op andere ontwikkelingen in de toekomst zodat de strategische risico's beheersbaar blijven;
2. voorbereid is voor de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel;.

Voor de eerste deelvraag is een scenario-impactanalyse uitgevoerd en is de effectiviteit en doelmatigheid van risicobeheer beoordeeld. Voor de effectiviteit van risicobeheer is gekeken naar:

- Driejaarlijkse zelfevaluatie IRM
- Audit 2022
- Toetsing van beheersmaatregelen
- Incidentenmonitoring

Op basis van bovenstaande elementen is het Fonds in staat te beoordelen dat de effectiviteit en doelmatigheid van het risicobeheer goed is. Het Fonds heeft wel het opstellen van een incidentenregister als vervolgactie benoemd en reeds opgevolgd.

Voor de scenario-impactanalyse heeft het Fonds breed en gestructureerd onderzocht welke relevante risico's er zijn. Voor het in kaart brengen van mogelijke hiaten in het risicoprofiel, gebruikt het Fonds scenarioanalyses naast de beoordeling van de bestaande strategische en operationele risicoanalyses. Er zijn drie scenario's vastgesteld:

- Cyberaanval
- Arbeidstekort
- Duurzaamheid

Voor deze scenario's zijn impactanalyse uitgevoerd en zijn het bruto-risico, de beheersmaatregelen en het netto-risico bepaald. Daarna is getoetst of de risico's binnen de risicohouding en de lange-termijn strategische doelstellingen passen. Naar aanleiding van de scenarioanalyse heeft het Fonds vervolgacties geformuleerd. Als deze opgevolgd worden samen met de aanbeveling voor het opnemen van het incidentenregister is het pensioenfonds voldoende voorbereid en kan de eerste centrale vraag beantwoord worden:

Het Fonds concludeert dat de risicobeheersing is ingericht zodat het pensioenfonds tijdig kan reageren op andere ontwikkelingen in de toekomst zodat de strategische risico's beheersbaar blijven.

Op het moment van schrijven van dit eindrapport heeft het pensioenfonds het transitieplan voor de WTP-transitie opgesteld en extra maatregelen getroffen om de risico's voor de transitie te beheersen. Met de vervolgstappen, zoals het opstellen van het implementatieplan, zullen de risico's voor de WTP-transitie verder beheerst worden naarmate de beoogde datum van invaren dichterbij komt. Hiermee kan de tweede deelvraag van de centrale vraag worden beantwoord:

Het Fonds concludeert voldoende voorbereid te zijn voor de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

Uitbesteding

De uitvoerende werkzaamheden voor het pensioenbeheer en vermogensbeheer zijn uitbesteed.

- Appel Pensioenuitvoering geeft uitvoering aan het pensioenbeheer;
- BlackRock draagt zorg voor de uitvoering van het vermogensbeheer en geeft strategisch advies;
- CACEIS is de custodian en voert een volledige beleggingsadministratie onder andere ten behoeve van diverse rapportages aan de toezichthouder en een onafhankelijke check op de performance.

Het Bestuur stelt kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering zijn betrokken. In het contract met de pensioenbeheerder is een Service Level Agreement (SLA) opgenomen. In deze overeenkomst zijn afspraken gemaakt over de te leveren prestaties bij een groot aantal processen dat de pensioenbeheerder uitvoert voor het Fonds. Het Fonds wordt periodiek geïnformeerd over de realisatie van de SLA-afspraken. Daarnaast vindt er periodiek overleg plaats over de uitvoering van de uitbestede activiteiten. Afspraken met hen worden periodiek geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.

Met de vermogensbeheerder BlackRock zijn beleggingsmandaten afgesproken, waarin onder meer specifieke beleggingsrichtlijnen en –restricties zijn opgenomen. Middels de ontvangen beleggingsrapportages monitort het Bestuur de prestaties van de vermogensbeheerder.

Verder maakt het Fonds gebruik van ISAE 3402-rapportages, om zicht te krijgen op de effectieve werking van de interne beheersmaatregelen bij de uitbestedingspartners. Een ISAE 3402-rapportage is een rapportage van de uitbestedingsorganisatie, waarmee een onafhankelijke auditor oordeelt of de uitbestedingsorganisatie zijn, in de rapportage genoemde, processen op orde heeft en of de beheersmaatregelen in de processen gedurende een bepaalde periode effectief hebben gewerkt.

De ISAE 3402-rapporten van BlackRock, CACEIS en Appel Pensioenuitvoering bevatten allemaal een schone audit verklaring. De controles worden goed uitgevoerd en bij de testresultaten worden geen materiële bevindingen gemeld.

Daarnaast heeft het Fonds gebruik gemaakt van de ISAE 3000A-rapportage van Appel Pensioenuitvoering, waarmee een onafhankelijke auditor heeft gekeken of Appel Pensioenuitvoering voldoet aan de normen uit de *Good Practice* Informatiebeveiliging van DNB en de vereiste volwassenheidsniveaus.

Op alle normen wordt voldaan aan het vereiste volwassenheidsniveau. De testresultaten geven geen aanleiding tot het aanpassen van het volwassenheidsniveau.

De werkzaamheden en resultaten van de verschillende uitbestedingspartners van het Fonds worden periodiek geëvalueerd, waarbij wordt nagegaan of de uitbestedingsrelatie nog aan de eisen voldoet en bijdraagt aan het behalen van de doelen. Op basis van de evaluatie kan worden besloten tot het bijstellen of beëindigen van de relatie.

Bestuursvergaderingen

Het Bestuur van het Fonds heeft het afgelopen jaar 10 maal regulier vergaderd. De belangrijkste onderwerpen die aan de orde zijn geweest zijn:

- Financiële positie;
- Nieuw Pensioenstelsel / WTP update;
- Integraal Risicomanagement;
- Compliance;
- Actualiseren diverse fondsdocumenten;
- Opvolging aanbevelingen;
- Opvolging bestuursleden;
- Risico preferentie onderzoek;
- Rapporten van sleutelfunctiehouders;
- Evaluatie van sleutelfunctiehouders;

- Analyse Code pensioenfondsen 2024;
- Datakwaliteit;
- DORA;
- Aanpassing pensioenreglement;
- Toeslagverlening per januari 2025.

In het kader van de reguliere beleidscyclus heeft het Bestuur onder meer vergaderd over beleidsstukken, haalbaarheidstoets, toets kostendekkendheid premie, fondsgrondslagen, jaarverslaglegging en de zelfevaluatie van het Bestuur.

Tijdens de jaarlijkse bijeenkomst van het Bestuur met de beleggingsadviescommissie en de vermogensbeheerder, die plaatsvond op 29 november 2024, is gesproken over de performance van de beleggingsportefeuille, de strategische toetsing van balans en portefeuille, inzake WTP; de verandering in de LDI portefeuille en de mogelijkheden om van A naar B te gaan.

Mevrouw S. Holwerda (Compliance Officer) heeft op 20 september 2024 een workshop 'Compliance & Integriteit' gegeven aan het Bestuur. Tijdens deze workshop is onder andere besproken welke wetswijzigingen er in aantocht zijn voor het Fonds. Daarnaast heeft er een interactieve sessie plaatsgevonden waarbij stellingen en casussen zijn behandeld over compliance en integriteit.

Naast de reguliere bestuursvergaderingen heeft het Fonds 10 maal extra vergaderd over WTP-onderwerpen. De belangrijkste WTP-onderwerpen die aan de orde zijn geweest zijn:

- Transitie-FTK / overbruggingsplan;
- Transitieplan en alle onderwerpen die hierin behandeld worden;
- WTP beleggingsbeleid;
- Criteria go-/no go;
- Evenwichtigheidskader;
- (Voorlopig) invaarbesluit;
- Voortgangsrapportage;
- Opdrachtaanvaarding;
- Invaarsjabloon;
- Implementatieplan en alle onderwerpen die hierin behandeld worden;
- Communicatieplan;
- (Partiële beoordeling) risicohouding;
- Ontwikkelingen bij Appel;
- Dispensatie PME en vertraging PME;
- Werking RDR;
- Financiële opzet WTP.

Communicatie

Communicatie met de deelnemers van het Fonds vindt plaats via de website, diverse mailingen en bijeenkomsten. De website voldoet aan de eisen van deze tijd en wordt aantoonbaar vaak bezocht. Deelnemers en andere partijen kunnen op een overzichtelijke wijze de informatie vinden waar ze naar op zoek zijn. Het Pensioen123 is geïntegreerd in de website, deze kan ook worden gedownload in een Engelstalige versie.

Op donderdag 20 juni 2024 vond de jaarlijkse informatiebijeenkomst van het Fonds plaats, in de vorm van een webcast. Via internet kon het gesprek worden bijgewoond. Ook was er gelegenheid om vragen in te dienen welke direct of achteraf via een Q&A beantwoord zijn.

De verantwoording over het gevoerde beleid en de financiële uitkomsten vindt plaats in de jaarrekening. Tijdens de jaarlijkse informatiebijeenkomst /webcast wordt hier nadere toelichting op gegeven.

Human Resource managers (HRM) en medewerkers worden jaarlijks bijgepraat over de pensioenregeling en Fonds. Tevens wordt HRM op regelmatige basis geïnformeerd over de ontwikkelingen bij het Fonds.

In 2024 is 3 keer een workshop Pensioenfoto gegeven voor deelnemers die ouder zijn dan 62 jaar. In deze workshop wordt aandacht besteed aan de aanloop naar het pensioen en wordt gesproken over onderwerpen als *Afscheid nemen van het werk*, *Kiezen van juiste pensioenmoment*, *Zingeving van het leven bij pensionering* en *Financiële situatie na pensionering*. In deze workshop worden deelnemers geactiveerd om na te denken over hun aanstaande pensionering.

De persoonlijke pensioeninformatie van de belanghebbenden van het Fonds is beschikbaar via het Uniforme Pensioen Overzicht (UPO) en het Pensioenregister (www.mijnpensioenoverzicht.nl). In 2024 hebben alle actieve deelnemers, slapers, arbeidsongeschikten en ex-partners een UPO ontvangen. Daarnaast biedt het Fonds via de website een pensioenplanner aan, waarmee op basis van actuele gegevens verschillende pensioenscenario's kunnen worden doorgerekend.

In december 2024 heeft het Fonds alle deelnemers geïnformeerd over de verhoging van de pensioenen per 1 januari 2025. Dit is gebeurd via persoonlijke brieven. In december 2024 heeft het Fonds het indexatiebericht op de website van het Fonds geplaatst.

Enquête deelnemerstevredenheid

In 2024 heeft het Fonds een enquête uitgevoerd om de tevredenheid van deelnemers te meten. Alle actieven gepensioneerden en slapers zijn aangeschreven. De grootste respons was vanuit de gepensioneerden, 347, vanuit actieven hebben 262 deelnemers de vragen ingevuld en vanuit de slapers waren dat er 48. Alles opgeteld was de respons 657.

De algemene tevredenheid is vooral onder gepensioneerden heel hoog. Wat opvalt is dat in alle doelgroepen slechts een heel klein percentage ontevreden is. Ook op de onderliggende aspecten van de dienstverlening is men over het algemeen heel tevreden. Wat wel opvalt is dat er veel onbekendheid/onwetendheid is over de activiteiten van het bestuur.

De meeste onvrede is er over de e-mail servicedesk van Appel. Onvrede wordt veelal veroorzaakt door doorlooptijden en het uitblijven van een oplossing.

Wat betreft de gepensioneerden is de tevredenheid erg hoog over alle aspecten van de dienstverlening van het Fonds. De website scoort relatief laag vergeleken met de andere kanalen. Oorzaken liggen in de vindbaarheid van informatie en gebruiksvriendelijkheid.

Overall zijn de scores positief, maar ook zijn er wel enkele aandachtspunten.

- Voor actieven is dat contact via de servicedesk van Appel, hier zal meer focus gelegd moeten worden op de bereikbaarheid, doorlooptijd en (tijdige) afronding.
- Voor gepensioneerden wordt de website als erg belangrijk ervaren, hier zal gekeken moeten worden om dit nog beter te onderhouden en waar mogelijk de gebruiksvriendelijkheid te verbeteren.
- Vanuit de slapers is de boodschap heel duidelijk: de wens om hen toegang tot de pensioenplanner te verlenen. Met de pensioenuitvoerder wordt gekeken wat de mogelijkheden zijn.

Communicatie over Transitieplan

Op maandag 16 september 2024 zijn sociale partners van Thales Nederland – de bestuurder en centrale ondernemingsraad – met elkaar de hoofdlijnen van de nieuwe regeling overeen gekomen. Deze zijn vastgelegd in het Transitieplan en deze is gepubliceerd op de website van het Fonds. Ook is een samenvatting met de belangrijkste aspecten van de nieuwe regeling en een uitleg in presentatievorm op de website geplaatst.

Om de wijzigingen uit het Transitieplan op een begrijpelijke manier over te brengen aan de deelnemers, is ervoor gekozen om de wijzigingen ook kenbaar te maken in een filmpje. Er is een filmpje gemaakt voor actieve deelnemers onder de 40 jaar, actieve deelnemers boven de 40 jaar en

voor gepensioneerden. In elk filmpje wordt stilgestaan bij de wijzigingen voor de betreffende doelgroep.

Beloningsbeleid

Bestuursleden en leden van het VO die in loondienst werkzaam zijn bij Thales Nederland B.V. ontvangen geen vergoeding van het Fonds voor hun werkzaamheden voor het Bestuur of VO.

Gepensioneerde leden van het Bestuur en van het VO ontvangen een vaste onbelaste onkostenvergoeding en een onbelaste reiskostenvergoeding indien er wordt gereisd voor een vergadering, opleiding, seminar of congres. Er worden geen andere vergoedingen aan bestuursleden of leden van het VO ten laste van het Fonds verstrekt.

De leden van de RvT ontvangen een vergoeding voor hun werkzaamheden, evenals een vergoeding voor reiskosten. De vergoeding van de RvT wordt geïndexeerd met de structurele ontwikkeling van het salaris volgens de CAO Metalektro.

Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders.

Financiële paragraaf

Samenvatting van de financiële positie van het Fonds en ontwikkelingen gedurende het jaar.

(in duizenden euro's)	Pensioenvermogen	Technische voorzieningen	Dekkingsgraad
Stand per 31 december 2023	1.608.093	1.284.068	125,2%
Beleggingsresultaten / rentetoevoeging	139.169	44.388	6,5%
Toeslagverlening	-	36.133	-3,4%
Premiebijdragen / pensioenopbouw	37.690	34.819	-0,4%
Pensioenuitkeringen	-52.125	-52.091	1,1%
Uitvoeringskosten	-	-	0,0%
Wijziging marktrente	-	20.407	-1,9%
Overgedragen pensioen	2.567	3.557	-0,1%
Overige	-540	2.115	-0,7%
Stand per 31 december 2024	1.734.854	1.373.396	126,3%

Tabel 7: Ontwikkeling financiële positie

De verandering in de dekkingsgraad is voornamelijk het gevolg van de volgende ontwikkelingen:

- positieve beleggingsresultaten;
- toeslagverlening per 1 januari 2025;
- een daling van de rentetermijnstructuur.

Het saldo van baten en lasten over de afgelopen jaren kan als volgt worden geanalyseerd:

(in duizenden euro's)	2024	2023	2022
Premieresultaat incl. kosten	2.871	5.298	-12.853
Interestresultaat	38.241	55.832	-160.348
Overig resultaat	-3.679	-2.204	-13.239
Totaal resultaat	37.433	58.926	-186.440

Tabel 8: Saldo van baten en lasten

Voor de verdere analyse van het saldo van baten en lasten wordt verwezen naar de actuariële analyse in de actuariële paragraaf.

Het premieresultaat is het verschil tussen de binnenkomende premie en de kosten van de opbouw.

Het positieve premieresultaat wordt veroorzaakt door het verschil tussen de nominale marktrente en het verwachte rendement waarop de gedempte premie is gebaseerd (en waaraan de kostendekkendheid van de feitelijke premie wordt getoetst).

Het Fonds heeft dit verwachte rendement in 2023 geactualiseerd naar aanleiding van het van kracht worden van nieuwe wettelijke rendementsparameters. Hiermee is de lopende vijfjaarsperiode van 2021 tot en met 2025, waarin het verwachte rendement op vastrentende waarden vaststond, tussentijds onderbroken. Dit was toegestaan op basis van een wettelijke tegemoetkoming om te voorkomen dat de pensioenopbouw voor veel Nederlandse pensioenfondsen verlaagd zou moeten worden als gevolg van de nieuwe (lagere) rendementsparameters.

Een voorwaarde hierbij was wel dat de feitelijke premie voor 2024 niet verlaagd mocht worden, ook al zou het geactualiseerde verwachte rendement - en de bijbehorende lagere gedempte premie - hiervoor ruimte hebben geboden. Het is om die reden voor het resultaat op premie nog steeds van belang om te kijken naar hoe het verwachte rendement per 30 september 2020 (dat is toegepast bij de vaststelling van de huidige feitelijke premie) zich verhoudt tot de huidige nominale rente.

De werkelijke kosten van de pensioenopbouw in een jaar worden berekend op basis van de nominale marktrente, voor 2024 gelijk aan circa 2,2% (2023 eveneens circa 2,2%). Het verwachte rendement dat is toegepast bij de vaststelling van de huidige feitelijke premie - rekening houdend met een afslag voor toeslagverlening - is lager, namelijk circa 1,8% (2023: 1,7%). Dit betekent dat de gedempte kostendeekkende premie hoger is dan de kosten van de pensioenopbouw op basis van de marktrente. Doordat de feitelijke premie gebaseerd is op de gedempte kostendeekkende premie komt er bij een marktrente die hoger is dan het verwachte rendement meer premie binnen bij het Fonds dan de pensioenopbouw op basis van de marktrente kost.

Ook in 2023 was de marktrente hoger dan het verwachte rendement binnen de premiestelling, waardoor in 2023 eveneens sprake was van een positief resultaat op premie.

De rentetermijnstructuur ultimo 2024 kwam voor de verplichtingen van het Fonds overeen met een gemiddelde rente van afgerond 2,2% (2023: 2,4%).

Solvabiliteitseisen

Het minimaal vereist eigen vermogen is bepaald conform artikel 11 van het Besluit FTK pensioenfonds en bedraagt 4,2% (2023: 4,1%) van de totale technische voorzieningen. De minimaal vereiste dekkingsgraad bedraagt daarmee 104,2% (2023: 104,1%).

Het vereist eigen vermogen bedraagt eind 2024: € 284,9 miljoen (2023: € 283,6 miljoen) en de vereiste dekkingsgraad 120,7% (2023: 122,1%) op basis van de strategische beleggingsmix (op basis van de feitelijke mix is de vereiste dekkingsgraad 120,5% (2023: 122,7%).

Uitkomsten van de solvabiliteitstoets

De feitelijke dekkingsgraad wordt bepaald door het pensioenvermogen van het Fonds te delen door de totale technische voorzieningen. Per 31 december 2024 bedraagt de feitelijke dekkingsgraad 126,3% en de beleidsdekkingsgraad 129,5%. De beleidsdekkingsgraad is dus hoger dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, en hoger dan de vereiste dekkingsgraad. Het Fonds heeft daarmee per 31 december 2024 een dekkingsoverschot en een reserveoverschot.

Uitvoeringskosten

Het Bestuur wil de uitvoeringskosten inzichtelijk en transparant maken. Gezien het verschillende karakter wordt bij het geven van inzicht afzonderlijk aandacht besteed aan pensioenbeheer- en vermogensbeheerkosten.

<i>(in duizenden euro's)</i>	2024	2023	2022
Pensioenbeheer			
Pensioenuitvoeringskosten	2.716	1.727	1.093
Kosten per deelnemer	0,560	0,372	0,249
Vermogensbeheer			
Beheerkosten	3.378	3.311	3.381
Transactiekosten	2.842	2.726	3.515
Overige kosten	1.522	1.442	1.497
Totaal	7.742	7.479	8.393
Kosten van vermogensbeheer excl. transactiekosten (in % van het gemiddeld belegde vermogen)	0,29%	0,32%	0,30%
Transactiekosten (in % van het gemiddeld belegde vermogen)	0,17%	0,17%	0,22%
Totaal (in % van het gemiddeld belegde vermogen)	0,46%	0,49%	0,52%

Tabel 9: Uitvoeringskosten

De pensioenbeheerkosten worden berekend als kosten per deelnemer. Het aantal deelnemers is gedefinieerd als de som van het aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden per jaareinde en komt ultimo 2024 uit op 4845 (2023: 4.645) deelnemers.

De vermogensbeheerkosten en transactiekosten zijn als percentage van het gemiddeld belegde vermogen uitgedrukt. Het gemiddeld belegd vermogen is berekend volgens de definities van de Pensioenfederatie.

Bij de berekening van de uitvoeringskosten, worden tevens meegenomen de kosten voor het Fonds en pensioenbureau. Deze worden sinds 2015 niet meer door Thales aan het Fonds doorbelast (en dus niet verantwoord in de jaarrekening), maar voor de transparantie worden deze geschatte kosten die € 608 duizend (2023: € 514 duizend) bedragen, wel meegenomen. Deze kosten worden deels toegerekend aan pensioenbeheer en deels aan vermogensbeheer.

Pensioenbeheer

De pensioenuitvoeringskosten bestaan onder meer uit kosten voor de uitbestede administratie, actuariële advieskosten en kosten van toezicht. Een verdere specificatie staat in de toelichting bij de jaarrekening.

De totale uitvoeringskosten zoals verantwoord in de jaarrekening bedragen in 2024 € 2.594 duizend (2023: € 1.624 duizend). De totale uitvoeringskosten zijn aanzienlijk gestegen door de begeleiding en advisering omtrent de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Tevens heeft er een indexatie per 1 januari 2024 plaatsgevonden op tarieven van diverse dienstverleners.

Bij de berekening van de pensioenuitvoeringskosten per deelnemer, worden tevens meegenomen de toegerekende kosten voor het Fonds en pensioenbureau € 122 duizend (2023: € 103 duizend).

De pensioenbeheerkosten zijn gestegen ten opzichte van 2023. Het aantal actieve deelnemers is ook gestegen. De kosten per deelnemer zijn in 2024 hoger dan in 2023.

Uit de kostenvergelijker over 2023 van Sprenkels komen de kosten van het Fonds (€ 372) met € 15 onder de mediaan van € 387 van de pensioenbeheerkosten van de ondernemingspensioenfondsen.

Over 2024 komen de kosten per deelnemer hoger uit op € 560 dat is hoger dan de mediaan uit 2023. Gegevens uit de kostenvergelijker voor 2024 zijn ten tijde van de publicatie van het bestuursverslag nog niet voorhanden.

Vermogensbeheer

Bedragen x € 1.000	beheer kosten	in %	geschatte transactie kosten	in %	2024 totale kosten	2024 in %
<u>Portefeuillebeheerkosten</u>						
Vastgoed	660	0,04	119	0,01	779	0,05
Aandelen	1.204	0,07	1.002	0,06	2.206	0,13
Vastrentende waarden	1.186	0,07	1.322	0,08	2.508	0,15
Cash	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Kosten overlay beleggingen	328	0,02	399	0,02	727	0,04
Totaalkosten toe te wijzen aan categorieën	3.378	0,20	2.842	0,17	6.220	0,37
<u>Overige vermogensbeheer kosten</u>						
Kosten pensioenfondsen en pensioenbureau					486	0,03
Advieskosten vermogensbeheer					461	0,03
Custodian (incl. bewaarloon)					575	0,03
Totaal overige vermogensbeheer kosten					1.522	0,09

Totaal vermogensbeheer kosten (inclusief transactiekosten)	7.742	0,46
Totaal vermogensbeheer kosten (exclusief transactiekosten)	4.900	0,29
Gemiddeld belegd vermogen 2024	1.680.817	

Tabel 10: Vermogensbeheerkosten

Bovenstaande tabel is zoveel mogelijk opgesteld om kosten, die in hoofdzaak rechtstreeks van het beleggingsresultaat worden afgetrokken, te identificeren en zichtbaar te presenteren.

De beheerkosten zijn goed aan de beleggingscategorieën toe te wijzen, aangezien hier met de vermogensbeheerder afspraken over zijn gemaakt. Kosten die niet direct toe te wijzen zijn, worden naar rato van vermogen aan een categorie toegerekend.

Onderdeel van de beheerkosten zijn de Total Expense Ratio (TER), dit betreft kosten die binnen beleggingsfondsen direct ten laste van het resultaat gebracht worden. Deze kosten zijn geschat op basis van de voorlopige TER ratio's van de fondsen en het gemiddeld beheerde vermogen per fonds.

De transactiekosten betreffen kosten die samenhangen met de transacties zoals bijvoorbeeld aan- en verkopen. Sinds 2018 zijn hierin ook opgenomen de transactiekosten die binnen de fondsen worden gemaakt. Een deel van deze kosten is gebaseerd op schattingen. Voor deze schattingen is gebruik gemaakt van de aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

De transactiekosten komen in 2024 hoger uit dan in 2023. Bij de kosteninschatting wordt gekeken naar het transactie volume en de estimated transaction costs (die wordt gebaseerd op de spreads).

De transactiekosten komen in 2024 hoger uit dan in 2023. In 2024 was er sprake van verhoogde volatiliteit in de markt en waren er verschillende periodes van lagere liquiditeit. Deze factoren leidden tot iets hogere transactiekosten in 2024 ten opzichte van 2023.

De advieskosten vermogensbeheer betreffen € 424 duizend voor Strategisch Advies. De overige advieskosten betreffen de kosten voor externe adviseur van de beleggingsadviescommissie en de kosten voor fiscaal advies betreffende vermogensbeheerkosten.

De overige kosten fondsen, die genoemd worden in tabel 10, betreffen de kosten die in rekening worden gebracht door de custodian. Dit zijn o.a. administratiekosten, kosten voor bewaarloon en bankkosten.

Kostenvergelijker

Uit de kostenvergelijker over 2023 van Sprenkels komen de vermogensbeheerkosten van het Fonds met 0,32% onder de mediaan (0,35%) uit van de vermogensbeheerkosten van de ondernemingspensioenfondsen. De transactiekosten van het Fonds zaten met 0,17% ruim boven de mediaan van 0,08%.

Over 2024 komen de vermogensbeheerkosten lager uit op 0,29% ten opzichte van 2023 (0,32%), dat is lager dan de mediaan uit 2023. De transactiekosten zijn iets gestegen ten opzichte van 2023, maar komen met 0,17% ruim boven de mediaan uit van 2023. Gegevens uit de kostenvergelijker voor 2024 zijn ten tijde van de publicatie van het bestuursverslag nog niet voorhanden.

De hogere transactiekosten van het Fonds kunnen als volgt worden toegelicht:

Actief beheer: het Fonds belegt hoofdzakelijk in actieve beleggingsfondsen. De transactiekosten van actief beheer zijn hoger dan de kosten van passief beheer;

Methode van inschatting van (indirecte) transactiekosten: de kosteninschatting is grotendeels afhankelijk van welke methodiek er gebruikt wordt voor het berekenen van (indirecte) transactiekosten. Hiervoor worden diverse methodes gehanteerd door verschillende asset managers. BlackRock hanteert veelal de PRIIP methode, alsook de MiFID II methode. Deze beide methodes geven een gedetailleerd inzicht in de totale transactiekosten.

Bij de kosteninschatting wordt gekeken naar het transactie volume en de *estimated transaction costs* (die wordt gebaseerd op de spreads).

Aansluiting met jaarrekening

In de volgende tabel is de aansluiting tussen de vermogensbeheerkosten zoals gepresenteerd in het bestuursverslag en de kosten zoals opgenomen in de jaarrekening weergegeven:

Bedragen x € 1.000	Totaal
Kosten opgenomen in de jaarrekening	4.329
Kosten gesaldeerd met indirecte beleggingsopbrengsten	<u>3.254</u>
Totaal kosten in jaarrekening	7.583
Kosten in bestuursverslag	<u>7.742</u>
Verschil	159

Tabel 11: Vermogensbeheerkosten jaarrekening vs bestuursverslag

Per saldo worden in het bestuursverslag meer kosten gerapporteerd dan in de jaarrekening wordt verantwoord. Dit verschil wordt als volgt verklaard.

De kosten voor het pensioenbureau (€ 486 duizend) worden sinds 2015 niet meer door Thales aan het Fonds doorbelast (en dus niet verantwoord in de jaarrekening), maar voor de transparantie worden deze geschatte kosten wel meegenomen bij de berekening van de totale vermogensbeheerkosten.

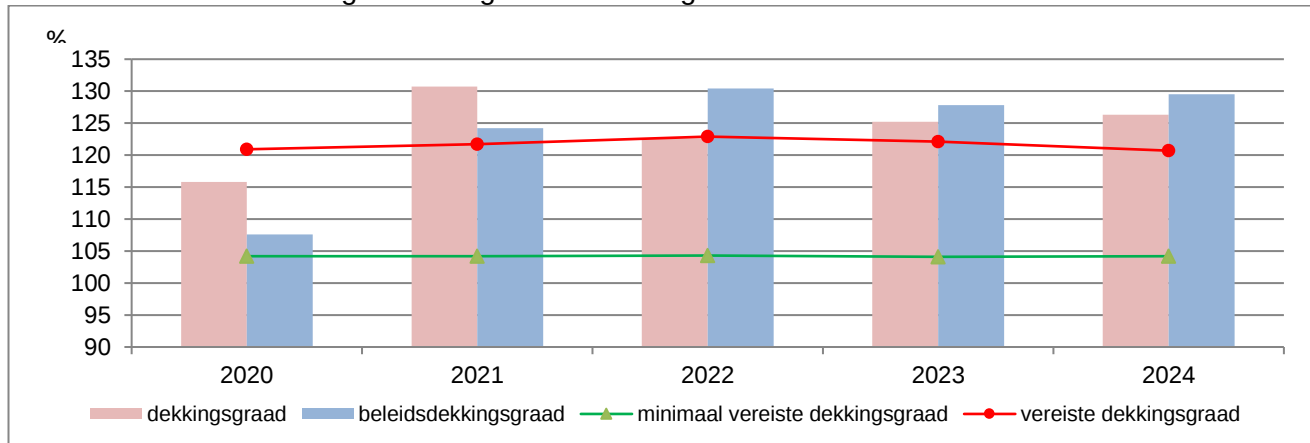
Het Fonds heeft op basis van de niet-euro beleggingen recht op een gedeeltelijke teruggave van de betaalde btw op vermogensbeheerkosten. De verwachte teruggave over het jaar 2024 wordt in mindering gebracht op de kosten zoals gepresenteerd in het bestuursverslag. De werkelijke teruggave over 2023 wordt in de jaarrekening bij de vermogensbeheerkosten verantwoord als bate. De teruggave 2024 bedraagt ruim € 207 duizend meer dan de teruggave 2023.

De kosten van Caceis bedragen in de jaarrekening € 102 duizend meer dan verantwoord in het bestuursverslag. Dit heeft te maken met (nog) niet gefactureerde kosten over boekjaar 2023 (ad € 102 duizend).

De kosten van BlackRock bedragen in de jaarrekening meer dan verantwoord in het bestuursverslag. Dit komt doordat er een afrekening van kosten over boekjaar 2023 heeft plaatsgevonden van ruim € 19 duizend.

Financiële positie

In de afgelopen jaren hebben de dekkingsgraad, beleidsdekkingsgraad, het vereist eigen vermogen en het minimaal vereist eigen vermogen zich als volgt ontwikkeld:

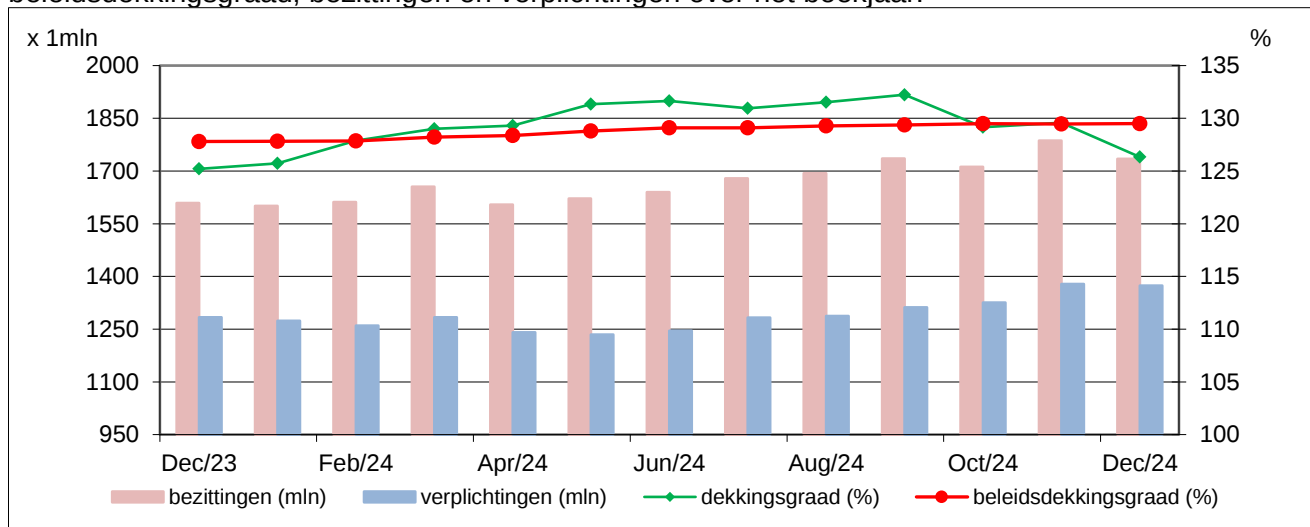
Figuur 2: Jaarlijkse ontwikkeling dekkingsgraad

Beleidsdekkingsgraad

Onder het FTK is de beleidsdekkingsgraad een belangrijke indicator voor bijna alle beleidsmaatregelen. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden en is daarmee minder afhankelijk van dagkoersen. Per 31 december 2024 bedraagt de beleidsdekkingsgraad 129,5%.

Om de juistheid van de maandelijkse berekening van de dekkingsgraad en beleidsdekkingsgraad te waarborgen, zijn er interne beheersmaatregelen. De uitvoering van de bijbehorende werkzaamheden binnen Appel Pensioenuitvoering vindt plaats volgens interne richtlijnen waarin voorschriften en procedures zijn opgenomen aangaande de manier van werken, de controle en de archivering. Een belangrijk instrument hierbij is de reviewprocedure die waarborgt dat de werkzaamheden worden gecontroleerd op technisch detailniveau en op methodologie conform het vier-ogenprincipe.

De volgende grafiek geeft de maandelijkse ontwikkeling weer van de dekkingsgraad, beleidsdekkingsgraad, bezittingen en verplichtingen over het boekjaar:

Figuur 3: Maandelijkse ontwikkeling dekkingsgraad 2024

Minimaal vereist eigen vermogen, vereist eigen vermogen en herstelplan

Het Fonds kent ook een minimaal vereiste dekkingsgraad. Dit is de dekkingsgraad die minimaal vereist is om niet in dekkingstekort te geraken. De berekeningswijze hiervan is wettelijk voorgeschreven. De minimaal vereiste dekkingsgraad bedraagt per 31 december 2024 104,2%. De vereiste dekkingsgraad bedraagt per 31 december 2024 120,7%.

Per 31 december 2024 was de beleidsdekkingsgraad van het Fonds 129,5% en lag daarmee boven de vereiste dekkingsgraad.

De dekkingsgraad en beleidsdekkingsgraad worden maandelijks gepubliceerd op de website.

Ultimo 2024 was geen sprake van een reservetekort en heeft het Fonds geen herstelplan ingediend.

Transitie-FTK en het overbruggingsplan

Het Transitie-FTK bevat twee belangrijke versoepelingen ten opzichte van het huidige FTK.

- Vervallen van eisen rond het minimaal vereist vermogen en het vereist vermogen.
- Het verlagen van de indexatiedrempel en vervallen van de eis van toekomstbestendige indexatie.

Het beleid van het Fonds is normaal gesproken gericht op de lange termijn. De aankomende stelselwijziging geeft aanleiding hiervan af te wijken. Bij de toeslagverlening per 1 januari 2024 heeft het Fonds al gebruik gemaakt van de zogenoemde 'Indexatie-AMVB', die tot en met 31 december 2023 van kracht was. Toepassing van het Transitie-FTK sluit hierbij aan en vormt in feite het logische vervolg hiervan. Met het kunnen toepassen van de versoepelde toeslagregels uit hoofde van het Transitie-FTK kan een kenmerkend aspect van het nieuwe pensioenstelsel – namelijk dat de pensioenen sneller meebewegen met de financieel-economische ontwikkelingen – nu al worden gerealiseerd voor de deelnemers van het Fonds.

Om gebruik te kunnen maken van het Transitie-FTK heeft het Fonds in 2024 een overbruggingsplan opgesteld en ingediend bij DNB. Op 25 september 2024 heeft DNB door middel van een beschikking ingestemd met het overbruggingsplan. In het overbruggingsplan heeft het bestuur beschreven welke concrete maatregelen zijn genomen om te waarborgen dat het eigen vermogen binnen de looptijd van het overbruggingsplan de invaardekkingsgraad bereikt. Hierbij is rekening gehouden met toeslagverlening en de overige verplichtingen van het Fonds. Hierbij heeft het bestuur ook beschreven in welke mate de externe financiële en economische ontwikkelingen invloed hebben op de financiële ontwikkeling van het Fonds en waarom de toepassing van ruimere indexatieregels evenwichtig is.

Communicatie aan belanghebbenden heeft plaatsgevonden via de website van het Fonds. Jaarlijks, tot aan de transitiedatum, zal het overbruggingsplan worden geactualiseerd.

Verhoging van de pensioenen

Het Fonds heeft een voorwaardelijk toeslagbeleid, gebaseerd op de ambitie de pensioenen waardevast te houden. De daarbij gehanteerde maatstaf is de relatieve stijging van het consumentenprijsindexcijfer voor alle huishoudens (afgeleid), met referteperiode juli-juli. Over deze periode berekende het CBS de mutatie in de CPI op 2,71%.

Om de beoogde pensioenuitkeringen op korte en lange termijn veilig te stellen wenst het Bestuur de toevertrouwde middelen op een verantwoorde en solide wijze te beleggen. De ALM-studie (Asset Liability Management) is maatgevend voor de verdeling over de beleggingscategorieën. Daarbij moeten de beleggingen voldoen aan kwalitatieve beginselen van veiligheid, kwaliteit en spreiding van risico's. Bij het bepalen van het strategisch beleggingsbeleid wordt rekening gehouden met het bepaalde bij en krachtens de Pensioenwet, de verplichtingenstructuur en de financiering van het Fonds zoals vastgesteld in de uitvoeringsovereenkomst met de werkgever.

Om de doelstelling te realiseren voert het Fonds voor het grootste deel van de portefeuille een 'actieve' beleggingsstijl. Dat wil zeggen: het realiseren van hoger rendement dan de performance van de betreffende benchmarks, binnen de vastgestelde restricties, op basis van de marktvisie van de geselecteerde vermogensbeheerder.

Versoepelde regels van de overheid

Op basis van de bestaande regels voor indexatie had het Fonds maximaal 2,20% kunnen indexeren en daarmee zou niet de volledige inflatie over de periode juli-juli gegeven kunnen worden.

Een verhoging van 2,71% is mogelijk door versoepelde regels (Transitie-FTK) van de overheid. Met die versoepeling loopt de overheid alvast vooruit op de nieuwe regels voor pensioen.

Om gebruik te maken van de versoepelde regels heeft het Fonds in 2024 een overbruggingsplan opgesteld en ingediend bij DNB. Op de website van het Fonds hebben alle deelnemers inzage in het overbruggingsplan. De toezichthouder heeft hier op 25 september 2024 mee ingestemd.

Verhoging pensioen met 2,71%

Het Bestuur heeft in de bestuursvergadering van 6 december 2024 besloten om per 1 januari 2025 een toeslag van 2,71% te verlenen op ingegane, opgebouwde en premievrije pensioenen.

Het Fonds maakt hierbij gebruik van de versoepelde regels (Transitie-FTK). De toeslagverlening is verwerkt in de technische voorziening en dekkingsgraad per 31 december 2024.

Met de verhoging groeit het pensioen mee met de stijgende prijzen. Tegelijkertijd houdt het Fonds een buffer voor als het tegenzit. Want het is onzeker wat de economie gaat doen en financiële markten zijn beweeglijk. Ook voor de overstap naar de nieuwe regels voor pensioen in 2026 is een buffer belangrijk.

Het bestuur vond het verantwoord om dit jaar gebruik te maken van versoepelde regels en daarmee kon het de pensioenen verhogen met 2,71%. Het Fonds zal naar verwachting in 2026 invaren naar het nieuwe stelsel.

De verhoging van nu heeft gevolgen voor het toekomstig pensioen van alle deelnemers. Het besluit zorgt voor een verschuiving van jong naar oud: er is een positief effect voor oudere deelnemers, ten koste van jongere deelnemers waar het besluit een negatief effect als consequentie heeft.

Met het verhogen van de pensioenen daalt de dekkingsgraad van het Fonds. Dat heeft gevolgen voor toekomstige verhogingen, maar ook voor de overstap naar de nieuwe regels voor pensioen. Er is dan minder geld te verdelen. De effecten zijn voor iedere leeftijd anders en dit is meegenomen in het besluit over de verhoging van de pensioenen.

Op de website van het Fonds hebben alle deelnemers inzage in de overwegingen en de effecten.

Daarnaast zullen de effecten van gebruik van deze versoepelde regels betrokken worden in het uiteindelijke implementatieplan.

Het besluit is tot stand gekomen door een beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming, het BOB-model. De sleutelfunctiehouders zijn betrokken geweest tijdens dit proces.

Beleggingsparagraaf

Terugblik 2024

2024 was een jaar dat werd gekenmerkt door enorm swingende verhalen, toen beleggers probeerden grip te krijgen op megatrends die van invloed waren op de dynamiek van vraag en aanbod. De wisselwerking tussen structurele en cyclische factoren zorgde voor volatiliteit. Grote veranderingen in de wereldeconomie, zoals immigratiegolven, handelsfricties en energietransformaties, verstoorde de relatieve economische stabiliteit van het pre-pandemische tijdperk.

In de VS daalde de looninflatie tot het laagste tempo sinds 2020, onder impuls van de afnemende groei van de vraag, aanhoudend herstel van de pandemie-aanbodschok en een aanzienlijke impuls van het arbeidsaanbod door immigratie. Groei daalde richting trend, maar zakte niet door. Iets wat economen een zachte landing noemen. Zowel bedrijven als consumenten hebben een gezonde balans en bleven uitgeven. Tegen het eind van het jaar zwengelde de verkiezing van Trump als nieuwe president de 'animal spirits' nog meer aan, met name omdat deregulering en belastingverlagingen de groei ondersteunden. Bij het vooruitkijken bestaat echter bezorgdheid over de mogelijke impact van stijgende tarieven op de Amerikaanse economie en haar handelspartners.

De groei in Europa is ongelijk geweest. Duitsland stagneert nog steeds in grote lijnen, met een bbp dat 8% onder de pre-pandemische trend ligt, terwijl delen van de periferie, met name Spanje en Griekenland, in een snel tempo groeien. De inflatie is gedaald tot dicht bij de doelstelling van 2% van de ECB, waardoor verdere verlagingen van de beleidsrente mogelijk zijn om het monetaire beleid minder restrictief te maken. De daling van de beleidsrente zou de neiging van Europese huishoudens om te sparen moeten helpen verminderen, de consumentenbestedingen in de toekomst moeten ondersteunen en de Europese economie in staat moeten stellen om in 2025 met ongeveer 1% te groeien.

In China werd de economie gestimuleerd, maar kampt ze nog steeds met structurele problemen. China's leiderschap op het gebied van groene technologieën, waaronder zonne-energie, batterijen en elektrische voertuigen, positioneert het als een wereldwijde krachtpatser, hoewel toenemende geopolitieke spanningen met de VS de ontkoppeling in kritieke sectoren zoals halfgeleiders zouden kunnen versnellen.

Japan is een van de aanvoerders op het gebied van Artificial Intelligence (AI)-infrastructuur, met name dankzij zijn chipfabrikanten en de diverse toeleveranciers. Deze bedrijven spelen een cruciale rol in het ontwikkelen en fabriceren van chips die gebruikt worden voor AI. Deze factoren dragen bij aan het verbeterde groeiperspectief van Japan en maken het een aantrekkelijke markt voor investeringen.

Het overheersende thema was de kracht van het Amerikaanse bedrijfsleven, gedreven door AI-geleide groei en robuuste winsten, waarbij de nadruk werd gelegd op de rol van technologische innovatie en digitale transformatie bij het stimuleren van winstgroei. Voor de komende jaren verwacht BlackRock dat inflatie en daarmee rentes langer hoger zullen blijven. Dat geldt zowel voor beleidsrentes als voor staatsobligaties. Het laatste decennium was uniek en wij verwachten dat die tijden niet terug komen. Wij verwachten minder renteverlagingen door centrale banken. De ECB heeft wel iets meer ruimte dan de FED.

Outlook 2025

Vooruitzichten voor de wereldeconomie

Het basisscenario van BlackRock is dat de groei zwakker zal zijn dan het niveau van vóór de pandemie (waarbij de VS dicht bij trends uit het verleden liggen, terwijl Japan, de EU, het VK en China er 4-5% onder zitten). De rentetarieven zullen waarschijnlijk hoger zijn, gedreven door inflatie en een terugkeer naar normale termijnpremies. De wereldeconomie zal naar verwachting in 2025 met 3,2% groeien, waarbij de opkomende markten voorop lopen met een groei van 4,5%, terwijl de ontwikkelde economieën naar verwachting met 2,1% zullen groeien. Verwacht wordt dat de inflatie wereldwijd zal afnemen tot 2,8%, waarbij de ontwikkelde markten een percentage van 2,3% zullen zien en de opkomende markten 3,5%.

Voor beleggers zijn deze specifieke groeicijfers belangrijk. Het zal ook belangrijk zijn hoe megatrends de wereldeconomie in de toekomst zullen blijven beïnvloeden. Dit zal waarschijnlijk leiden tot aanhoudende divergentie tussen regio's, landen en sectoren.

Beleggen in 2025

BlackRock pleit ervoor om risico te blijven nemen in portefeuilles. Ondanks de hoge waarderingen is BlackRock van mening dat de VS de voorkeursaandelenmarkt is. Nominale groei en een verbreding zullen dit ondersteunen. Er wordt ook voorkeur gegeven aan Japan, waar inflatie welkom is na jaren van deflatie, en bedrijfsherstructureringen de winsten opdrijven.

Op de Europese aandelenmarkten is een gemengd beeld zichtbaar. De onderwaardering ten opzichte van de VS is nog nooit zo hoog geweest, wat suggereert dat veel pessimisme al is verdisconteerd. Een opleving van de groei en renteverlagingen door de ECB ondersteunen een bescheiden winstherstel. Katalysatoren voor outperformance lijken nog niet reëel, terwijl aanhoudende geopolitieke onzekerheid en mogelijke tarieven beleggers voorzichtig kunnen houden. Amerikaanse tarieven op Europese export kunnen een paar landen onevenredig zwaar treffen - Duitsland, Italië en Ierland zijn goed voor 100% van het handelsoverschot van de EU aan goederen met de VS.

Hoewel BlackRock denkt dat wereldwijd risico nemen wordt beloond, is er een sterke voorkeur voor de VS en, in mindere mate, Japan en China boven Europa. Toch ziet BlackRock waarde in bepaalde Europese aandelensectoren en -landen. Er blijft een voorkeur bestaan voor de financiële sector, omdat de balans van de sector gezond is. Daarnaast wordt verwacht dat de versterking van de fee-activiteiten de lagere rentemarges als gevolg van de renteverlagingen door de ECB zal compenseren. De industrie wordt gezien als een indirecte rol in de wereldwijde ontwikkeling van AI en als een begunstigde van de inspanningen op het gebied van reshoring in veel ontwikkelde markten. Utilities kunnen ook profiteren van de toegenomen vraag naar energie in verband met de AI-gerelateerde uitbouw van datacenters over het hele continent.

Europa lijkt minder te profiteren van verschillende langetermijntrends, en ondanks de lage waarderingen blijven we tactisch onderwogen in de brede markt en wordt de voorkeur gegeven aan een gedetailleerde blootstelling aan favoriete sectoren en landen. Europese high yield blijft positief beoordeeld en de visie is neutraal over zowel investment grade als staatsobligaties uit het eurogebied.

De Chinese economie wordt gestimuleerd, maar kampt nog steeds met structurele problemen. Verdere stimuleringsmaatregelen worden verwacht totdat de economie structureel sterker wordt. Voorlopig worden de markten vanuit een tactisch perspectief benaderd.

Vastrentende waarden

De macro- en beleidsvooruitzichten vertalen zich in een algemene voorkeur voor vastrentende activa in Europa ten opzichte van andere regio's. De verwachting is een opwaartse druk op de rente op Amerikaanse en Japanse staatsobligaties als gevolg van een verdere stijging van de termijnpremies in de VS en een normalisatie van het beleid in Japan. In een wereld met een hogere rente wordt voorkeur gegeven aan regio's waar centrale banken meer ruimte hebben om te versoepelen dan verwacht. Dit geldt ook voor de EU en het VK.

Beleggingsbeleid

De strategische verdeling van de beleggingen was ultimo verslagjaar als volgt:

	Strategische norm	Bandbreedte	
		Minimum %	Maximum %
Vastrentende waarden	52,70%	47,70%	57,70%
Aandelen	35,30%	30,30%	40,30%
Vastgoed	10,00%	5,00%	15,00%
Liquide middelen	2,00%	0,00%	7,00%
Totaal	100,00%		

Tabel 12: Strategische verdeling beleggingen

De samenstelling van de portefeuille was ultimo verslagjaar als volgt:

	Werkelijk belang	Strategische norm	Afwijking van Strategische norm
Vastrentende waarden	52,33%	52,70%	-0,37%
Aandelen	35,68%	35,30%	0,38%
Vastgoed	9,08%	10,00%	-0,92%
Liquide middelen	2,91%	2,00%	0,91%
Totaal	100,00%	100,00%	

Tabel 13: Samenstelling totale portefeuille

Vastrentende waarden*

Samenstelling portefeuille vastrentende waarden ultimo 2024 (in %)*				
	Strategische norm	Bandbreedte		Werkelijk belang
		Minimum %	Maximum%	
Government Bonds	19,90%	9,90%	29,90%	25,58%
Credits	27,00%	19,20%	34,80%	20,98%
High Yield Bonds	2,90%	0,00%	7,90%	2,89%
Emerging Markets Bonds	2,90%	0,00%	7,90%	2,88%
Totaal	52,70%			52,33%

Tabel 14: Samenstelling portefeuille vastrentende waarden

* Het LDI (Liability Driven Investments) mandaat wordt gerapporteerd binnen de vastrentende waarden en ook het totaalrendement (tabel 18, Totaal assets) bevat de bijdrage hiervan. Met behulp van het LDI mandaat wordt het renterisico op de verplichtingen deels afgedekt. Zie voor een beschrijving van het Beleid afdekking renterisico pagina 40.

Aandelen

Samenstelling aandelenportefeuille ultimo 2024 (in %)*				
	Strategische norm	Bandbreedte Minimum %	Bandbreedte Maximum %	Werkelijk belang
Europe	10,30%	5,30%	15,30%	9,09%
North America	15,90%	10,90%	20,90%	17,11%
Asia Pacific	2,70%	0,00%	7,70%	3,29%
Emerging Markets	6,40%	1,40%	11,40%	6,19%
Totaal	35,30%			35,68%

Tabel 15: Samenstelling aandelenportefeuille

Vastgoed

Samenstelling vastgoedportefeuille ultimo 2024 (in %)*				
	Strategische norm	Bandbreedte Minimum %	Bandbreedte Maximum %	Werkelijk belang
Real Estate	10,00%	5,00%	15,00%	9,08%
Totaal	10,00%	5,00%	15,00%	9,08%

Tabel 16: Samenstelling vastgoedportefeuille

Cash

Samenstelling cash ultimo 2024 (in %)*				
	Strategische norm	Bandbreedte Minimum %	Bandbreedte Maximum %	Werkelijk Belang
Cash	2,00%	0,00%	7,00%	2,91%
Totaal	2,00%	0,00%	7,00%	2,91%

Tabel 17: Samenstelling cash

*De strategische norm en het werkelijk belang in bovenstaande tabellen is inclusief rentederivaten en valutaderivaten.

Derivaten

Het Fonds wijst het gebruik van derivaten niet af. Risico en rendement verhoudingen kunnen immers effectief en kostenefficiënt aangepast worden door het gebruik van derivaten. Als algemene randvoorwaarde geldt dat de exposure van de portefeuille inclusief derivatenposities past binnen het strategisch kader.

Derivaten vormen als afgeleide beleggingsinstrumenten geen aparte beleggingscategorie. De vermogensbeheerder mag slechts van derivaten gebruik maken om:

- de risicograad van de beleggingsportefeuille (ten opzichte van de verplichtingen) te verlagen;
- tactische wijzigingen in de portefeuille op een efficiënte wijze tot stand te brengen;
- op defensieve wijze valutarisico's af te dekken door middel van valutatermijntransacties.

Binnen de LDI portefeuille worden naast langlopende staatsobligaties zowel central geclearde als bilaterale renteswaps aangekocht. De vermogensbeheerder zal uitsluitend onderhandse (OTC) bilaterale derivatencontracten doen aangaan met wederpartijen die voldoen aan de gehanteerde derivatenrichtlijnen ten aanzien van toegestane wederpartijen, met uitzondering van valuta transacties.

De wederpartijen moeten aan de volgende restricties voldoen:

- een rating van tenminste A-(S&P) en/of A3(Moody's);
- er moet een ISDA Master Agreement zijn afgesloten.

Het gebruik van derivaten op enige andere wijze is slechts toegestaan na overleg met en goedkeuring van het Bestuur van het Fonds. De totale portefeuille inclusief derivatenposities dient te allen tijde binnen de vermelde randvoorwaarden te blijven.

Beleid afdekking renterisico

Het Bestuur heeft een dynamisch renteafdekkingsbeleid vastgesteld, waarbij het niveau van afdekken kan variëren afhankelijk van onder andere de ontwikkeling van de marktrente en het niveau van de dekkingsgraad. Het niveau van renteafdekking kan daarbij variëren tussen de 50 en 80 procent. Het Fonds blijft de renteafdekking zien als een belangrijk instrument van balansmanagement. In de vergadering van 28 juni 2024 heeft het bestuur besloten om de staffel van het dynamische renteafdekkingsbeleid on hold te zetten en de renteafdekking op te hogen naar 80% (bovenkant van de staffel). Dit besluit is genomen om de dekkingsgraad te stabiliseren in aanloop naar de voorgenomen WTP transitie per 1-1-2026.

Beleid afdekking valutarisico

Het Fonds dekt binnen de zakelijke waarden portefeuille strategisch 50% van het valutarisico van belangrijke valuta als het Britse Pond, de Amerikaanse Dollar en de Japanse Yen af. Er is gekozen voor 50% afdekking van betreffende valuta exposure omdat de verplichtingen van het Fonds in euro gedenomineerd zijn en er op lange termijn niet wordt verwacht winst of verlies te maken op de betreffende valuta exposures. De valuta gerelateerd aan de Emerging Market exposure worden niet afgedekt.

Binnen de vastrentende waarden portefeuille worden vreemde valuta voor 100% afgedekt, met uitzondering van de positie obligaties uit opkomende markten. Belangrijke overweging om bij vastrentende waarden 100% valuta afdekking toe te passen, is dat valuta resultaten anders een te groot effect kunnen hebben binnen deze asset class, gezien het verwachte rendement en de volatiliteit binnen deze asset class. Binnen Emerging Markets debt (local currency) wordt geen valuta hedge toegepast omdat dit vaak relatief duur is en omdat het Fonds binnen deze categorie juist wil profiteren van de verwachte economische groei.

Rendement 2024

In het boekjaar 2024 heeft de totale portefeuille van het Fonds een 0,76% hogere performance behaald dan de benchmark. In absolute zin is er, exclusief derivaten, een positief rendement behaald van 10,79%. Het totale rendement inclusief derivaten bedroeg 8,94%.

In relatieve zin hebben vastrentende waarden, aandelen en vastgoed in de portefeuille het beter gedaan dan de benchmark. Zie tabel 18.

(in %)	Fonds	Benchmark	Relatieve Performance
Vastrentende waarden	4,27%	4,24%	0,03%
Aandelen	22,13%	21,18%	0,95%
Vastgoed	4,24%	3,30%	0,94%
Totaal assets	10,79%	10,03%	0,76%
Contributie currency hedge	-1,85%		
Contributie LDI	*		
Totaal rendement (inclusief derivaten)	8,94%		

Tabel 18: Rendement 2024

* Zie opmerking onder tabel 14.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het Fonds is zich bewust van haar maatschappelijke functie en verantwoordelijkheden. Het Fonds heeft in eerste instantie de doelstelling om een goed en zoveel mogelijk toekomstbestendig pensioen te verzorgen voor haar deelnemers. Onderdeel daarvan is een gedegen beleggingsbeleid met een zorgvuldige en transparante afweging tussen risico en rendement. Het is de visie van het Fonds dat inachtneming van ESG (Environmental, Social en Governance) factoren daar enerzijds een nuttige bijdrage aan kunnen leveren en anderzijds bijdragen aan een duurzame ontwikkeling van onze wereld.

ESG

Het Fonds is van mening dat het beleggingsbeleid in de eerste plaats zorg moet dragen voor een goed en betrouwbaar pensioen voor alle betrokkenen (deelnemers, pensioengerechtigden en gewezen deelnemers) van het Fonds op de lange termijn. Maatregelen op het gebied van Verantwoord Beleggen kunnen daar wezenlijk aan bijdragen. Een portefeuille die rekening houdt met ESG factoren zal volgens onze visie op langere termijn beter presteren dan een portefeuille waarbij geen rekening wordt gehouden met deze factoren omdat met deze ESG factoren naar verwachting een beter lange termijn risico-rendement profiel zal worden bereikt hetgeen de huidige waardering en/of dividend meer zal doen toenemen. Naar verwachting zullen ondernemingen die de ESG factoren als onderdeel van hun bedrijfscultuur in de waardeketen waarin ze acteren insluiten relatief een in de tijd afnemend beroep doen op de wereld in het algemeen bij het gelijktijdig verbeteren van de gewenste opbrengst in de meest brede zin.

Ook zal een goed geïmplementeerd ESG factoren beleid in een onderneming bijdragen aan een beter geïnformeerde besluitvorming in die onderneming en dit komt naar verwachting het risicomanagement van het Fonds uiteindelijk ten goede. Het ESG beleid biedt het Fonds de mogelijkheid om invloed uit te oefenen op de bedrijven waarin het belegt. In eerste instantie door het uitoefenen van haar stemrecht, maar daar waar mogelijk ook door het beïnvloeden van het beleid van bedrijven om het beter te doen op ESG factoren en zo lange termijn waarde te creëren voor de wereld om haar heen en tegelijkertijd voor de belanghebbenden van het Fonds.

Uitgangspunten bij het ESG-beleid.

- Het Fonds zal zich bij de uitvoering laten leiden door haar lange termijn doelstellingen en verplichtingen. ESG-aspecten leveren daar een bijdrage aan.
- Het Fonds zal geen beleggingstransacties doen die op grond van het internationale recht zijn verboden of niet voldoen aan door Nederland ondertekende internationale verdragen. Beleggingen die strafbare of maatschappelijk niet geaccepteerde gedragingen bevorderen of in verband staan met schendingen van de mensenrechten of fundamentele vrijheden zullen worden vermeden.
- Naast de geformuleerde “investment beliefs” en het vastgelegde risico/rendementsprofiel worden ESG aspecten zoveel mogelijk betrokken bij beslissingen over het beleggingsbeleid. Het Fonds is zich bewust van de invloed die beleggers kunnen hebben door stemrecht uit te oefenen en daarmee maatschappelijke verantwoordelijkheid te nemen voor een gewenst beleid bij bedrijven waarin wordt belegt. Door heldere afspraken over de ESG visie te maken met de vermogensbeheerder als uitvoerders van het beleggingsbeleid wordt invulling gegeven aan dit directe vermogen tot beïnvloeding. Daarnaast wordt ook de mogelijkheid benut om door het gebundelde vermogen dat onder beheer is van de vermogensbeheerder op basis van de ESG visie te mandateren in informele maar wel heel directe interacties met de directies van de ondernemingen waarin belegt wordt te toetsen en ook te sturen op het belang van de ESG factoren en daarbij duidelijk te maken dat de ESG factoren expliciet meewegen in de beoordeling van de investeringsaantrekkelijkheid van de die betreffende onderneming ten opzichte van vergelijkbare ondernemingen op zowel de kortere als lange termijn. De veranderingsbereidheid van ondernemingen is zo te toetsen en indirect bij te sturen.
- Het Fonds vindt dat de portefeuille invulling, inclusief het gebruik van ESG factoren bij de selectie van individuele beleggingen, altijd een goede en verantwoorde afspiegeling moet zijn van de beleggingscategorie.
- Het Fonds legt de invulling van het ESG-beleggingsbeleid voor alle onderdelen van de beleggingsportefeuille vast. In de evaluatie van beleggingscategorieën is verantwoord beleggen

een specifiek criterium al is het Fonds er zich van bewust haar invloed per beleggingscategorie kan verschillen.

- Het Fonds heeft ook aandacht voor de mogelijke negatieve consequenties die een (te) strikt ESG-beleid kan hebben op de omvang van het belegbare universum, de beschikbaarheid van passende benchmarks en de beschikbaarheid daarvan bij de vermogensbeheerder, het kostenniveau en het rendement en risico, alsmede de praktische mogelijkheden om inzichtelijke rapportages samen te stellen.

UN Principles for Responsible Investments (UN PRI)

De UN PRI vormen een richtlijn voor (institutionele) beleggers op dit terrein. Dit VN-initiatief speelt sinds de introductie in 2006 een grote rol in het vergroten van de bewustwording rond verantwoord beleggen in de wereldwijde beleggingsgemeenschap en het vergroten van de transparantie rond ESG-kwesties (Environmental, Social en Governance aspecten) bij de ondertekenaars. Het Fonds heeft BlackRock als vermogensbeheerder gecontracteerd en zij heeft de UN PRI richtlijnen onderschreven.

Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)

In 2021 is de Sustainable Finance Disclosure Regulation (hierna: SFDR) van kracht geworden. De SFDR bevat regelgeving voor financiële marktpartijen (waaronder pensioenfondsen) voor het verschaffen van informatie omtrent het duurzaamheidsbeleid en de uitvoering hiervan.

Sinds 2021 voldoet het Fonds aan level 1 van de SFDR. Level 1 bevat regelgeving over de wijze waarop duurzaamheidsfactoren zijn meegenomen in het beleid en voor de wijze van rapportage over de ongunstigste effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren. Het Fonds voldoet aan deze vereisten.

Sinds 2023 voldoet het fonds ook aan de level 2-vereisten van de SFDR. Level 2 bevat onder meer de vereiste om de classificatie van de pensioenregeling naar duurzaamheid toe te lichten in het jaarverslag.

Vanaf begin 2024 is de pensioenregeling van het Fonds geclassificeerd als een lichtgroen (artikel 8) product.

Het Fonds is zich ervan bewust dat het een verantwoordelijke rol heeft in de maatschappij en is van mening dat verantwoord beleggen en het integreren van ESG-factoren op de lange termijn bijdragen aan een beter en duurzaam rendement. De pensioenregeling promoot ecologische en sociale kenmerken, maar heeft duurzaam beleggen niet als doel. Daarmee classificeert de regeling als lichtgroen (artikel 8 onder de SFDR).

Het uitgebreide beleggingsbeleid van het Fonds is, inclusief de gedragslijnen inzake de integratie van de duurzaamheidsrisico's, te vinden op onze website.

De periodieke verslaggeving over de mate waarin aan de ecologische en/of sociale kenmerken is voldaan door het Fonds, is te vinden in bijlage 4 (SFDR RTS Annex IV).

Pensioenparagraaf

Karakteristiek van de pensioenregeling

Overeenkomstig artikel 10 van de Pensioenwet betreft de karakterisering van de pensioenregeling een uitkeringsovereenkomst (in de vorm van een middelloonregeling met voorwaardelijke na-indexatie). Tevens kwalificeert de regeling als een *Collective Defined Contribution* regeling (hierna: CDC-regeling). Zie hieronder bij uitvoeringsovereenkomst.

Uitvoeringsovereenkomst

De belangrijkste bepalingen omtrent de samenstelling van de kostendekkende premie en het toeslagbeleid zijn:

- Voor de periode 1 januari 2021 tot en met 31 december 2025 wordt er een vaste premie betaald.
- De pensioenregeling heeft het karakter van een uitkeringsovereenkomst in de vorm van een middelloonregeling met na-indexatie. Tevens kwalificeert de regeling als een CDC-regeling. De bestaande praktijk is hiermee verduidelijkt. Werkgever en werknemers betalen samen een premie en alle mee- en tegenvallers zijn voor de (gewezen) deelnemers binnen het Fonds.
- Het Fonds stelt jaarlijks een gedempte kostendekkende premie vast. Bij de vaststelling van de gedempte kostendekkende premie wordt uitgegaan van het verwachte toekomstige rendement op basis van het beleggingsbeleid van het Fonds. Op het rendement vindt een afslag plaats voor toekomstige inflatie.
- Het Fonds houdt een premie-egaliseringsreserve aan. Deze reserve bedraagt maximaal 5 miljoen euro en kan ingezet worden mocht de benodigde gedempte kostendekkende premie op enig moment hoger zijn dan de feitelijke premie. De premie-egaliseringsreserve bedraagt nooit meer dan € 5 miljoen. Een eventueel overschot zal worden toegevoegd aan de algemene reserve van het Fonds.
- Het Fonds heeft een voorwaardelijk toeslagbeleid, gebaseerd op de ambitie de pensioenen waardevast te houden (zie hieronder).

Toeslagbeleid

Het Fonds heeft een voorwaardelijk toeslagbeleid, gebaseerd op de ambitie de pensioenen waardevast te houden. De daarbij gehanteerde maatstaf is de relatieve stijging van het consumentenprijsindexcijfer voor alle huishoudens (afgeleid), met referentieperiode juli-juli. Het Fonds streeft naar een toeslagverlening die gemiddeld minimaal gelijkwaardig is aan die van Bedrijfstakpensioenfonds PME.

De mate van toeslagverlening wordt jaarlijks vastgesteld door het Bestuur in de decembervergadering en is afhankelijk van de beleidsdekkingsgraad per 31 oktober van datzelfde jaar. De eventuele toeslagverlening vindt vervolgens plaats per 1 januari van het daaropvolgende jaar. Er bestaat geen recht op toeslagen en er wordt hiervoor geen reserve aangehouden.

Vanaf 1 januari 2024 maakt het Fonds bij de toeslagverlening gebruik van het Transitie-FTK. In verband hiermee heeft het pensioenfonds een overbruggingsplan opgesteld en ingediend bij DNB. De toezichthouder heeft hier op 25 september 2024 mee ingestemd.

Er zal alleen toeslagverlening plaats kunnen vinden, voor zover ten minste voldaan wordt aan de eisen hieromtrent zoals vermeld zijn in artikel 47 (Financieel overbruggingsplan), lid 4 van het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling. In aanvulling hierop, rekening houdend met een beoogde invaardekkingsgraad van 105%, hanteert het bestuur de onderstaande beleidsstaffel als leidraad. Deze staffel geldt slechts als uitgangspunt. Bij de jaarlijkse besluitvorming zal het bestuur andere relevante economische omstandigheden (zoals economische vooruitzichten en verwachte bestandsontwikkeling) in ogenschouw nemen.

De inhoud van de beleidsstaffel luidt als volgt:

Beleidsdekkingsgraad per eind oktober	Toeslagverlening
Lager dan 110%	Nihil.
Tussen 110% en bovengrens	Volledige toeslagverlening, voor zover de actuele dekkingsgraad door deze toeslagverlening niet onder de 110% uitkomt.
Boven de bovengrens	Volledige toeslagverlening + eventueel inhaaltoeslagen en herstel van kortingen.

De bovengrens wordt jaarlijks vastgesteld, zodanig dat deze voldoet aan de eis van toekomstbestendigheid.

De bovengrens is afhankelijk van de actuele rente, waardoor hij maandelijks wijzigt. Sinds 1 juli 2023 is de Wet toekomst pensioenen van kracht geworden en zijn er nieuwe parameters, die ook voor het huidige stelsel gelden, van kracht geworden. Dit heeft ertoe geleid dat onder meer dat de definitie van de minimaal te veronderstellen inflatie en het ingroei-pad zijn gewijzigd.

De wettelijke bovengrens voor volledige (toekomstbestendige) toeslagverlening op basis van het zogenaamde 'ingroei-pad' voor de inflatie, is per 31 oktober 2024 berekend op 135,1% (vorig jaar: 140,1%). De daling van de bovengrens wordt vooral veroorzaakt door de gedaalde rente ten opzichte van 31 oktober 2023 (vorig jaar: 3,2%, dit jaar: 2,2%).

Gemiste indexaties en kortingen

De onderstaande tabellen bevatten een overzicht van de gemiste indexaties vanaf 2011. Voor de premievrije deelnemers en de middelloon gepensioneerden is deze specificatie in de volgende tabel opgenomen.

1 januari per jaar	Indexatie ambitie %	Toegekende indexatie %	Verschil %	Korting %
2011	1,38	0,00	1,38	3,50
2012	2,42	0,00	2,42	
2013	2,10	0,00	2,10	
2014	1,68	0,00	1,68	
2015	0,59	0,00	0,59	
2016	0,81	0,00	0,81	
2017	-0,32	0,00	-0,32	
2018	1,36	0,14	1,22	
2019	1,73	0,35	1,38	
2020	1,49	0,00	1,49	
2021	1,56	0,00	1,56	
2022	1,29	1,12	0,17	
2023	12,45	9,19	3,26	
2024	3,26	3,26	0	
2025	2,71	2,71	0	
Cumulatief	39,89	17,68	22,21	

Tabel 19: Gemiste indexaties (premiervrije deelnemers en middelloon gepensioneerden)

Bij de berekening van het cumulatieve percentage worden de percentages per jaar met elkaar vermenigvuldigd. In tabel 19 is de toeslagverlening vanaf 1 januari 2011 opgenomen. De voorliggende jaren komen te vervallen op basis van het inhaaltoeslagenbeleid (maximaal 15 jaar terug).

Indien de korting van 3,50% uit 2013 wordt verwerkt in de cumulatief gemiste indexatie dan komt het totaal op 26,33% over de betreffende periode. Voor de actieve deelnemers is deze specificatie in de volgende tabel opgenomen.

1 januari per jaar	Indexatie ambitie %	Toegekende indexatie %	Verschil %	Korting %
2011	1,66	0,00	1,66	
2012	2,16	0,00	2,16	
2013	2,11	0,00	2,11	3,50
2014	2,35	0,00	2,35	
2015	0,59	0,00	0,59	
2016	0,81	0,00	0,81	
2017	-0,32	0,00	-0,32	
2018	1,36	0,14	1,22	
2019	1,73	0,35	1,38	
2020	1,49	0,00	1,49	
2021	1,56	0,00	1,56	
2022	1,29	1,12	0,17	
2023	12,45	9,19	3,26	
2024	3,26	3,26	0	
2025	2,71	2,71	0	
Cumulatief	40,85	17,68	23,17	

Tabel 20: Gemiste indexaties (actieve deelnemers)

Bij de berekening van het cumulatieve percentage worden de percentages per jaar met elkaar vermenigvuldigd. In tabel 20 is de toeslagverlening vanaf 1 januari 2011 opgenomen. De voorliggende jaren komen te vervallen op basis van het inhaaltoeslagenbeleid (maximaal 15 jaar terug).

Indien de korting van 3,50% uit 2013 wordt verwerkt in de cumulatief gemiste indexatie dan komt het totaal op 27,30% over de betreffende periode.

Inhaaltoeslagverlening

Als de beleidsdekkingsgraad boven het niveau ligt waarbij volledige toeslagverlening conform de ambitie mogelijk is, kan sprake zijn van reparatie van eerder doorgevoerde kortingen en/of inhaaltoeslagverlening. Hierbij worden doorgevoerde kortingen en/of gemiste toeslagen betrokken die tot maximaal vijftien jaar in het verleden liggen. Reparatie van eerder doorgevoerde kortingen gaat hierbij voor op het verlenen van inhaaltoeslagen. Compensatie vindt verder in chronologische volgorde plaats. De korting of gemiste toeslag die het verst terug in de tijd ligt, wordt als eerste gecompenseerd.

Vorbereiding transitie naar nieuwe pensioenstelsel

Per 1 juli 2023 is de Wet toekomst pensioenen (hierna: Wtp) in werking is getreden. Uiterlijk 1 januari 2028 moeten sociale partners en pensioenfondsen de pensioenregelingen hebben aangepast aan de nieuwe wettelijke eisen.

In het nieuwe stelsel blijven belangrijke elementen uit het huidige pensioenstelsel behouden, zoals de bestaande verplichtstelling, collectieve risicodeling en fiscale facilitering door de overheid. Er is een keuze uit twee nieuwe pensioencontracten: een meer collectieve variant (aangeduid als de *solidaire premieregeling*) en een meer individuele variant (aangeduid als de *flexibele premieregeling*). In beide contracten is de hoogte van de premie het uitgangspunt, en niet de hoogte van de pensioenuitkering (toezegging).

De transitie naar het nieuwe pensioenstelsel is de grootste en meest ingrijpende hervormingsoperatie uit de geschiedenis van het Nederlandse pensioenstelsel. De transitie raakt alle onderdelen van onze pensioendienstverlening, waaronder de pensioenadministratie en systemen, het vermogensbeheer en de communicatie met onze deelnemers.

In verband met de dispensatie van Thales Nederland tot deelname aan de bedrijfstak brede regeling binnen de sector Metalekto volgt het Fonds de ontwikkelingen die zich voordoen in de bedrijfstak.

Het Fonds is tijdig in overleg getreden met sociale partners en uitvoeringsorganisaties en is gestart met de voorbereidingen op de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Periodiek vindt overleg plaats met sociale partners en uitvoeringsorganisaties, waarin de gevolgen voor het Fonds inzichtelijk zijn gemaakt. Er moeten belangrijke keuzes worden gemaakt, onder meer over de vorm en invulling van de nieuwe pensioenregeling, de wijze van uitvoering en de tijdslijnen. De keuzes die zijn gemaakt door sociale partners zijn opgenomen in het transitieplan, dat inmiddels is gepubliceerd op de website van het Fonds.

Hiermee hebben de sociale partners de opdracht aan het Fonds gegeven om op basis van de uitgangspunten, zoals opgenomen in het transitieplan, de nieuwe pensioenovereenkomst uit te voeren. Het bestuur heeft het transitieplan beoordeeld op uitvoerbaarheid en evenwichtigheid. Daarnaast hebben de sociale partners het verzoek aan het Fonds gedaan om de pensioen aanspraken en -rechten zoals deze in de huidige en voorgaande pensioenregelingen zijn opgebouwd, in te varen.

Het Fonds heeft in 2024 gewerkt aan het opstellen van een implementatieplan om een beheerste en zorgvuldige transitie naar het nieuwe pensioenstelsel te waarborgen. Deelnemers in de regeling worden geïnformeerd via de website van het Fonds.

Voorafgaand aan het indienen van de invaarmelding heeft het Fonds gewerkt aan een partiële indiening van een afgebakend deel: 'het vaststellen van de risicohouding'. Het in 2023 uitgevoerde 'risicopreferentie onderzoek' is gebruikt voor de vaststelling van de risicohouding. Hierbij is onderzocht hoeveel risico deelnemers kunnen en willen nemen in het beleggingsbeleid onder het nieuwe pensioenstelsel.

Het doel van de partiële beoordeling is dat het Fonds helderheid van DNB krijgt over het deelonderwerp 'risicohouding' waarover de besluitvorming al is afgerond. Door dit in een vroeg stadium te doen, draagt dit bij aan een efficiënt proces van transitie van het Fonds.

In lijn met de wetgeving moet het Fonds kunnen aantonen dat de datakwaliteit voor, tijdens en na de transitie geborgd is. Hoewel het Fonds altijd veel tijd en aandacht heeft besteed aan het waarborgen van de juistheid en volledigheid van de informatie in onze pensioensystemen, is een aantal aanvullende acties ondernomen om de datakwaliteit waar mogelijk te verbeteren. Hierbij hanteren wij het Kader Datakwaliteit zoals gepubliceerd door de Pensioenfederatie als leidraad. De belangrijkste (geplande) acties zien op het doorlopen van de 6 fasen uit het kader.

Fase 1 ziet op de opzet van datakwaliteit, het vaststellen van beleid, risicobereidheid en KDE's.

Fase 2 gaat over risico inventarisatie en beoordeling. Tijdens fase 3 worden data analyses en deelwaarnemingen uitgevoerd. Dit leidt tot een rapportage en beoordeling in fase 4. Fase 5 ziet op de werkzaamheden van de accountant die leiden tot een AUP-rapportage. In fase 6 neemt het bestuur het besluit over datakwaliteit voor het invaren.

Door het doorlopen van deze fasen krijgt het Fonds inzicht in de datakwaliteit voorafgaand aan het invaren. Daarmee kan het Fonds een goed en evenwichtig invaarbesluit nemen gebaseerd op datakwaliteit die op consistente aantoonbare wijze is onderbouwd en geborgd. Tijdens de hiervoor genoemde fasen zijn de relevante sleutelfunctiehouders aangehaakt en geven opinies af.

Wij hebben onze externe accountant in 2024 aangesteld om de overeengekomen specifieke werkzaamheden (AUP) te verrichten ten aanzien van de datakwaliteit. De werkzaamheden zijn gebaseerd op het voorbeeld AUP-werkprogramma Datakwaliteit – Wet toekomst pensioenen zoals gepubliceerd door de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) en de Nederlandse Orde van Register EDP-Auditors (NOREA). Het rapport van feitelijke bevindingen van de accountant stelt het pensioenfondsbestuur mede in staat zich een oordeel te vormen over de juistheid en volledigheid van de gegevens in de pensioenadministratie die nodig zijn voor het invaren naar het nieuwe pensioenstelsel.

Op basis van de bovenstaande werkzaamheden in 2024 en aanvang 2025 heeft het bestuur van Fonds besloten dat de kwaliteit van de data – met inachtneming van de opinie van de sleutelfunctiehouders en met inachtneming van positieve resultaten voor het aantal nog uit te voeren controles en analyses – van adequaat niveau is om 'mee in te varen'. De geïnitieerde herstelacties en de geformuleerde beheersmaatregelen zorgen dat dit ook zo blijft tot het moment van overgang.

Daarnaast heeft het Fonds gedurende 2024 verdere voorbereidingen getroffen voor het daadwerkelijk invaren van de pensioenaanspraken en -rechten naar het nieuwe pensioenstelsel. Hierbij is onder andere aandacht besteed aan de betrouwbaarheid van de conversieprogrammatuur (inclusief IT-beveiliging), het interne controleraamwerk, de validatie van (actuariële) rekenmodellen en het tijdig beschikbaar zijn van alle benodigde software toepassingen.

Het Fonds heeft in het boekjaar 2024 hard gewerkt om per 1 januari 2026 over te gaan naar het nieuwe pensioenstelsel.

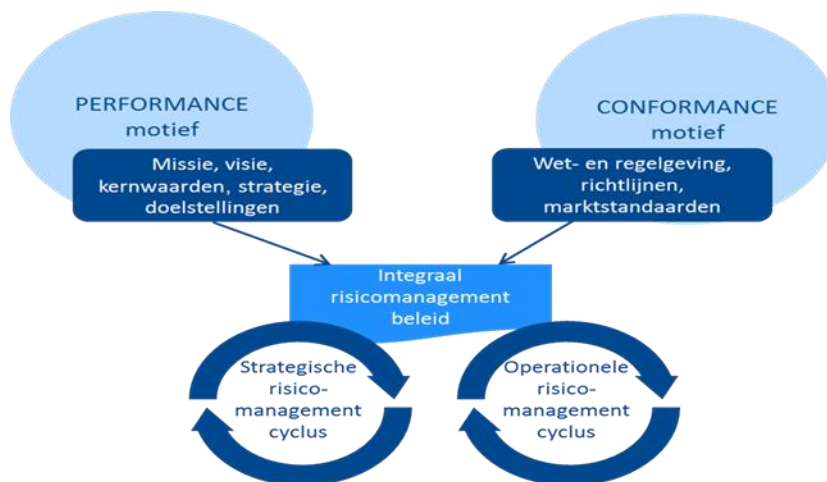
De pensioenuitvoerder (Appel) heeft in de bestuursvergadering van 25 april 2025 aangegeven dat de administratiesystemen niet tijdig gereed zullen zijn. Het Fonds ziet zich daarom genoodzaakt de transitie uit te stellen. De huidige verwachting is dat er tenminste tot medio 2026 uitgesteld wordt.

Risicoparagraaf

Integraal risicomanagement

Het doel van ons integraal risicomanagement (hierna: IRM) is het realiseren van een beheerste en integere bedrijfsvoering die bijdraagt aan het realiseren van onze doelstellingen. Onze missie, visie, strategische doelstellingen en risicohouding zijn het uitgangspunt voor het risicomanagement.

Dit hoofdstuk beschrijft eerst de governance van het risicomanagement bij het Fonds. Daarna volgt een algemene beschrijving van het risicomanagementsysteem van het Fonds, de risicohouding van de bestuursleden, gevolgd door een beschrijving van de belangrijkste strategische risico's en operationele risico's. Afgesloten wordt met een risicobeeld van het Fonds en een beschrijving van de ontwikkelingen in het afgelopen jaar.

Figuur 4: Integraal risicomanagement

Governance

Belangrijke voorwaarden voor goed risicomanagement zijn een heldere organisatiestructuur en een duidelijke verdeling van verantwoordelijkheden. Het Fonds hanteert het concept 'three lines of defence'. Dit is het basisprincipe waarop de rolverdeling tussen actoren is gestoeld. Gestreefd wordt naar een zuivere scheiding van de eerste, tweede en derde lijn.

Met het 'three lines of defence' model wordt bedoeld:

- eerste lijn: Eindverantwoordelijk voor risicobeheersing; het vertrekpunt hierbij is dat in het Bestuur de besluiten genomen worden en dat de commissies, adviserend en voorbereidend zijn naar het Bestuur;
- tweede lijn: Controle op normenkader als vastgelegd door Bestuur;
- derde lijn: Achteraf toetsen van opzet en effectiviteit van risicomanagement en interne beheersing; het vertrekpunt hierbij is dat deze governance functionarissen ook achteraf toetsend zijn aan het beleid van het Fonds.

Eerste lijn: Bestuur en commissies

Binnen het Fonds worden beleidsbeslissingen genomen door het Bestuur, al dan niet voorbereid door separate commissies. Bij elke beleidsbeslissing, ongeacht welk gremium deze heeft voorbereid, zijn de regels van de IRM-methodiek van toepassing. Dit betekent dat een integrale afweging wordt gemaakt van de gevolgen van het wel/niet uitvoeren van het betreffende besluit langs de lijn van deze methodiek. De vraag is daarbij telkens: blijft het Fonds binnen de vooraf gestelde risk appetite, indien het besluit wordt genomen?

Tweede lijn: Risk-commissie en Risicomanager

De Risk-commissie heeft een centrale rol bij de coördinatie en handhaving van het volgen van het gekozen beleid. Hoewel het Bestuur eindverantwoordelijk is, is de Risk-commissie verantwoordelijk voor de voorbereiding van alle stappen van de risicomanagement cyclus: van risicohouding tot

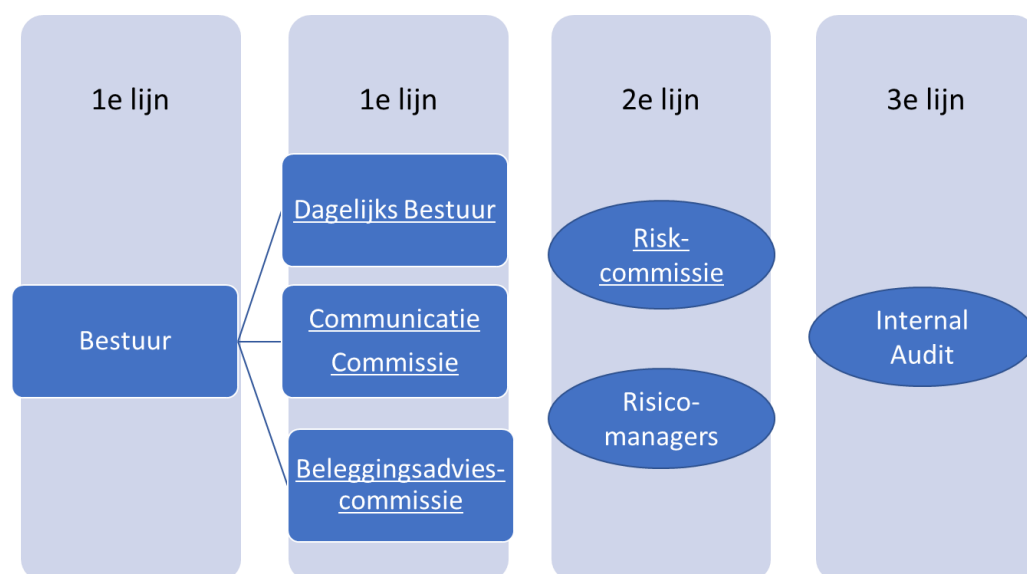
monitoring. Deze zullen op gezette tijden door het Bestuur worden besproken en op effectiviteit worden beoordeeld.

De voorzitter van de Risk-commissie is een bestuurslid en kan tevens sleutelfunctiehouder van de Risicobeheerfunctie zijn. Deze positie kan ook extern worden ingekocht.

Derde lijn: Internal Audit

Het houderschap van deze sleutelfunctie is belegd bij de voorzitter van het Bestuur. Vervulling van de functie ligt bij InAudit.

Schematisch kan de Governance als volgt worden weergegeven:

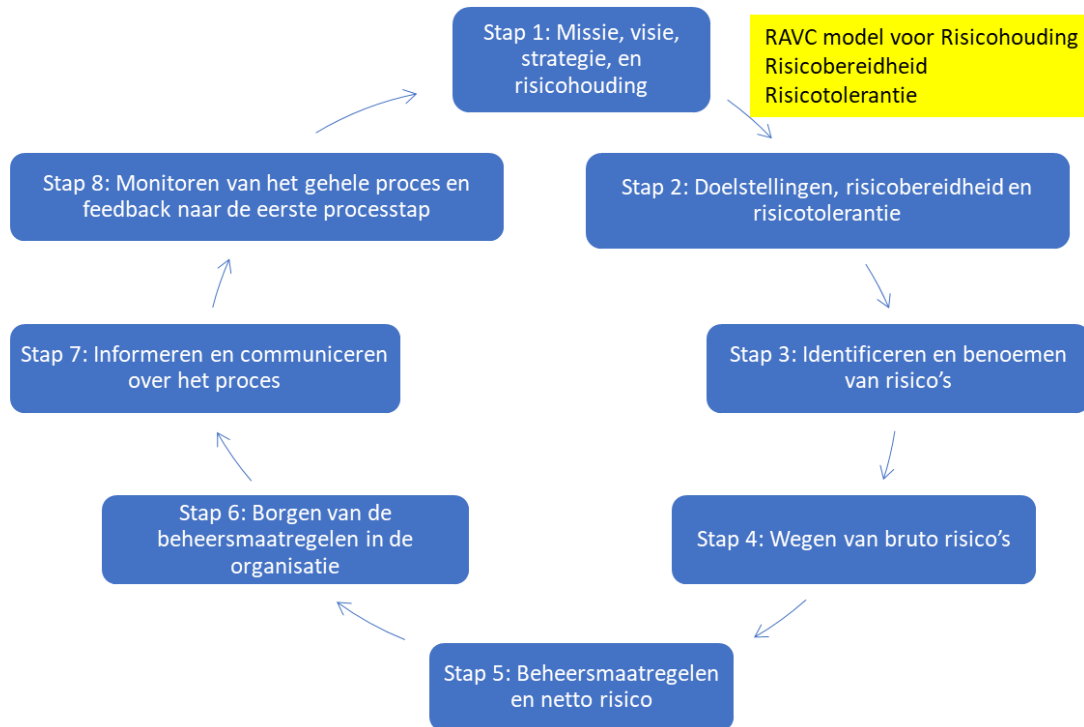
Figuur 5: Governance van het Fonds

Opzet en werking Risicomanagement

Binnen risicomanagement wordt gestreefd naar een holistische aanpak. Het COSO Enterprise Risk Management model (hierna: COSO ERM) wordt als methodologie voor het integraal risicomanagement gehanteerd.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen strategische risico's en operationele risico's, die behandeld worden binnen de strategische risicomanagementcyclus en de operationele risicomanagementcyclus. Binnen het risicomanagement raamwerk is gekozen voor een eigen, meer fondsgerichte, categorisering van risico's dan COSO ERM aangeeft. Bij de categorisering van de strategische risico's is gekozen voor een rechtstreekse relatie met de strategische doestellingen. Voor de operationele risico's is aangesloten bij de DNB FIRM risicocategorieën (FIRM staat voor Financiële Instellingen Risicoanalyse Methode) uitgebreid met het onder andere het ESG-risico in verband met IORP II en het risico dat de deelnemer niet is staat is weloverwogen keuzes te maken. Door periodiek de strategische en operationele risicomanagementcycli te doorlopen houdt het Bestuur zicht op de risico's en de opzet, bestaan en werking van risicomanagement en stuurt waar mogelijk bij mochten netto risico's buiten de risicohouding komen.

De acht processtappen van het COSO-ERM model:

Figuur 6: Processtappen COSO-ERM model

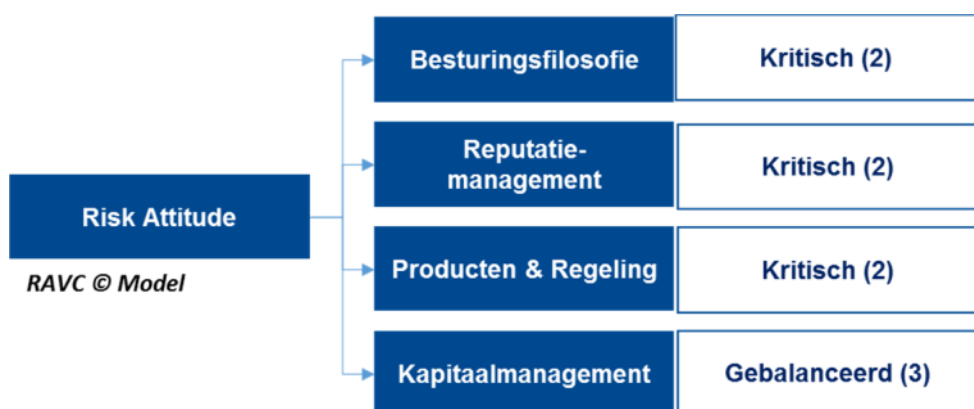
Risicohouding

De risicohouding en risicobereidheid van het Bestuur zijn kaderstellend voor de inrichting en besturing van het Fonds en haar uitvoerders. Het bepaalt de mate van organisatiebeheersing die noodzakelijk is voor een beheerste en voorspelbare realisatie van strategische doelen en vormt hiermee voor de deelnemers van het Fonds een fundament.

Deze samenhang wordt gerealiseerd door gebruik te maken van een gestructureerd denk- en werkmodel zijnde het Risk Appetite Value Chain©- (hierna: RAVC) model. Dit wetenschappelijk onderbouwd model geeft handvatten om de risicohouding, risicobereidheid en risicotolerantiegrenzen consistent, samenhangend en doeltreffend vast te stellen en daarop te sturen.

Bij de vaststelling van de risicohouding van het Bestuur is de risicohouding per bestuurder en het Bestuur als geheel geïnventariseerd. De risicohouding is bepaald op basis van vier domeinen, besturingsfilosofie, kapitaalmanagement, reputatie management en product & regeling.

De actuele risicohouding van het Fonds per domein kan als volgt worden weergegeven:

Figuur 7: Risicohouding van het Fonds

Risicoanalyse: Strategische en operationele risicomanagementcyclus

Er is in kaart gebracht welke risico's het behalen van de doelstellingen van het Fonds in de weg kunnen staan en de continuïteit en geloofwaardigheid van het Fonds in gevaar kunnen brengen. Hierbij wordt onderscheid tussen de strategische en operationele risico's, die behandeld worden in een strategische en een operationele risicomanagementcyclus. De strategische risicomanagementcyclus maakt onderdeel uit van de strategische besluitvorming op bestuursniveau. De operationele risicomanagement cyclus maakt onderdeel uit van de (monitoring van) de uitvoering bij de commissies. De WTP-risico's worden separaat in een risicomatrix gemonitord door het bestuur.

Strategische risico's

Strategische risico's zijn risico's die het realiseren van de doelstellingen van het Fonds kunnen bedreigen. Van de geformuleerde strategie zijn de volgende hoofddoelstellingen en strategische risico's afgeleid:

Continuïteit van het Fonds door middel van:	Risico's:* **
1. Geïndexeerd pensioen	1. Risico op niet indexeren
2. Koersvastheid	2. Sponsor-risico 3. Opvolging bestuursleden 4. Veranderingen in het pensioenstelsel
3. Beheerste en integere bedrijfsvoering	5. Verslechterde kwaliteit uitbestedingspartners 6. IT landschap
4. Governance	8. Samenwerking en vertrouwen 9. Geschiktheid en beschikbaarheid 10. Dispensatie vereisten van PME 11. Veranderingen in wet- en regelgeving leggen een grote (administratieve) druk op het Fonds
5. Verandervermogen van het Bestuur	12. Ontbreken van kennis 13. Regelgeving, vaardigheden 14. Dienstverleners zijn niet in staat om mee te gaan
6. Voldoen aan wet- en regelgeving	15. Non-compliance risico 15a Communicatierisico

Tabel 21

* Risico 7 betrof het vervallen risico *transitie pensioenuitvoerder*.

** Risico 15a is nieuw toegevoegd en komt voort uit de doelen bij de missie visie en strategie.

Operationele risico's

Voor operationele risico's hanteert het Fonds de FIRM risicocategorieën die DNB hanteert. Deze risico's zijn door het Fonds uitgebreid behandeld. Deze behandeling resulteert in identificatie, weging, het vastleggen van beheersmaatregelen, rapportage en going concern behandeling van de risico's door betreffende bestuurscommissies.

In onderstaande tabel zijn de diverse risicocategorieën en risico's weergegeven:

Financiële risico's	Niet-financiële risico's*
Matching/renterisico: 16. Renterisico 17. Valutarisico 18. Inflatierisico Marktrisico: 19. Prijsvolatiliteterisico 20. Marktliquiditeiterisico 21. Concentratie- en correlatierisico Kredietrisico: 22. Kredietrisico Verzekeringstechnisch risico: 23. Sterfterisico 24. Arbeidsongeschiktheidsrisico Duurzaam beleggen risico 48. ESG-financieel risico	Omgevingsrisico: 25. Afhankelijkheidsrisico Operationeel risico: 26. Verwerkingsrisico 27. Informatierisico 28. Productontwikkelingsrisico 29. Kostenrisico 30. Personeelsrisico 31. Fraudegevoeligheidsrisico Uitbestedingsrisico: 32. Continuïteitsrisico bedrijfsvoering 33. Integriteitsrisico 34. Kwaliteitsrisico dienstverlening Vermogensbeheer 35. Kwaliteitsrisico dienstverlening Pensioen administratie en communicatie IT-risico: 36. ICT- en informatiebeveiligingsrisico (waaronder privacyrisico) 36a. Cybercrime 36c. Communicatierisico bij cybercrime aanval 36d. Niet DORA compliant blijven Integriteitsrisico: 37. Benadeling derden 38. Voorwetenschap 39. Belangenverstrengeling 40. Witwassen 41. Terrorismefinanciering 42. Fraude 43. Onoorbaar handelen 50. Omzeilen sanctiewetgeving 51. Incidenten Juridisch risico: 44. Wet- en regelgeving 45. Naleving 46. Aansprakelijkheid 47. Afdwingbaarheid contracten Duurzaam beleggen risico 48a. ESG-reputatie risico 48b. ESG-compliance risico

	Communicatierisico met deelnemer t.b.v. pensioenkeuzes: 49: Deelnemer is niet in staat weloverwogen keuzes te maken
--	---

Tabel 22

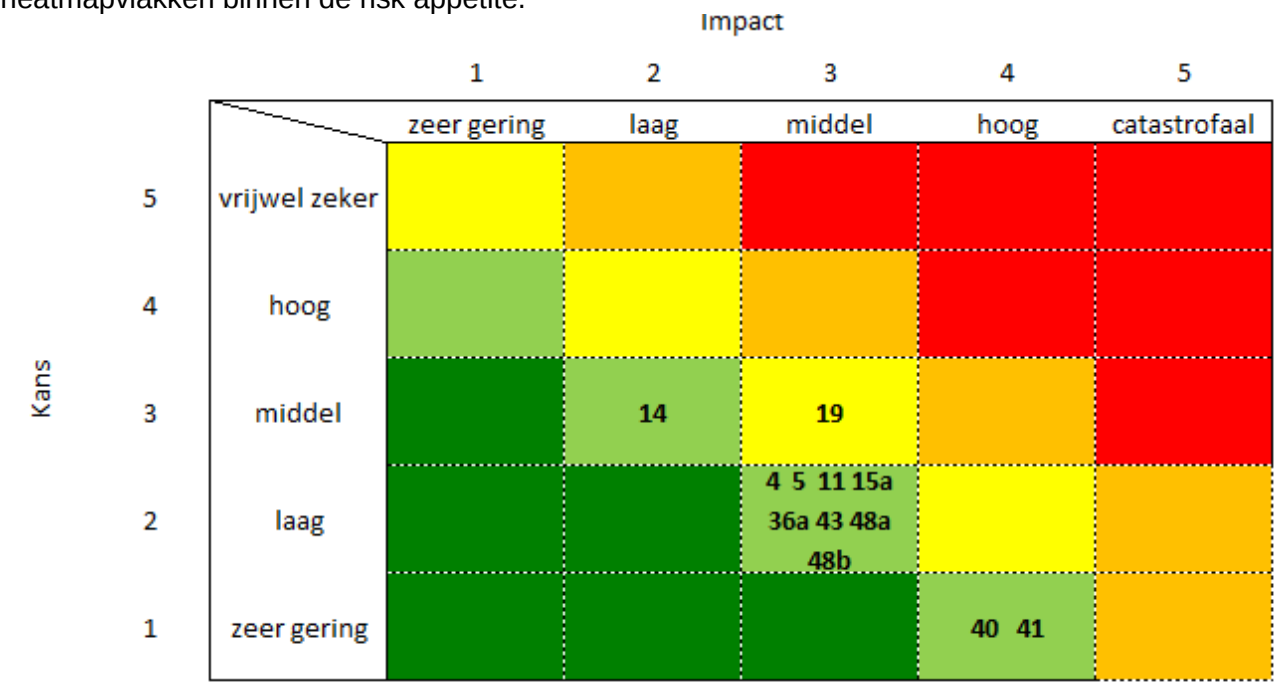
* Risico 36c, 36d 48a en 48b zijn naar aanleiding van de ERB 2024 toegevoegd.

Scoren en beheersen van risico’s

Voor de geïdentificeerde risico’s maakt het Bestuur een inschatting van de kans en impact die te verwachten is als er geen beheersmaatregelen worden ingezet en als de effectiviteit van de bestaande maatregelen wel wordt meegewogen.
De vermenigvuldiging van de scores kans keer impact levert respectievelijk het ‘bruto risico’ en na toepassing van beheersmaatregelen het ‘netto risico’ op.

Als het netto risico de risicohouding, risicobereidheid en/of een risicotolerantie overschrijdt of dreigt te overschrijden, is de inzet van (extra of andere) beheersmaatregelen noodzakelijk.
Beheersmaatregelen beogen beheersing van een risico door de kans en/of de impact van het risico te verlagen.

De (netto) strategische en operationele risico’s per 31 december 2024 kunnen als volgt worden weergegeven in een heatmap waarbij de risico’s gelijk aan of hoger dan de risicohouding worden weergegeven. De laag gescoorde niet weergegeven risico’s vallen in de donkergroen gekleurde heatmapvlakken binnen de risk appetite.

Figuur 8: Heatmap (netto) risico’s

De cijfers in de tabel verwijzen naar de strategische en operationele risico’s zoals benoemd in tabel 21 en tabel 22.

Beide assen zijn op een schaal van 1 tot 5 ingeschaald. Door kans en impact met elkaar te vermenigvuldigen ontstaat een gekwantificeerd beeld van de ernst van de risico’s.

Eind 2024 zijn er bij het Fonds geen netto risico’s geïdentificeerd die buiten de risicohouding van het Fonds scoren.

Jaarlijks vinden ISAE beoordeling plaats. Op kwartaalbasis worden SLA rapportages beoordeeld en besproken.

Risico 19, prijsvolatiliteit is ongewijzigd gescoord op 9 en past daarmee binnen de risicohouding van het domein kapitaalmarkt.

DORA

Vanaf 17 januari 2025 dient het Fonds te voldoen aan de relevante DORA wet- en regelgeving.

Het Fonds heeft de implementatie van DORA in beleid, procedures en procesbeschrijvingen afgerond en is overgegaan naar de business as usual fase, waarbij het Fonds gaat borgen dat ook in de praktijk doorlopend aan de nieuwe DORA verplichtingen wordt voldaan.

De verdere implementatie van DORA krijgt in 2025 haar beslag. Het DORA compliant blijven is als nieuw risico opgevoerd naar aanleiding van de ERB. Ook heeft de ERB geleid tot het opnemen van het communicatierisico bij een cybercrime aanval. Hiervoor is een communicatieprotocol ontwikkeld.

ESG

In vervolg op de ERB is het ESG-risico gesplitst in financieel, reputatie en compliance ESG-risico. De BAC ziet toe op de beheersing van deze risico's.

Monitoring

Monitoring en evaluatie van het gehele risicomanagement (dus alle elementen die in de verschillende processtappen zijn benoemd, in samenhang) wordt frequent uitgevoerd. Door voortdurend en proactief te reflecteren op de opzet, bestaan en werking van risicomanagement blijft de integere en beheerste bedrijfsvoering gewaarborgd. Reflectie leidt – waar nodig – tot herijking van (onderdelen van) de bedrijfsvoering in het algemeen en risicomanagement in het bijzonder. Door deze herijking voortdurend toe te passen is er sprake van een lerende organisatie.

Solvabiliteitsrisico

De belangrijkste doelstelling van het Fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen.

De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Volgens het financieel toetsingskader, onderdeel van de Pensioenwet, moet het Fonds een vereist eigen vermogen aanhouden, waarbij deze zo is vastgesteld, dat met 97,5% zekerheid kan worden voorkomen dat het Fonds binnen één jaar over minder middelen beschikt dan de technische voorzieningen voor de onvoorwaardelijke toezeggingen.

Om het solvabiliteitsrisico te beheersen dient het Fonds buffers in het vermogen aan te houden. De omvang van deze buffers (buffers plus de pensioenverplichtingen heten samen het vereist eigen vermogen) wordt vastgesteld met de door DNB vastgestelde solvabiliteitstoets (S-toets), waarin het financieel toetsingskader 10 risicocategorieën onderscheidt.

In de paragraaf 'Risicobeheer' bij de jaarrekening wordt een nadere toelichting gegeven op deze risico's.

Ontwikkelingen risicomanagement

Methodologie

Het IRM beleid is geüpdatet in 2023 voor de periode 2023-2025.

WTP risico's

De risico's die verband houden met de WTP worden doorlopend geïdentificeerd en beheerst door het bestuur van het Fonds. De risico analyses weergegeven in de WTP-risicomatrix worden in de bestuursvergaderingen besproken en geüpdatet.

Evaluatie Integraal risicomanagement door bestuur van het Fonds

In 2023 heeft het bestuur het integraal risicomanagement geëvalueerd over de periode 2020-2022. De uitkomst van de evaluatie was positief. De uitkomsten van de evaluatie worden meegenomen bij de IRM werkzaamheden en hebben doorlopend de aandacht.

Eigen Risico Beoordeling

In het najaar 2023 is een nieuw eigen risico beoordeling (hierna: ERB) traject opgestart. De centrale vraag luidt: "In hoeverre is de risicobeheersing van het Fonds ingericht zodat het Fonds:

1. voorbereid is voor de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel; en
2. tijdig kan reageren op andere ontwikkelingen in de toekomst zodat de strategische risico's beheersbaar blijven."

Om de centrale vraag te beantwoorden is ook een scenarioanalyse in de ERB uitgevoerd. De scenario's zijn bedoeld om het risicobeheer te toetsen met toekomstige ontwikkelingen en veranderingen die invloed hebben op de risico's en strategische doestellingen van het Fonds en eventuele hiaten in het risicoprofiel te ontdekken. De scenario-impactanalyse van de ERB is een verdiepende slag naast het risico-universum dat wordt bepaald en beoordeeld op basis van de reguliere risicobeheerprocessen van het Fonds. Een van de scenario's betrof een Cyberaanval waarbij ook DORA aandacht heeft gehad. Het ERB traject is afgerond in april 2024.

Overige onderwerpen

Verder is in 2024 door de Risk-commissie onder andere aandacht besteed aan voorgenomen besluiten door het bestuur, een effectieve bestuursbezetting en invulling van rollen tijdens de WTP-transitie, ICT Cyber en DORA, ESG/ SFDR ontwikkelingen risicobeheersing WTP alsmede keuzebegeleiding en het communicatieplan.

Actuariële paragraaf

Actuariële analyse

De actuariële analyse van het saldo van baten en lasten kan als volgt worden weergegeven:

<i>(in duizenden euro's)</i>	2024	2023	2022
Premieresultaat			
Premiebijdragen	39.806	37.032	33.034
Pensioenopbouw	-34.819	-30.578	-44.853
Totaal premieresultaat	4.987	6.454	-11.819
Saldo pensioenuitvoeringskosten en onttrekking pensioenuitvoeringskosten	-2.116	-1.156	-1.034
Totaal premieresultaat incl. kosten	2.871	5.298	-12.853
Interestresultaat			
Beleggingsresultaten	139.169	179.190	-485.533
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	-44.388	-38.474	7.288
Toeslagverlening	-36.133	-40.661	-98.418
Wijziging marktrente	-20.407	-44.223	416.315
Totaal interestresultaat	38.241	55.832	-160.348
Overig resultaat			
Resultaat op sterfte en arbeidsongeschiktheid	-2.433	-823	672
Resultaat op waardeoverdrachten	-990	-26	78
Schattingswijzigingen	890	-36	-13.882
Overige (o.a. toevoeging premie- egalisatiereserve)	-1.146	-1.319	-107
Totaal overige resultaat	-3.679	-2.204	-13.239
Totaal saldo van baten en lasten	37.433	58.926	-186.440

Tabel 23: Actuariële analyse saldo van baten en lasten

Voor de berekening van de technische voorzieningen wordt gebruik gemaakt van de Prognosetafel AG2024, zoals gepubliceerd door het Actuarieel Genootschap (in combinatie met een fonds specifieke ervaringssterfte op basis van het WTW Ervaringssterftemodel 2022).

Premies

De Pensioenwet schrijft voor dat de feitelijke premie, de gedempte kostendekkende premie en de (ongedempte) kostendekkende premie worden gekwantificeerd.

De samenstelling van de premies is opgenomen in onderstaande tabel. Voor verdere details wordt verwezen naar de toelichting in de jaarrekening.

	Feitelijke premie		Kostendekkende premie		Gedempte premie	
	2024	2023	2024	2023	2024	2023
<i>(in duizenden euro's)</i>						
Actuarieel benodigd voor nieuwe aanspraken en risicopremies voor risico Fonds	18.288	21.503	34.819	31.356	18.288	21.503
Opslag voor directe kosten	1.292	434	1.292	434	1.292	434
Opslag voor toekomstige kosten	430	505	824	722	430	505
Solvabiliteitsopslag	4.137	5.040	7.877	7.346	4.137	5.040
Opslag bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	9.857	8.869			9.857	8.869
Premiedeel opslagen op gedempte kostendekkende premie*	5.802	681				
Totaal premiebijdragen	39.806	37.032	44.812	39.858	34.004	36.351

Tabel 24: Samenstelling van de premies

De feitelijk ontvangen premie is hoger dan de benodigde (gedempte) premie.

*het premiedeel "opslagen op gedempte kostendekkende premie" is de marge tussen de vaste doorsneepremie (28% van de pensioengrondslagsom) en de wettelijk minimaal benodigde premie gegeven de door Fonds gehanteerde premiesystematiek. Of in termen van de pensioenwetgeving: het verschil in euro's tussen de feitelijke en de gedempte premie.

Vanaf boekjaar 2016 houdt het Fonds een premie-egalisereserve aan. Jaarlijks wordt het verschil tussen de vaste doorsneepremie en de wettelijk minimaal benodigde premie aan deze premie-egalisereserve toegevoegd. Als in een bepaald jaar de pensioenpremie niet voldoende is om de beoogde pensioenopbouw voor dat jaar te realiseren, dan zal in eerste instantie het tekort ten laste worden gebracht van de premie-egalisereserve, voor zover daartoe middelen aanwezig zijn. De premie-egalisereserve bedraagt hierbij nooit meer dan 5 miljoen euro. Een eventueel overschot zal worden toegevoegd aan de algemene reserve van het Fonds.

Ultimo 2023 bedroeg de waarde van de premie-egalisereserve 5 miljoen euro. Aangezien de pensioenpremie in 2024 voldeed aan de wettelijk geldende maatstaf, is er geen onttrekking nodig geweest aan de premie-egalisereserve. Het premieoverschot in 2024 (5.802 duizend euro) wordt derhalve toegevoegd aan de algemene reserve.

Oordeel van de certificerende actuaris over de financiële positie

De certificerend actuaris heeft in zijn actuariële verklaring geoordeeld dat voldaan is aan de vereisten vanuit artikel 126 tot en met 140 PW.

Voor het volledige oordeel van de certificerende actuaris verwijzen wij naar de actuariële verklaring achterin dit Jaarverslag.

Toekomstparagraaf/Vooruitblik 2025

Belangrijke verwachte besluiten inzake de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel

In september 2024 hebben sociale partners de opdracht aan het Fonds gegeven om op basis van de uitgangspunten zoals opgenomen in het transitieplan de nieuwe pensioenovereenkomst uit te voeren.

Begin 2025 heeft het Fonds gebruik gemaakt van de partiële beoordeling van DNB op het deelonderwerp: het vaststellen van de risicohouding.

Daarnaast werkt het Fonds verder aan het implementatieplan en het communicatieplan. Het Fonds legt schriftelijk vast of het in staat is de pensioenregeling uit te voeren, op welke wijze het de pensioenregeling (technisch) zal uitvoeren, en welke stappen worden ondernomen om tot de uitvoering van de regeling te komen.

Al met al draagt het implementatieplan bij aan een zorgvuldig en transparant implementatietraject, waarbij het Fonds laat zien in staat te zijn de nieuwe pensioenregeling adequaat te beheren en implementeren.

Het Fonds heeft het implementatieplan op 7 april 2025 ingediend bij de toezichthouder (DNB). Het communicatieplan (onderdeel van het implementatieplan) is ingediend bij de AFM.

De pensioenuitvoerder (Appel) heeft in de bestuursvergadering van 25 april 2025 aangegeven dat de administratiesystemen niet tijdig gereed zullen zijn. Het Fonds ziet zich daarom genoodzaakt de transitie uit te stellen. De huidige verwachting is dat er tenminste tot medio 2026 uitgesteld wordt.

Het Fonds heeft in het kader van de WTP de volgende onderwerpen benoemd dit jaar additioneel op te pakken:

- het vormgeven van de transitiecommunicatie;
- het aanpassen van de fondsdocumentatie zodat alles tijdig 'WTP-proof' is;
- het monitoren van de pensioenadministrateur Appel Pensioenuitvoering, betreffende de verandering van het IT-landschap.

Aanpassingen pensioenregeling

Het pensioenreglement is geüpdatet met de kerncijfers voor 2025. Er zijn verder geen wijzigingen aangebracht in het pensioenreglement.

Toekomstbestendigheid van het Fonds

Vanuit de sponsor is er voldoende draagvlak gebleken om als zelfstandig ondernemingspensioenfonds door te gaan. Ook bij de stakeholders is er voldoende draagvlak voor het continueren van de pensioenregeling bij het Fonds.

Hengelo, 13 juni 2025

Stichting Pensioenfonds Thales Nederland
Het Bestuur

Dhr. D.J.H. de Bruijn
Voorzitter

Dhr. F.N.A. van den Hurk
Lid

Dhr. J.H van Deemter
Lid

Dhr. E.C. Weening
Secretaris

Dhr. E.R. Stolp
Lid

Verslag Raad van Toezicht

Inleiding

De Raad van Toezicht (hierna: de raad) brengt hierbij haar verslag uit over het verslagjaar 2024. De taken van de raad bestaan uit het toezicht houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het fonds. De raad is tenminste belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. De raad vormt zich ook een oordeel over het functioneren van het bestuur.

De algemene opdracht van de raad is vastgelegd in de statuten en reglementen. De raad legt verantwoording af over de uitvoering van voornoemde taken alsmede de uitoefening van de bevoegdheden, aan het verantwoordingsorgaan en in het jaarverslag.

Dit rapport is als volgt opgebouwd:

- 1) Algemene indruk
- 2) Specifieke toezichtthema's 2024
- 3) Thema's Code Pensioenfondsen
- 4) Opvolging aanbevelingen 2023
- 5) Conclusie

1. Algemene indruk

Het is een zeer druk jaar geweest door de forse aandacht die de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel heeft gevraagd. Het bestuur heeft de vergaderfrequentie flink moeten opschroeven om voorgenomen planningen te kunnen realiseren. Dit vraagt veel van bestuur, bestuursbureau en de projectorganisatie. Het bestuur toont een betrokken en gedreven houding om de overstap naar het nieuwe pensioenstelsel te maken. Desondanks is de planning toch in de tijd opgeschoven. De Raad constateert dat het fonds in 2024 relatief veel tijd heeft besteed aan de financiële opzet en de invulling van de risicohouding. Datakwaliteit en de voortgang bij de uitvoeringsorganisatie leken een lagere prioriteit te hebben, hetgeen in de tweede helft van 2024 mede tot niet voorziene vertraging leidde in de indiening van de invaarmelding bij De Nederlandsche Bank. Eind oktober heeft het fonds "Risicohouding" ingediend bij DNB ten behoeve van een partiële beoordeling. In hoofdstuk 2 zal de Raad meer specifiek ingaan op hoe de Raad het implementatietraject van het nieuwe pensioenstelsel in 2024 in haar rol heeft ervaren.

De financiële positie van het pensioenfonds is eind 2024 nog altijd goed te noemen. De situatie eind 2023 was wederom zodanig dat kon worden besloten tot (gedeeltelijke) indexatie van de pensioenaanspraken. Hierbij heeft het bestuur het juiste proces gevolgd met een zichtbare evenwichtige belangenafweging.

Belangrijk aandachtspunt voor pensioenfondsen in 2024 was ook om op 17 januari 2025 compliant zijn met de wetgeving inzake DORA. Het bestuur heeft daarbij externe ondersteuning ingeroepen. Op het moment van schrijven van dit verslag (begin januari 2025) is de verwachting dat het fonds grotendeels op tijd klaar is met het compliant zijn aan deze wetgeving.

Het is een vast thema van de Raad (geworden) om in het verslag stil te staan bij de ontwikkelingen van de governance van het fonds. Een aantal constatering:

- Het bestuur en het Verantwoordingsorgaan hebben in 2024 de nodige personeelswisselingen ondergaan. De Raad constateert dat nieuwe (aspirant-) leden in beide organen met het nodige enthousiasme en deskundigheid hun rol hebben opgepakt.
- Ziekte en toenemende werkdruk trekken nog altijd een zware wissel op het Bureau Pensioenzaken. Het bestuur heeft daar de nodige aandacht voor. De wens van de Raad om meer aandacht vanuit het Bureau voor de werking van de governance van het fonds moet nog altijd opgevolgd worden. De Raad constateert dat hier door het bestuur wederom geen prioriteit aan is gegeven. Mede hierdoor blijft de Raad vaak het gevoel hebben vanuit een informatie-achterstand te werken.

2. Specifieke toezichtthema's 2024

De raad had voor jaar 2024 drie specifieke toezichtthema's benoemd.

1. De inrichting en vastlegging van besluitvormingsprocessen
2. Bestuurlijke inrichting en continuïteit
3. Wet toekomst pensioenen

Ad 1 De inrichting en vastlegging van besluitvormingsprocessen

Besluitvorming heeft met name in het teken gestaan van besluiten rondom de WTP. Daar hebben we duidelijke en volledige documentatie gezien rondom de besluitvorming over de risicohouding. Ook de vastlegging van de evenwichtige belangenafweging op het onderdeel indexatie is voor de Raad goed te volgen. Het bestuur heeft een document opgesteld waarin de mijlpalen van de implementatie van de WTP zijn vastgelegd. Dit geeft de Raad een hulpmiddel om het implementatieproces te monitoren. Buiten de WTP zijn er weinig (andere) materiele besluiten genomen die de Raad heeft kunnen inzien.

Ad 2 Bestuurlijke inrichting en continuïteit

In hoofdstuk 1 "Algemene indruk" is reeds uitgebreid ingegaan op de ontwikkelingen op dit terrein in 2024. Verheugend is het aantrekken van nieuwe (aspirant)-bestuursleden, waarmee de continuïteit de komende jaren lijkt te zijn veilig gesteld. Binnen de Beleggingsadviescommissie is het vertrek van een zeer ervaren bestuurder opgevangen door het hoofd Bureau Pensioenzaken voorzitter van de commissie te maken. Gezien zijn vele taken beschouwt de Raad dit als een tijdelijke oplossing en kan die rol op termijn ingevuld worden door een bestuurslid. Daarnaast vraagt de Raad aandacht voor het op de agenda houden van de doorontwikkeling van het onderwerp "keuzebegeleiding". De afgelopen periode zijn er in het risicomanagement verdere stappen gezet, mede met de inzet van een externe sleutelfunctiehouder Risicobeheer.

Het tweede lijns risicomanagement speelt een duidelijk zichtbare rol binnen het fonds, evenals de rol van de sleutelfunctiehouder Actuariel. Sinds juli 2024 is een externe sleutelfunctiehouder Risicobeheer aangesteld. De Raad volgt dit met meer dan gemiddelde belangstelling en stelt de regelmatige contacten met de sleutelfunctiehouder- en vervuller Risicobeheer zeer op prijs. Minder zichtbaar voor de Raad is de rol van de sleutelfunctiehouder Internal Audit.

- *Beoordeel op basis van de toetreding van nieuwe bestuurders op welke wijze de competenties van de verschillende (nieuwe) bestuursleden het best kunnen worden ingezet waarbij de countervailing power van het bestuur ten opzichte van de kritische uitbestedingspartners het meest effectief is.*
- *Overweeg om de externe invulling van de rol van sleutelfunctiehouder Risicobeheer te continueren.*

Ad 3 Wet toekomst pensioenen

Het jaar 2024 heeft qua aandacht in het teken gestaan van de Wet Toekomst Pensioenen. Het bestuur heeft de vergaderintensiteit zowel qua aantal vergaderingen als qua duur fors opgevoerd. Er is veel tijd gestoken in financiële opzet en uitwerking risicohouding. De huidige planning is om eind februari/begin maart 2025 de inwaarmelding te doen bij de Nederlandsche Bank. De Raad heeft waardering en respect voor de grondigheid waarmee het proces van financiële opzet en vaststellen risicohouding is verlopen, de wijze waarop invulling is gegeven aan de vanuit verschillende invalshoeken ingebrachte ideeën. De focus op deze onderwerpen heeft wel gevolgen gehad voor het managen van het proces en de stakeholders. In het tweede halfjaar kwam de planning onder druk doordat datakwaliteit en de uitwerking van de overgang met de uitvoerder meer tijd en obstakels met zich meebrachten dan waren voorzien. De Raad ondersteunt het streven om op 1-1-2026 in te varen maar roept tegelijkertijd op tijdig te anticiperen op een scenario waarbij 1-1-2026 niet of niet op beheerste wijze kan worden gerealiseerd.

De Raad kijkt kritisch terug op de wijze waarop het bestuur de Raad heeft meegenomen in het hele proces rondom de WTP. De Raad heeft tijdig aangegeven hoe zij haar rol in dit proces zag en wat zij van het bestuur verwachtte. De Raad heeft haar verzoek een aantal malen moeten herhalen, voordat er tot goede afspraken gekomen kon worden. Dat had in de ogen van de Raad beter gekund.

Aanbeveling:

Maak op korte termijn een scenario-en risico-analyse voor de situatie dat de beoogde invaardatum van 1-1-2026 niet wordt gehaald, inclusief plan B.

Ontwikkeling na vaststellen van het verslag:

Op 25 april 2025 is de Raad door het bestuur van het pensioenfonds geïnformeerd dat de invaardatum van 1-1-2026 niet haalbaar is. Dit naar aanleiding van de melding van de pensioenuitvoerder (Appel) dat de administratiesystemen niet tijdig gereed zullen zijn. Het bestuur ziet zich hierdoor genoodzaakt de transitie uit te stellen. De huidige verwachting van het bestuur is dat er tenminste tot medio 2026 uitgesteld wordt. De Raad monitort nauwlettend de voortgang en ontwikkelingen de komende periode.

3. Thema's Code Pensioenfondsen

De raad staat als vast onderdeel van haar verslag stil bij de thema's uit de Code Pensioenfondsen. Per 1-1-2024 is een nieuwe Code Pensioenfondsen in werking getreden. De oude Code was opgebouwd aan de hand van acht thema's, de nieuwe code is opgesteld aan de hand van de volgende vijf thema's:

- 1 Goed zorgen voor het pensioen van belanghebbenden;
- 2 Goed besturen;
- 3 Effectief intern toezichthouden en controle uitoefenen;
- 4 Verantwoording en inspraak organiseren;
- 5 Effectief functioneren van fondsorganen.

De Raad constateert dat het bestuur goed scoort op de thema's 1,2 en 4, maar minder zoals ook uit dit verslag moge blijken op de thema's 3 en 5.

Aanbeveling:

Zie aanbeveling onder hoofdstuk 3 opvolging aanbevelingen 2023

4. Opvolging aanbevelingen 2023

In het verslag van de raad over 2023 waren vier aanbevelingen opgenomen. Tevens stonden nog aanbevelingen open uit 2022. In bijlage 2 zijn deze aanbevelingen opgenomen met daarbij de reactie van het bestuur en de status van de opvolging ultimo 2024 naar het oordeel van het bestuur.

De aanbeveling om een governancespecialist op het bestuursbureau te benoemen is wederom niet opgevolgd, hoewel het bestuur dit anders ziet (status volgens bestuur: afgehandeld). De Raad dringt erop aan dat hier in 2025 opvolging aan wordt gegeven.

Aanbeveling:

(herhaalde aanbeveling) wijs binnen het Bureau Pensioenzaken iemand aan (of haal deze van buiten) die "governance pensioenfonds" als specifieke taak heeft.

5. Conclusies

2024 overziend concludeert de Raad dat het bestuur van het pensioenfonds wederom met grote betrokkenheid en veel inzet haar werk heeft verricht. De Raad heeft daar grote waardering voor. De Raad maakt ook een aantal kritische kanttekeningen, waarvan een aantal een repeterend karakter dreigt te krijgen. Het bestuur heeft inmiddels een aantal wijzigingen ondergaan en ook de Raad zal de komende jaren van samenstelling wisselen. De onderneming zelf maakt een snelle groei door en allerlei veranderingsprogramma's zijn in gang gezet. Een uitdagende periode die volop kansen biedt voor een sterk ondernemingspensioenfonds.

Wij danken het bestuur en het VO voor de samenwerking in het afgelopen jaar. 2025 zal net zoals 2024 een bestuurlijk intensief en spannend jaar worden. Zowel vanuit haar toezichts- als vanuit haar adviesrol wil de raad daaraan haar bijdrage leveren om dit tot het gewenste resultaat te brengen.

13 juni 2025

Raad van Toezicht Stichting Pensioenfonds Thales

Berry Debrauwer, voorzitter
Cora van Kleef-van Driel
Peter Priester

Bijlage 1: Overzicht aanbevelingen 2024

	Aanbeveling RvT
1	Beoordeel op basis van de toetreding van nieuwe bestuurders op welke wijze de competenties van de verschillende (nieuwe) bestuursleden het best kunnen worden ingezet en de countervailing power ten opzichte van de kritische uitbestedingspartners het meest effectief is
2	Overweeg om de externe invulling van de rol van sleutelfunctiehouder Risicobeheer te continueren.
3	Maak op korte termijn een scenario-en risico-analyse inzake het eventueel uitstellen van de invaardatum inclusief plan B.
4	(herhaalde aanbeveling) wijs binnen het Bureau Pensioenzaken iemand aan (of haal deze van buiten) die “governance pensioenfonds” als specifieke taak heeft.

Bijlage 2: Opvolging aanbevelingen

Openstaande aanbevelingen over het jaar 2022 (RvT)

Aanbeveling 2/2022 - aanbeveling 7 integraal overzicht aanbevelingen 2022

De raad beveelt aan tot een meer gestructureerde aanpak te komen van het HR-beleid en de uitvoering ervan van het pensioenfonds. Ook geeft de raad in overweging mutaties binnen het bestuur en de inrichting van het Pensioenbureau in samenhang te bezien (openstaand uit rapport 2021).

Reactie bestuur	Het bestuur zal de competentietabel uitbreiden met bestuursbureau. Daarnaast worden de EPP opleidingen toegevoegd. Nieuwe (aspirant) bestuurder minimaal 1 persoon op A liever op B niveau. Er zal een inhoudelijk HR-beleidsstuk worden opgesteld. Hierin worden de volgende elementen, bij vervanging van een bestuurder opgenomen: 1. Stand nu 2. Stand na vertrek 3. Wat betekent dit? Daarnaast zal het beleidsstuk betrekking moeten hebben op bestuur, bureau en VO.
Actie	Bureau maakt een opzet/concept van het HR-beleidsstuk. Dit onderwerp staat gepland om besproken te worden tijdens een sessie met bestuur en bureau voor het einde van het jaar.
Status	Afgehandeld, in de bestuursvergadering 15 november 2024 is het HR-Beleid voor SPTN vastgesteld.

Aanbeveling 3/2022 – aanbeveling 8 integraal overzicht aanbevelingen 2022

Versterk het bestuursbureau met een governance-specialist die tevens het hoofd bestuursbureau kan ondersteunen in de bedrijfsvoering, teneinde een kwalitatieve impuls te geven aan het Bureau Pensioenzaken.

Reactie bestuur	Het bestuur zal deze aanbeveling combineren met aanbeveling 7.
Actie	Bureau maakt een opzet/concept van het HR-beleidsstuk. Dit onderwerp staat gepland om besproken te worden tijdens een sessie (september) met bestuur en bureau.
Reactie RvT 22.09.2023	Tijdens de vergadering van 22 september 2023 is de vraag aan de RvT voorgelegd wat er precies bedoeld wordt met deze aanbeveling. De RvT geeft aan dat de samenwerking/communicatie van de Gremia verbeterd kan worden. Daarbij is de breng/haal plicht relevant en Etol is de 'Life line'.
Status	Afgehandeld, zal opgepakt worden via het Pensioenbureau.

Aanbeveling 4/2022 - aanbeveling 9 integraal overzicht aanbevelingen 2022

Bij de opvolging van de komende jaren vertrekkende bestuursleden meer zichtbare aandacht voor diversiteit zowel qua man/vrouw als jong/oud

Reactie bestuur	Het bestuur zal deze aanbeveling combineren met aanbeveling 7 over het jaar 2022.
Actie	Bureau maakt een opzet/concept van het HR-beleidsstuk. Dit onderwerp staat gepland om besproken te worden tijdens een sessie (september) met bestuur en bureau.
Status	Afgehandeld, in de bestuursvergadering 15 november 2024 is het HR-Beleid voor SPTN vastgesteld.

Aanbevelingen 10 t/m 13, over het jaar 2023 (RvT)

Aanbeveling 10

Blijf aandacht houden voor de toegevoegde waarde van het BOB-model bij belangrijke besluiten, zeker in het proces van de Wtp.

Reactie bestuur	Het bestuur blijft deze aanbeveling toepassen.
Actie	Het BOB-model wordt o.a. toegepast bij de Wtp besluitvorming.
Status	Afgehandeld.

Aanbeveling 11

Breng nog meer verdieping aan in de HR-beleidsnotitie en maak zsm een actueel geschiktheids- en opleidingsplan dat toeziet op de gewenste opleidingen om naast de kwantitatieve oplossing van de vacatures ook aandacht te besteden aan de mogelijke mismatches/lacunes in deskundigheids- en competentiematrices, zowel binnen Bestuur als Bureau Pensioenzaken.

Reactie bestuur	De input van de RvT zal het bestuur verwerken.
Actie	John en Sander.
RvT	Ontvangen en input gegeven
Status	Afgehandeld, in de bestuursvergadering 15 november 2024 is het HR-Beleid voor SPTN vastgesteld.

Aanbeveling 12

(herhaalde aanbeveling) wijs binnen het Bureau Pensioenzaken iemand aan (of haal deze van buiten) die “governance pensioenfondsen” als specifieke taak heeft.

Toelichting 20.09.2024 RvT	Voor alle besluiten waarbij er een beoordeling van RvT of VO noodzakelijk zijn, iemand binnen het Pensioenbureau aanwijzen, zodat hierin niets gemist wordt. In het verleden werd dit ook wel onder de breng en haalplicht genoemd.
Reactie bestuur	Deze aanbeveling zal open blijven staan omdat het op dit moment niet mogelijk is, qua capaciteit bij het pensioenbureau, om deze aanbeveling op te volgen. Wel zal het bestuur dit tijdens de bestuursvergaderingen op de agenda laten staan. Zodat het bestuur hier bewust aandacht voor blijft houden.
Actie	Er worden nu al taken uitbesteedt, om o.a. de druk op het Pensioenbureau te beperken. Het bestuur zal tijdens de bestuursvergaderingen, wat ook standaard als agendapunt op de agenda staat, behandelen en aandacht voor blijven houden. Agendapunt is: Onderwerpen ter bespreking met VO of RvT?
Status	Afgehandeld.

Aanbeveling 13

Voer tijdig een verschillen-analyse tussen de oude en nieuwe Code Pensioenfondsen en formuleer nieuw beleid en acties met medeneming van die onderdelen waar het fonds al niet compliant (maar wel kon “explaineren”) was bij de oude code.

Reactie bestuur	In de bestuursvergadering van vrijdag 18 oktober 2024, is de ‘verschillen analyse van de oude en nieuwe Code Pensioenfondsen’ behandeld.
Actie	De hieruit voortkomende acties zijn uitgezet en worden z.s.m. opgepakt.
Status	Afgehandeld.

Reactie van het bestuur op verslag Raad van Toezicht

Het bestuur bedankt de Raad van Toezicht (RvT) voor de samenwerking in 2024 en het verslag over haar werkzaamheden en constatering. De RvT heeft het verslag en de constatering mondeling toegelicht tijdens de gezamenlijke vergadering van 7 maart 2025.

Zowel uit dit verslag als uit de contacten met de RvT blijkt dat de wettelijke taken op een professionele en deskundige wijze worden uitgevoerd. De RvT stelt zich ten opzichte van het bestuur opbouwend kritisch op en er is wederzijds respect en waardering voor elkaars standpunten en meningen.

Het bestuur herkent zich in de aanbevelingen van de RvT en zal hier in 2025 ook de nodige zichtbare aandacht aan geven. De werkwijze is hierbij dat indien het bestuur een aanbeveling niet (onverkort) overneemt, men uitlegt aan de RvT waarom ze een andere mening heeft. Het bestuur beschouwt de RvT naast interne toezichthouder ook als een waardevolle sparring- en gesprekspartner voor haar beeldvorming op diverse onderwerpen en specifiek de WTP-transitie.

Het bestuur blijft ook in 2025 graag in gesprek met de RvT over het functioneren van de governance, de besluitvormingsprocessen in het algemeen en specifiek over de implementatiefase van de WTP en ontwikkelingen van de administratiesystemen bij de pensioenuitvoerder (Appel). De RvT heeft het bestuur aangeboden met raad ter zijde te willen staan, ten aanzien van door het bestuur aangedragen onderwerpen. Het bestuur maakt hier graag gebruik van.

Ook op andere onderwerpen gaat het bestuur graag in gesprek en stelt hierbij de betrokkenheid en expertise vanuit de RvT zeer op prijs. Het bestuur bedankt de RvT voor de effectieve samenwerking in het afgelopen jaar. Het bestuur kijkt uit naar voortzetting van deze samenwerking, de betrokkenheid en expertise van de RvT.

Hengelo, 13 juni 2025

Bestuur Stichting Pensioenfonds Thales Nederland

Verslag van het verantwoordingsorgaan

Indeling van dit VO Jaarverslag

1. Hoofdtaken Verantwoordingsorgaan (VO)
2. Samenstelling en werkwijze van het VO
3. Uitgebrachte adviezen 2024
4. Belangrijke onderwerpen/aandachtspunten 2024
5. Oordeel beleid en uitvoering 2024
6. Eindoordeel
7. Aandachtsgebieden VO 2025

1. Hoofdtaken Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan heeft als hoofdtaken:

- Adviestaak: gevraagd en ongevraagd advisering van het fondsbestuur over in het reglement verantwoordingsorgaan vastgelegde thema's.
- Verantwoording afnemen taak: jaarlijks een oordeel te geven over het handelen van het bestuur, over het door het bestuur opgestelde beleid, de uitvoering ervan en de daarmee behaalde resultaten in het afgelopen kalenderjaar, evenals over beleidskeuzes voor de toekomst.

Het Bestuur legt jaarlijks verantwoording af aan het Verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop dat is uitgevoerd. Het Verantwoordingsorgaan toetst in het bijzonder of er op een evenwichtige manier rekening is gehouden met alle belanghebbenden. Dit aan de hand van gesprekken met diverse organen, het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie waaronder de bevindingen van de Actuaris, de Accountant, Raad van Toezicht en de Sleutelfunctiehouders.

2. Samenstelling en werkwijze van het VO

2.1 Samenstelling van het VO

Per 1 januari 2024 bestond het VO uit de volgende leden:

- Otto van der Zeeuw, voorzitter (namens de gepensioneerden)
- Hans Damhuis (namens de gepensioneerden)
- Eva Schuring, secretaris (namens de werkgever)
- Gert Jan Beemer (namens de werkgever)
- Jos van den Bosch (namens de deelnemers)
- Andre van Houwelingen (namens de deelnemers)

Otto van der Zeeuw is per 1 maart gestopt als vertegenwoordiger van de gepensioneerden. De Vereniging van Gepensioneerden heeft de heer Tonny Grimberg voorgedragen als zijn opvolger, waarop het bestuur hem op 1 maart formeel heeft benoemd.

Eva Schuring is per 12 april gestopt als vertegenwoordiger van de werkgever. De werkgever heeft de heer Henk Gerritsen voorgedragen als haar opvolger, waarop het bestuur hem op 12 april heeft benoemd.

De heer Beemer heeft aangegeven (tussentijds) te willen stoppen als VO lid namens de werkgever. De werkgever heeft de heer Beemer verzocht aan te blijven gedurende het jaar 2024 waarin de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel vorm moet krijgen. De werkgever heeft al wel de heer Jan-Gijsbert den Hartog voorgedragen als zijn (toekomstige) opvolger, vooreerst als aspirant lid van het VO.

Met het stoppen van de heer van der Zeeuw (voorzitter) en mevrouw Schuring (secretaris) moesten deze 2 rollen opnieuw worden ingevuld. De heer Damhuis is bereid gevonden om de rol van voorzitter over te nemen en de heer Gerritsen de rol van secretaris (onder voorbehoud tijdsbesteding).

Gaandeweg het jaar bleek de rol van secretaris teveel tijd te kosten van de heer Gerritsen (in combinatie met zijn drukke werkagenda), zodat besloten is de rol van secretaris per 1 juli 2024 over te dragen aan de heer den Hartog. Hierdoor is hij per 1 juli formeel lid geworden van het VO, en heeft de heer Beemer de rol van adviseur van het VO op zich genomen tot februari 2025 (na het indienen van het VO advies op het Invaarbesluit WTP).

2.2 Zelfevaluatie

Het VO is zich bewust van haar rol en verantwoordelijkheden, en werkt continu aan verbetering van haar functioneren. Hieronder volgt de zelfevaluatie van het VO over 2024 om te reflecteren op haar eigen functioneren. Deze zelfevaluatie is gedaan op 7 maart 2025 onder externe begeleiding. Deze laat goed zien dat de nadruk op kennisvergaring goed heeft uitgepakt.

De zelfevaluatie laat zien dat de (actieve) leden van het VO, ondanks de grote werkdruk, een positieve bijdrage hebben kunnen leveren aan de (verzwaarde) taken tijdens dit invaartraject. Dit uitte zich in het niet altijd door iedereen kunnen bijwonen van vergaderingen en de gevoelde stress bij een aantal VO leden. De vragen betreffende resources en efficiëntie laten daarom een lagere score zien.

Verder wordt de zichtbaarheid voor de achterban enigszins problematisch gevonden. Dit omdat de VO leden niet formeel belangenbehartigers zijn voor de achterban, en omdat er praktisch gezien geen directe interactie is met de achterban.

2.3 Werkwijze van het VO

Het VO heeft 12 reguliere interne VO-vergaderingen gehad, plus 2 speciale sessies mbt de voorbereiding van het advies op het Invaarbesluit. Naast het behandelen van interne zaken werden deze ook gebruikt voor het voorbereiden van bijeenkomsten met het pensioenbestuur en de Raad van Toezicht. Er is 5 keer overleg geweest met het bestuur plus 1 speciaal overleg tav communicatie (zie hieronder). Er is 3 keer regulier overleg geweest met de Raad van Toezicht plus 1 extra overleg om toelichting te krijgen op hun jaarverslag. Verder heeft het VO 3 keer deelgenomen aan de Klankbordgroep bijeenkomsten van SPTN. Daarnaast hebben (individuele) VO leden deelgenomen aan diverse andere bijeenkomsten en overleggen waaronder met de actuaris en de accountant.

Van alle VO-vergaderingen zijn verslagen gemaakt, en gearchiveerd. Het VO wordt professioneel ondersteund via het maken van notulen en agenderen van afspraken door Renate ten Broeke.

Doordat kennisvergaring het belangrijkste onderwerp was, en tegelijkertijd alle aandacht uitging naar het uitbrengen van het verzwaard advies tav het invaarbesluit, is er in 2024 bewust geen aandacht gegeven aan de specifieke aandachtsgebieden zoals gespiegeld aan het bestuur:

- a. Beleggen
- b. Governance, Risk en Compliance (GRC)
- c. Communicatie

Mbt tot communicatie heeft het VO wel een overzicht gemaakt waaruit de communicatie met de deelnemers zou kunnen bestaan met input van de AFM richtlijnen, specifiek gericht op de overgang van het oude naar het nieuwe pensioenstelsel, en dit besproken met (een delegatie van) het bestuur.

Het VO heeft ervoor gekozen om het (verzwaard) advies tav het invaarbesluit volgens de BOB methode te doen. Dit betekende dat er 5 beeldvormingssessies zijn geweest met AON en (een delegatie van) het bestuur op alle aspecten van het invaarbesluit. Dit omdat het VO niet wilde en kon wachten op een complete baseline met alle (final) documenten die relevant waren voor het invaarbesluit, omdat het bestuur zelf ook in tijdnood zat en deze documenten al itererend tot stand kwamen. Daarom heeft het VO besloten haar werkwijze hierop aan te sluiten, om het tijdig kunnen indienen van het SPTN pakket naar DNB mogelijk te maken.

3 Uitgebrachte adviezen

Het verantwoordingsorgaan heeft in 2024 de volgende adviezen uitgebracht:

Advies over	Datum aanvraag	Datum advies	Advies	Datum reactie bestuur
Transitie FTK	3 jun 2024	20 jun 2024	Positief. Heeft geleid tot indexatie van 2,71% per 1 jan 2025	-
Partiële aanvraag Risico houding	25 sep 2024	9 okt 2024	Positief	-
Premiestelling 2025	6 dec 2024	17 dec 24	Positief	-
Voorgenomen invaarbesluit	11 dec 2024 / 10 jan 2025	18 feb 2025	Positief (alle geledingen)	11 mrt 2025
Communicatie beleidsplan 2025-2027	15 nov 2024	18 feb 2025	Positief	-

4 Belangrijke onderwerpen / aandachtspunten 2024

Voor 2024 had het VO de volgende aandachtsgebieden geformuleerd:

- Verzwaard adviesrecht van het VO met betrekking tot WTP
 - Het verkrijgen van voldoende inhoudelijke kennis om een gefundeerd advies te kunnen uitbrengen (zie ook para 4.1)
- Inwerken van nieuwe VO-leden en teamvorming (zie para 4.1)
 - In het VO worden in 2024 op een cruciaal moment in de overgang naar een nieuw pensioen 3 nieuwe leden benoemd. Zie para 2.3.
- Evenwichtigheid zwaarder aanzetten (zie para 4.2)
 - Inzichtelijk krijgen van afwegingen, argumentaties en alternatieven als het Bestuur advies vraagt of besluiten neemt.
 - Specifieke aandacht voor het advies over de invoering van de Wet Toekomstige Pensioenen, en zorgen dat het VO tijdig, volledig en begrijpelijke informatie krijgt om een advies te kunnen geven. Met name het normenkader en een logboek van alle besluiten waarbij evenwichtigheid een rol speelt.
- Sleutelfunctiehouders rapportages (zie para 4.3)
 - Materie kennis opdoen.

4.1 Inwerken nieuwe VO leden , kennisvergaring, teamvorming

In het VO zijn in 2024 op een cruciaal moment in de overgang naar een nieuw pensioen 3 nieuwe leden benoemd. Een speerpunt van het VO voor 2024 was kennis vergaring mbt het nieuwe pensioenstelsel algemeen en specifiek de implementatie van pensioenfondsen bij SPTN. De nieuw toetredende leden van het VO (3) hebben medio 2024 de cursus “Fundament voor VO” doorlopen.

Verder heeft het VO meerdere kennissessies georganiseerd om zoveel mogelijk informatie te vergaren:

- Algemene sessies: 2 keer met AON, 1 keer met specialist Bestuur, plus bijwonen sessie van de Pensioenfederatie
- Beeldvormingssessies: 5 keer met AON en (een delegatie van) het bestuur (zie ook para 2.3)

In nagenoeg elke VO vergadering is er aandacht besteed aan gezamenlijke kennisvergaring, opdat het VO een zo goed mogelijk beeld heeft van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel, als basis voor het uiteindelijk uit te brengen (verzwaard) advies op het Invaarbesluit.

De zelfevaluatie laat zien dat er wederzijds respect is binnen het VO en de samenwerking goed ging.

Ook het feit dat het VO het voornemen had om 1 eensluidend verzwaard advies op het invaarbesluit te geven, reflecteert de teamvorming binnen het VO.

Om op de hoogte te blijven van inhoud en aanpak naar het nieuwe pensioenstelsel is door het VO deelgenomen aan de “Klankbordgroep sessies”, een zeer goed initiatief van het bestuur om met de diverse geledingen regulier (1x per kwartaal) te reflecteren op de voortgang van de voorbereidingen en de implicaties van de transitie naar het nieuwe stelsel.

Hierbij maakt het VO wel de kanttekening dat de sessies veelal erg technisch inhoudelijk waren en daardoor moeilijk te begrijpen, omdat er meestal te weinig tijd was om bij de complexe materie stil te staan. Te weinig tijd was ook de oorzaak dat de geplande agenda meestal niet kon worden afgewerkt, waardoor er items onbesproken bleven.

4.2 Verzwaard advies, evenwichtigheid

Het VO heeft in 2024 wederom diverse keren met het bestuur gesproken over het duidelijk maken van een evenwichtige belangenafweging voor alle deelnemers door bij alle besluiten de alternatieven en de argumentaties expliciet te maken. Het VO heeft meerdere keren gevraagd om een compleet overzicht van alle keuzes cq besluiten incl. de argumentatie en alternatieven in het kader van de overgang WTP, maar dit is er niet gekomen ondanks toezeggingen van het bestuur. Wel kon deze informatie in diverse documenten gevonden worden, waardoor het meer puzzel en zoekwerk was voor het VO.

Een belangrijk punt hierbij was wel dat de consistentie van informatie te wensen overliet (ook soms binnen hetzelfde document), waardoor er vaak een diffuus beeld bestond. Er is bij het bestuur meerdere keren aangedrongen op het maken van heldere baselines, en om aan versie / configuratie beheer te doen.

Een belemmerend aspect was ook het ontbreken van (updates van) een duidelijke planning van het gehele WTP-traject, of wanneer die er wel waren, steeds verschoven in de tijd. Helaas is de beoogde datum van 1 januari 2025 voor het Invaarbesluit / Implementatieplan niet gehaald. Het VO heeft begrip voor de complexe afwegingen die gemaakt moeten worden en dat dit zorgvuldigheid vereist boven tijd. Een aangepaste planning die ook gehaald wordt zou helpen zodat voor alle belanghebbenden duidelijk is wat er wanneer gedaan moet worden.

Om de evenwichtige belangenafweging inzichtelijker te maken heeft het bestuur een inzichtelijk evenwichtskader gemaakt, met scores (en bandbreedtes) mbt alle deelnemersgroepen. Dit geeft een helder kwalitatief beeld van de evenwichtigheid tussen alle deelnemersgroepen, ondanks dat de sommatie van de scores (het totaalbeeld per deelnemersgroep) niet direct mathematisch beschouwd kan worden.

Het verzwaard advies van het VO betekent dat er per geleding (werkgever, actieven, gepensioneerden), een (afwijkend) advies kan worden gegeven mbt het invaarbesluit. Het VO weegt haar taak om alle aspecten van beleid op evenwichtigheid tav alle geledingen te beoordelen het zwaarst. Daarom had het VO op voorhand het streven om met 1 gelijklopend advies te komen, wat uiteindelijk ook is gerealiseerd.

4.3 Aandacht voor de invulling van Sleutelfunctiehouders rollen

Zoals eerder vermeld lag in 2024 de focus voor het VO op de transitie naar WTP. Wel heeft het VO de opinies van de Sleutelfunctiehouders meegenomen bij haar adviezen en beoordelingen.

5 Oordeel over beleid en uitvoering 2024

Hiervoor is mede gebruik gemaakt van het SPTN Jaarverslag, de toelichting op de Jaarrekening, het verslag van de Accountant, de Actuariële rapporten en het verslag van de Raad van Toezicht. Het VO is content met de goedkeuring van het Jaarverslag en de Jaarrekening van zowel de Certificerend Actuaris als de Accountant. Het VO is ook verheugd te zien dat de aanbevelingen / opmerkingen in het verslag over 2023 van de certificerend actuaris aandacht van het bestuur hebben gehad en zijn opgevolgd. Het VO heeft ook gekeken naar de bevindingen van de certificerend Actuaris en staat achter het vijftal adviezen die in het certificeringsrapport worden gegeven.

Visie en Koopkracht:

In de visie staat dat het Fonds als opdracht heeft om een goed pensioen te verzorgen voor de deelnemers via het nastreven van een optimaal financieel rendement met oog voor maatschappelijke betrokkenheid. Hierbij staat echter niets vermeld over koopkracht, terwijl dit in het jaarverslag wel tot uitdrukking komt bij de risicohouding: *“Het beoogd niveau van toeslagverlening op lange termijn is 100% van de prijsinflatie per jaar”*. Zo wordt bij de haalbaarheid toets vooral gekeken naar het pensioenresultaat, wat als maatstaf dient voor het koopkrachtbehoud.

Pensioenen en Transitie-FTK:

Het Fonds heeft in 2024 binnen het Transitie-FTK een overbruggingsplan opgesteld waarmee het mogelijk werd om per 1 jan 2025 de pensioenen met 2,71% te verhogen; dit is 0,5% hoger dan de maximaal mogelijke indexatie onder FTK. Het gehele proces, de besluitvorming en de communicatie naar deelnemers is goed verlopen.

Beleggingen en Dekkingsgraad:

De beleggingen voor het Fonds zijn gedegen en binnen de afgesproken beleidskaders uitgevoerd. Door het gevoerde ESG beleid wordt het Fonds binnen de SFDR (Sustainable Finance Disclosure Regulation) als “lichtgroen” geclassificeerd. Het bestuur heeft besloten om de renteafdekking op te hogen naar 80% om zo bij te dragen aan het stabiliseren van dekkingsgraad in aanloop naar de voorgenomen WTP transitie.

In het boekjaar 2024 heeft de totale portefeuille van het Fonds een hogere performance behaald dan de benchmark. In absolute zin is er een mooi positief rendement behaald. De actuele dekkingsgraad van het Fonds is over het boekjaar 2024 met ruim 1% toegenomen van 125,2% per 31 december 2023 naar 126,3% per 31 december 2024. Dit is inclusief de verwerking van de toeslagverlening in de technische voorzieningen.

Financiële aspecten:

Er is veel werk verzet met als inzet het behalen van een goed (lange termijn) financieel resultaat, passend bij de fonds doelstellingen, terwijl ook wordt bijgedragen aan een meer duurzame wereld.

De kosten van vermogensbeheer laten een mooie dalende trend zien naar 0,46% van het belegde vermogen. De pensioenbeheerkosten zijn in 2024 sterk gestegen met 1,0M€ naar 2,7M€ resulterend in €560/deelnemer. Het VO begrijpt dat deze transitie-gerelateerde kosten tijdelijk zijn.

Besturen van het fonds:

Het jaarverslag geeft een helder overzicht van het gevoerde beleid van het Fonds en haar partners, de doelen en uitgangspunten, de controles, de zelfevaluatie en alle financiële resultaten (incl. beleggingsbeleid).

De verschillende belangen worden door het bestuur zoveel mogelijk afgewogen en op evenwichtigheid getoetst. Het expliciet maken van mogelijke alternatieven blijft evenwel een punt van aandacht, omdat deze nog meestal ontbreken.

Er is terecht veel aandacht besteed aan de opvolging van bestuursfuncties, mede door het tijdig benoemen van aspirant leden. Dit blijft essentieel, omdat beleid en uitvoering van het bestuur stoelt op kennisintensieve rolinvulling van bestuursleden. Voorbeeld is het opbouwen van extra kennis/ervaring binnen het bestuur over risicobeheer en beleggen, waarbij een bestuurslid de BAC weer kan gaan leiden.

De 'Code Pensioenfondsen' wordt serieus genomen. De gender en leeftijd diversiteit binnen bestuur en VO blijft nog een uitdaging. Volgens de RvT mag er nog meer aandacht worden besteed aan de controle op het interne toezicht (SFH Audits) en het effectief functioneren van de fondsorganen. Het VO heeft tijdens haar werkzaamheden last ondervonden van het gemis van een bruikbare planning, tijdige en complete informatie verstrekking en goed configuratiebeheer van documenten.

Interne beheersing en Risico management:

Het risicobeheer krijgt terecht veel aandacht en lijkt goed onder controle. De strategische en operationele risico's zijn goed in kaart gebracht. Het doorlopen van een ERB (Eigen Risico Beoordeling traject) heeft daaraan bijgedragen. Het VO waardeert het feit dat het Fonds voldoende stappen heeft gezet om in 2025 DORA compliant te worden.

Via de haalbaarheidstoets wordt helder inzicht gegeven in de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden m.b.t. koopkrachtbehoud en de herstelkracht van het fonds. De belangrijkste uitkomst is het pensioenresultaat: dit is een maatstaf voor koopkrachtbehoud. Het VO is verheugd met de positieve uitkomsten van de haalbaarheidstoets.

Voor het WTP transitie traject heeft het Fonds een aparte risico beheersing opgezet. Belangrijkste risico is dat Pensioenuitvoerder Appel niet op tijd gereed is met een volledig getest systeem voor FPR, ingericht met SPTN parameters. Het VO heeft de indruk dat APPEL nog niet goed de impact doorgronden van de flexibele premiereregeling (FPR) met een risicodelingsreserve en een collectieve uitkeringsfase. Als fallback scenario stelt het bestuur voor om de huidige FTK regeling enkele maanden te continueren. Dit kan nadelige gevolgen hebben voor het implementatieplan en de (gepensioneerde) deelnemers. Het VO staat achter de aanbeveling van het RvT om dit fallback scenario zsm goed te analyseren en uit te werken.

WTP Transitie traject:

Er is door het bestuur erg veel effort besteed aan het voorbereiden van een transitie van het WTP. Het VO heeft in 2024 het Transitieplan van de sociale partners ontvangen en heeft deelgenomen aan diverse Klankbordgroep sessies. Het VO heeft advies gegeven op het Communicatiebeleid en het Overbruggingsplan dat heeft geleid tot het besluit tot een extra toeslag conform de Transitie-FTK. Er is eind 2024 begonnen met het opstellen van een advies op het Implementatieplan en het voorgenomen Invaar-besluit dat uiteindelijk in februari 2025 is ingediend.

Het VO heeft met het Fonds bestuur in alle openheid belangrijke aspecten kunnen bespreken zoals de opzet van het "evenwichtigheidskader", de "financiële uitgangspunten" en de "risicohouding analyse". Deze gesprekken hebben bijgedragen aan een beter wederzijds begrip over belangrijke topics waarbij het VO blij is met de impact van de gekozen risicohouding en de inrichting van instrumenten voor de uitkeringsfase op een grotere kans voor een meer koopkrachtig pensioen.

Communicatie:

Het bestuur wil de communicatie en de dialoog met de deelnemers verbeteren. Via de website, informatiebijeenkomsten, workshops, mailing en brieven worden alle deelnemers adequaat geïnformeerd over het actuele pensioen. Er is een enquête uitgevoerd om de tevredenheid onder deelnemers te meten. Een eerder toegezegd inzicht in de persoonlijke gegevens voor gepensioneerden ontbreekt nog op de website.

Over de transitie naar het nieuwe WTP is via de website en een webcast informatie verstrekt over compensatie, besluitvorming, het transitieplan en het overbruggingsplan. Een verdere communicatie en interactie vanuit het bestuur in 2025 met de deelnemers over de implementatie van het WTP, in lijn met het communicatieplan en de AFM regels, acht het VO van groot belang.

Raad van Toezicht:

Het VO is zeer tevreden over het overleg en de samenwerking met de Raad van Toezicht. Het VO staat achter het jaarverslag van de Raad van Toezicht, onderschrijft de bevindingen en sluit zich aan bij haar aanbevelingen zoals meer aandacht gaan besteden aan een effectief intern toezicht. Het VO onderstreept de behoefte aan het opvolgen van een oude RvT aanbeveling betreffende het toewijzen van een governance person binnen het Thales pensioenbureau.

6 Eindoordeel

Het VO ziet het beleid van een zeer actief en betrokken bestuur dat besluiten neemt gericht op koersvastheid en stabiliteit. De financiële resultaten van het fonds zijn goed te noemen, mede waardoor er zowel begin 2023, 2024, en 2025 weer een indexatie doorgevoerd kon worden. Dit verdient grote waardering, en biedt goede vooruitzichten voor de toekomst.

Het VO kon in feb 2025 een inwaaradvies geven waarop het bestuur een inwaarbesluit heeft genomen. Het implementatieplan was in maart 2025 gereed en is toen getoetst, waarna het gehele pakket bij DNB is ingediend.

Het VO geeft een positief eindoordeel over het handelen van het bestuur.

7 Aandachtsgebieden VO 2025

Voor 2025 heeft het VO de volgende aandachtsgebieden:

- Monitoring implementatie WTP
 - Configuratie management / baselining documentatie bestuur
 - Stabiele planning
 - Deskundigheid inwinnen
- Monitoring van Communicatie naar deelnemers
- Tijdsbesteding / waardering actieve leden

Reactie van het bestuur op het verslag van het VO

Het verslag van het verantwoordingsorgaan is een goede weergave van de gevoerde discussies, maar ook van de betrokkenheid van het orgaan bij het Fonds.

Het bestuur dankt het VO voor het positieve oordeel over het handelen van het bestuur alsmede voor het uitgesproken vertrouwen voor de toekomst. Het bestuur waardeert de inzet van het VO bij de adviesrol, met name rond het verzwaard advies bij de overstap naar het nieuwe pensioenstelsel (WTP).

Het afgelopen jaar is intensief samengewerkt tussen VO en bestuur. Het bestuur waardeert het bewaken van evenwichtigheid voor alle deelnemersgroepen. De gezamenlijke gesprekken over o.a. het evenwichtskader, de risicohouding en de financiële uitgangspunten hebben bijgedragen aan een beter wederzijds begrip en een stabiel fundament voor het verdere proces.

De benoemde aandachtspunten zoals transparantie in besluitvorming, documentatiebeheer (baselining/configuratie) en een stabiele planning zijn herkenbaar voor het bestuur. Op deze onderdelen zijn al stappen gezet, maar het bestuur onderkent dat dit blijvende aandachtspunten zijn met name binnen de verdere uitvoering van de WTP-implementatie.

Ook de communicatie richting deelnemers zal tijdens de implementatiefase een belangrijke rol spelen. Het bestuur hecht veel waarde aan tijdige, begrijpelijke en volledige informatievoorziening en zal zich blijven inspannen om deelnemers goed mee te nemen in de veranderingen.

Het bestuur bedankt de leden van het VO voor de constructieve samenwerking in 2024 en kijkt er naar uit om deze samenwerking in 2025 voort te zetten, met als gezamenlijk doel een verantwoorde en evenwichtige overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

Hengelo, 13 juni 2025

Bestuur Stichting Pensioenfonds Thales Nederland

Jaarrekening

In dit hoofdstuk presenteert het bestuur van Stichting Pensioenfonds Thales Nederland (hierna 'het Fonds'), statutair gevestigd te Hengelo, de jaarrekening over boekjaar 2024 eindigend op 31 december 2024. In hoofdstuk Overige gegevens volgen de verklaringen van de certificerend actuaris en van de accountant van het Fonds.

De in dit hoofdstuk vermelde bedragen zijn in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven.

Balans per 31 december

(x € 1.000)	Ref.*	31 december 2024		31 december 2023	
		€	€	€	€
ACTIVA					
Vastgoedbeleggingen		153.451		162.644	
Aandelen		628.270		610.415	
Vastrentende waarden		975.665		867.672	
Derivaten		36.518		30.950	
Overige beleggingen		4.057		4.136	
Beleggingen voor risico pensioenfonds	1.4.1		1.797.961		1.675.817
Vorderingen en overlopende activa	1.4.2		24.085		29.594
Overige activa	1.4.3		4.056		4.501
Totaal activa			1.826.102		1.709.912
PASSIVA					
Stichtingskapitaal en reserves	1.4.4		366.458		329.025
Technische voorzieningen	1.4.5				
Voorziening pensioenverplichting			1.373.396		1.284.068
Overige schulden en overlopende passiva	1.4.6		86.248		96.819
Totaal passiva			1.826.102		1.709.912
* De nummering verwijst naar de toelichting					
Dekkingsgraad op basis van FTK			%		%
Actuele dekkingsgraad			126,3		125,2
Beleidsdekkingsgraad			129,5		127,8

Staat van baten en lasten

(x € 1.000)	Ref.*	2024	2023
		€	€
BATEN			
Premiebijdragen	1.5.1	39.806	37.032
Beleggingsopbrengsten	1.5.2	139.170	179.191
		178.976	216.223
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	1.5.3	52.125	47.578
Pensioenuitvoeringskosten	1.5.4	2.594	1.624
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds			
Pensioenopbouw	35.643		31.300
Indexering en overige toeslagen	36.134		40.661
Rentetoevoeging	44.388		38.474
Ottrekking pensioenuitkeringen en uitvoeringskosten	-53.394		-48.740
Wijziging marktrente	20.407		44.223
Wijziging overige actuariële uitgangspunten	-890		-
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	3.557		3.227
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	3.483		2.151
		89.328	111.296
Saldo overdracht van rechten	1.5.5	-2.567	-3.201
Overige lasten	1,5,6	62	-
		141.543	157.297
Saldo van baten en lasten		37.433	58.926

* De nummering verwijst naar de toelichting

Bestemming van het saldo van baten en lasten

(x € 1.000)	2024	2023
	€	€
Algemene reserve	37.433	58.926
	37.433	58.926

Kasstroomoverzicht

(x € 1.000)	2024		2023*	
	€	€	€	€
Kasstroom uit pensioenactiviteiten				
Ontvangen premies	39.816		39.794	
Ontvangen waardeoverdrachten	3.683		4.209	
Betaalde pensioenuitkeringen	-52.052		-47.454	
Betaalde waardeoverdrachten	-1.337		-716	
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-2.626		-1.380	
Overige	-62		-	
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	-12.578		-5.547	
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten				
Verkopen en aflossingen van beleggingen *1)	981.482		953.787	
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten *2)	19.808		20.231	
Aankopen beleggingen *1)	-908.294		-1.073.754	
Overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen *3)	-290		31.488	
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-4.870		-1.048	
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	87.836		-69.296	
Mutatie geldmiddelen	75.258		-74.843	
Stand 1 januari	113.278		188.120	
Mutatie geldmiddelen	75.258		-74.843	
Stand 31 december	188.535		113.278	
<u>Samenstelling geldmiddelen</u>				
Liquide middelen	4.056		4.501	
Geldmarktfondsen	180.422		104.641	
Overige beleggingen 'liquide middelen'	4.057		4.136	
Geldmiddelen per 31 december	188.535		113.278	

* De vergelijkende cijfers van zijn aangepast naar aanleiding van de stelselwijziging inzake de uitbreiding van het begrip geldmiddelen. Zie hiervoor paragraaf 1.3 van de waarderingsgrondslagen.

- 1) De kasstromen verkopen-, aflossingen aan- en verstrekkingen van beleggingen betreffen de kasstromen zoals uitgevoerd binnen de beleggingsportefeuille exclusief geldmarktfondsen bij de verschillende vermogensbeheerders;
- 2) De kasstromen directe beleggingsopbrengsten betreffen kasstromen op basis van de vermogensbeheerders, hierbij is de feitelijke kasstroom voor het Fonds niet gecorrigeerd op het feit dat de directie beleggingsopbrengsten (deels) automatisch herbelegd worden binnen de beleggingsportefeuille bij de verschillende vermogensbeheerders en derhalve voor het Fonds geen kasstroom betreffen;

- 3) De kasstromen overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen bestaand uit:
- a. Mutatie overige mutaties, exclusief overige beleggingen, gepresenteerd in tabel (1.4.1);
 - b. Mutatie schulden collateral en beleggingscrediteuren zoals gepresenteerd in tabel (1.4.6);
 - c. Mutatie vorderingen beleggingen zoals gepresenteerd in tabel (1.4.2).

Toelichting behorende tot de jaarrekening

1.1 Algemene toelichting

1.1.1 Inleiding

Stichting Pensioenfonds Thales Nederland (hierna: het Fonds), statutair gevestigd aan Zuidelijke Havenweg 40 7554 RR te Hengelo (Overijssel) is opgericht op 1 oktober 1948. De laatste statutenwijziging was op 15 augustus 2022. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41027030. Het Fonds is een ondernemingspensioenfonds en is aangesloten bij de koepelorganisatie de Pensioenfederatie (de overkoepelende organisatie van ondernemingspensioenfonds, bedrijfstakpensioenfonds en beroepspensioenfonds).

Het Fonds is verantwoordelijk voor het zorgdragen voor de pensioenaanspraken die in het kader van de collectieve pensioenregeling van Thales Nederland B.V. zijn toegezegd. De collectieve pensioenregeling is bestemd voor medewerkers van Thales Nederland B.V. en gelieerde ondernemingen.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2024, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2024.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving in het bijzonder Richtlijn 610. De bedragen opgenomen in de jaarrekening zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven.

Het bestuur heeft op 13 juni 2025 de jaarrekening opgemaakt.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaand jaar.

Stelselwijziging

In 2023 heeft de Raad voor de Jaarverslaggeving wijzigingen doorgevoerd in de definitie van geldmiddelen in het kasstroomoverzicht (RJ-Uiting 2023-10 Definitief gewijzigde alinea's inzake geldmiddelen in het kasstroomoverzicht) die gelden vanaf 1 januari 2024.

De voorgenoemde wijzigingen hebben tot gevolg dat in het begrip geldmiddelen zoals gehanteerd wordt in het kasstroomoverzicht naast de liquide middelen tevens beleggingen bevat die snel kunnen worden omgezet naar liquide middelen, zonder significante risico's en of waardeverandering.

Voorgenoemd heeft voor Stichting Pensioenfonds Thales Nederland tot gevolg dat in het kasstroomoverzicht de geldmarktfondsen als onderdeel van het begrip geldmiddelen wordt meegenomen.

Voorgenoemd is aangepast in de vergelijkende cijfers zoals opgenomen in het kasstroomoverzicht.

Vergelijkende cijfers

Als gevolg van RJ-Uiting 2023-10 Definitief gewijzigde alinea's inzake geldmiddelen in het kasstroomoverzicht, heeft Stichting Pensioenfonds Thales Nederland de vergelijkende cijfers in het kasstroomoverzicht aangepast. De aanpassing is als volgt te definiëren:

(x € 1.000)	2023 voor aanpassing vergelijkende cijfers €	2023 na aanpassing vergelijkende cijfers €
Saldo geldmiddelen 1 januari	826	188.120
Saldo geldmiddelen 31 december	4.501	113.278
Kasstroom beleggingsactiviteiten:		
- verkopen beleggingen	1.503.378	953.787
- aankopen beleggingen	-1.552.645	-1.073.754
- overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen	39.306	31.488

Schattingswijzigingen

In 2024 heeft het bestuur nieuwe actuariële grondslagen vastgesteld. Hierbij is besloten de meest recente prognose van de toekomstige sterfteontwikkeling toe te passen zoals opgenomen in de AG-prognosetafels die in maand september 2024 zijn geactualiseerd en gepubliceerd. In 2023 werden de AG-prognosetafels 2022 toegepast.

De geactualiseerde prognosetafels zijn aanleiding om de ervaringssterfte te actualiseren.

De overige schattingswijzigingen zijn:

De opslag voor wezenpensioen ter grootte van 0,75% (2023: 0,50%).

De kostenopslag ter grootte van 2,6% (2023: 2.5%) van de voorziening voor pensioenverplichtingen in verband met toekomstige administratie- en excassokosten.

De cijfermatige impact van de schattingswijziging staat weergegeven in toelichting 1.3.3 technische voorziening

Continuïteit

De jaarrekening van het Fonds is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling, waarbij het bestuur van het Fonds concludeert dat het hanteren van deze veronderstelling op basis van de huidige inzichten voor de komende 12 maanden gerechtvaardigd is.

1.1.2 Algemene grondslagen

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het Fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief transactiekosten, provisies, valutakoersverschillen e.d., worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

	31 december 2024	31 december 2023
	€	€
USD	0,97	0,91
GBP	1,21	1,15
CAD	0,67	0,69
DKK	0,13	0,13
SEK	0,09	0,09
HKD	0,12	0,12
CHF	1,07	1,08
JPY	0,01	0,01
AUD	0,60	0,62
ILS	0,27	0,25
NOK	0,09	0,09
NZD	0,54	0,57
SGD	0,71	0,69

1.1.3 Specifieke grondslagen

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Beleggingen voor risico fonds

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Slechts indien de actuele waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs. Participaties in beleggingsinstellingen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor dat soort beleggingen. Lopende interestposities uit hoofde van beleggingen worden verantwoord als onderdeel van de marktwaarde van de betreffende beleggingscategorie.

Vastgoedbeleggingen

De beleggingscategorie vastgoed bestaat uit: vastgoed aandelen en vastgoedbeleggingsfondsen. Beursgenoteerd (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers.

Indien de vastgoedbeleggingen worden gehouden via niet-beursgenoteerde beleggingsinstellingen, dan wordt de actuele waarde bepaald door de intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgave van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Aandelen

De beleggingscategorie aandelen bestaat uit: aandelen, private equity fondsen en aandelenbeleggingsfondsen.

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. De aandelen die worden gehouden via niet-beursgenoteerde beleggingsinstellingen; de actuele waarde is afgeleid van de per balansdatum geldende koersen van de onderliggende aandelen.

Vastrentende waarden

De beleggingscategorie vastrentende waarden bestaat uit: obligaties, asset-backed securities leningen, floating rate notes, obligatiebeleggingsfondsen, onderhandse leningen en geldmarktfondsen.

Het betreft geldmarktfondsen waarin de collateral van de swap overlay portefeuille wordt belegd. De rente wordt dagelijks geaccumuleerd en in nieuwe participaties uitgekeerd. Beleggingsdebiteuren en beleggingscrediteuren zijn respectievelijk onder overige activa en overige passiva opgenomen. Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Participaties in beleggingsfondsen in vastrentende waarden met een beursnotering worden gewaardeerd tegen de ultimo verslagperiode laatst bekende koers.

Participaties in beleggingsfondsen in vastrentende waarden die geen beursnotering kennen worden gewaardeerd op de ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Couponrente wordt in de staat van baten en lasten verantwoord onder directe beleggingsopbrengsten. Alle gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de staat van baten en lasten onder indirecte beleggingsopbrengsten.

Indien vastrentende waarden of participaties in beleggingsinstellingen niet-beursgenoteerd zijn, vindt waardebepaling plaats op basis van de geschatte toekomstige netto kasstromen (rente en aflossingen) die uit de beleggingen zullen voortvloeien, contant gemaakt tegen de ultimo boekjaar geldende marktrente en rekening houdend met het risicoprofiel (kredietrisico; oninbaarheid) en de looptijden.

Financiële instrumenten die middels een andere geschikte methode zijn gewaardeerd zijn o.a.

Equity funds, die geen direct waarneembare marktnotering hebben in een actieve markt. De waarde van deze financiële instrumenten wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers.

De lopende intrest op vastrentende waarden wordt gepresenteerd als onderdeel van de marktwaarde van de vastrentende waarden. Daarbij wordt aangesloten bij het vermogensbeheersverslag.

Derivaten

De beleggingscategorie derivaten bestaat uit: fx forwards, index futures en interest rate swaps en rights. Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnotering of als die er niet is, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingsmodellen. Indien een derivatenpositie negatief is wordt het bedrag onder de schulden verantwoord.

Overige beleggingen

De beleggingscategorie overige beleggingen bestaat uit Liquide middelen.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Na de eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Overige activa

Hieronder worden de liquide middelen opgenomen voor zover dit banktegoeden betreft welke onmiddellijk opeisbaar zijn. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Zij worden onderscheiden van tegoeden in verband met beleggingstransacties. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen.

Stichtingskapitaal en reserves

Algemeen

Het eigen vermogen van het Fonds bestaat uit het stichtingskapitaal en verschillende reserves. Het stichtingskapitaal en de reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle activa en verplichtingen, inclusief technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderinggrondslagen zijn verwerkt in de balans. Op basis van de Pensioenwet moet minimaal een eigen vermogen van ruim 4% van de voorziening pensioenverplichtingen aangehouden worden.

De grondslagen voor de verschillende componenten van het eigen vermogen worden hieronder nader toegelicht:

Algemene reserve

Het eigen vermogen van het Fonds bestaat uit de algemene reserve en een bestemmingsreserve. De algemene reserve wordt bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle activa en verplichtingen, inclusief technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen zijn verwerkt in de balans.

Premie-egalisereserve

Vanaf boekjaar 2016 houdt het Fonds een premie-egalisereserve aan. Jaarlijks wordt het verschil tussen de doorsneepremie en de gedempte kostendekkende premie aan deze premie-egalisereserve toegevoegd. De premie-egalisereserve bedraagt overigens nooit meer dan 5 miljoen euro.

Technische voorziening

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (indexatie-) toezeggingen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van de op de balansdatum geldende pensioenreglementen en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of de opgebouwde pensioenaanspraken worden geïndexeerd. Voor alle deelnemers wordt het bepaalde man / vrouw systeem toegepast. Hierbij wordt tot de pensioenleeftijd (68 jaar) verondersteld dat iedereen een partner heeft.

Alle per balansdatum bestaande indexatiebesluiten (ook voor indexatiebesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen. Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit door middel van reservering van de toekomstige opbouw.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen. De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- Sterftekansen: Prognosetafel AG2024 (2023: Prognosetafel AG2022) met fondsspecifieke ervaringssterfte op basis van het Willis Towers Watson Ervaringssterfmodel 2024 (2023: Willis Towers Watson Ervaringssterfmodel 2022). De overgang naar de meest recente overlevingstafel resulteert in een afname van de voorziening pensioenverplichtingen met € 2.296 duizend. Het actualiseren van de ervaringssterfte resulteert in een toename van de voorziening pensioenverplichtingen met € 345 duizend.
- Onbepaald partnersysteem.
- Voor partnerpensioen is aangenomen dat de vrouwelijke partner 3 jaar jonger is dan de verzekerde man en de mannelijke partner 3 jaar ouder dan de verzekerde vrouw.
- IBNR voor de toekomstige ziektegevallen.
- Het nabestaandenpensioen is ten opzichte van het ouderdomspensioen voor 50% op opbouwbasis en voor 20% op risicobasis. Deze is niet herverzekerd.
- De opslag voor wezenpensioen is verlaagd van 0,75% naar 0,50%, wat tot een afname van de voorziening pensioenverplichtingen leidt met € 242 duizend.

- Kostenopslag ter grootte van 2,6% (2023: 2,5%) van de voorziening pensioenverplichtingen in verband met toekomstige administratie- en excassokosten. Dit is een stijging van de voorziening pensioenverplichtingen van € 1.303 duizend.
- De AOW-leeftijd voor personen geboren vanaf 1 januari 1961 is 67 jaar en 3 maanden.
- Bij de bepaling van de premievrije pensioenopbouw voor arbeidsongeschikte deelnemers is uitgegaan van een revalidatiekans van 0%. Er wordt rekening gehouden met toekomstige salarisstijgingen met betrekking tot de premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na de eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Dekkingsgraad

De (nominale) dekkingsgraad van het Fonds wordt berekend door op balansdatum het balanstotaal minus de kortlopende schulden te delen op de technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans.

Onder het FTK is de beleidsdekkingsgraad leidend voor alle beleidsmaatregelen. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden en is daarmee minder afhankelijk van dagkoersen.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorzieningen pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen voor risico fonds

Premiebijdragen zijn aan de periode toegerekend waarop zij betrekking hebben. Op basis van extrapolatie vindt een schatting plaats voor zover van de werkgever te ontvangen informatie niet is verkregen. De daarin begrepen dekking voor incassokosten wordt bij het actuariële resultaat op kosten verantwoord. Vanaf boekjaar 2016 houdt het Fonds een premie-egalisereserve aan. Jaarlijks wordt het verschil tussen de doorsneepremie en de gedempte kostendekkende premie aan deze premie-egalisereserve toegevoegd. De premie-egalisereserve bedraagt overigens nooit meer dan 5 miljoen euro.

Beleggingsresultaten

Beleggingsresultaten zijn aan de periode toegerekend waarop ze betrekking hebben. Directe en indirecte resultaten en aan de verslagperiode toe te rekenen (gefactureerd of nog te factureren) kosten van beleggingen, worden afzonderlijk gepresenteerd. Onder de directe resultaten worden opbrengsten uit rente, dividend en dergelijke gepresenteerd. Dividend wordt op het moment van betaalbaarstelling verantwoord. Waardeveranderingen zijn indirecte beleggingsresultaten en worden aan de periode toegerekend waarin zij optreden.

Overige baten

Overige baten zijn aan de periode toegerekend waarop ze betrekking hebben.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

Pensioenopbouw

De pensioenopbouw met betrekking tot ouderdomspensioen wordt toegerekend aan de periode waarin de opbouw van pensioenrechten plaatsvindt. De verplichtingen met betrekking tot nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheidspensioen worden opgenomen in de periode waarin ze ontstaan. De (gedeeltelijk) premievrije opbouw van arbeidsongeschikten wordt ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarin de ziekte is ontstaan.

Toeslagverlening (korting)

De verhoging van de technische voorzieningen uit hoofde van indexering, wordt in de staat van baten en lasten opgenomen op het moment waarop de toezegging wordt gedaan.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Aan de technische voorziening wordt een rente van 3,439% (2023: 3,264%) toegevoegd op basis van de eenjaarsrente op de interbancaire swapmarkt primo verslaggevingsperiode. De rentetoevoeging wordt berekend over het gemiddelde van de stand van de voorziening ultimo periode, de laatste exclusief het effect van de indexering.

Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

De vrijval wordt ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in de periode waarin de lasten bij de berekening van de voorziening zijn voorzien.

Wijziging marktrente

De wijziging marktrente op balansdatum als gevolg van wijzigingen in de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur, wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Wijzigingen uit hoofde van overdracht van rechten

Het saldo van de actuariële inkomende en uitgaande waardeoverdrachten wordt toegerekend aan de periode waarop het betrekking heeft.

Wijziging actuariële uitgangspunten en actualiseren overlevingskansen

De mutatie van de voorziening als gevolg van de aanpassing van de actuariële grondslagen in het verslagjaar wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Overige wijzigingen

De overige mutaties worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Saldo overdracht van rechten

Waardeoverdrachten worden in de staat van baten en lasten opgenomen op het moment van de overdracht van de pensioenverplichtingen.

Overige lasten

Overige lasten zijn toegerekend aan periode waarop ze betrekking hebben.

1.1.4 Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten. In het kasstroomoverzicht maken de liquide middelen en geldmarktfondsen onderdeel uit van het begrip geldmiddelen.

1.2 Toelichting op de Balans

1.2.1 Beleggingen voor risico fonds

Overzicht totale waarde per beleggingscategorie

(x € 1.000)	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vast- rentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per						
1 januari 2023	128.271	543.509	799.796	-92.202	11.954	1.391.328
Aankopen	110.080	470.694	971.870	-	-	1.552.644
Verkopen	-89.019	-484.143	-952.573	22.357	-	-1.503.378
Overige mutaties	-	-	3.302	-1.518	-7.818	-6.034
Waardemutaties	13.312	80.355	45.277	23.797	-	162.741
Stand per						
31 december 2023	162.644	610.415	867.672	-47.566	4.136	1.597.301
Bij: Derivaten met een negatieve waarde						78.516
Stand per						
31 december 2023						1.675.817
Aankopen	88.280	38.462	1.374.244	27	-	1.501.013
Verkopen	-99.655	-145.717	-1.272.926	19.878	-	-1.498.420
Overige mutaties	875	-875	1.351	-478	-79	794
Waardemutaties	1.307	125.985	5.324	-9.231	-	123.385
Stand per						
31 december 2024	153.451	628.270	975.665	-37.370	4.057	1.724.073
Bij: Derivaten met een negatieve waarde						73.888
Stand per						
31 december 2024						1.797.961

Als onderdeel van de vastrentende waarden is een bedrag van € 180.422 (2023: € 104.640) aan geldmarktfondsen verantwoord.

Derivaten met een negatieve waarde zijn verantwoord onder de overige schulden en overlopende passiva.

Onderpand met betrekking tot derivaten

Het Fonds belegt in derivaten. Afhankelijk van de waarde van de derivaten ontvangt of verstrekt het Fonds onderpand. Bij een positieve waarde van de derivaten ontvangt het Fonds onderpand, bij een negatieve waarde verstrekt het Fonds onderpand.

Het pensioenfonds heeft eind 2024 € 7,0 miljoen (2023: € 6,9 miljoen) aan onderpand ontvangen in de vorm van liquiditeiten als gevolg van de positieve waardeontwikkeling van de derivaten. Het ontvangen onderpand staat niet ter vrije beschikking.

Het pensioenfonds heeft eind 2024 € 21,4 miljoen aan onderpand verstrekt in de vorm van liquiditeiten (2023: € 33,1 miljoen als collateral en voor € 13,4 miljoen als initial margin) als gevolg van de negatieve waardeontwikkeling van derivaten.

Daarnaast heeft het pensioenfonds € 59,5 miljoen aan onderpand verstrekt in de vorm van (staats-) obligaties (2023: € 19,1 miljoen als onderpand waarvan € 0.2 miljoen pending, en € 50 miljoen als initial margin) als gevolg van de negatieve waardeontwikkeling van derivaten.

De verstrekte (staats) obligaties zijn verantwoord onder de vastrentende waarden.

Securities lending

Het Fonds stelt geen deel van de aandelen- en obligatiebeleggingen beschikbaar voor het in bruikleen geven van effecten.

Reële waarde

Voor de meerderheid van de beleggingen is sprake van objectief vast te stellen frequente marktnoteringen. Voor bepaalde beleggingen zijn deze niet beschikbaar en vindt waardering plaats op basis van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten en het gebruik van schattingen. Schattingen van de actuele waarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen, etc.) en kunnen daarom niet met precisie worden vastgesteld. Op basis van deze verscheidenheid en gradaties in waarderingmethoden dienen de beleggingen te worden ingedeeld naar drie verschillende waarderingsniveaus:

- Niveau 1: De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen in een actieve markt.
- Niveau 2: De waarde wordt direct of indirect vastgesteld met behulp van de netto contante waarde berekening. Daarnaast vallen derivaten die volgens een waarderingmethode, waarbij gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata, onder deze categorie.
- Niveau 3: Andere geschikte methode. Financiële instrumenten die middels een andere geschikte methode zijn gewaardeerd zijn o.a. Hedge funds, Equity funds, Infrastructure funds en Commodity funds die geen direct waarneembare marktnotering hebben in een actieve markt. De waarde van deze financiële instrumenten wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers.

Op basis van deze indeling kan de beleggingsportefeuille (inclusief liquide middelen, maar exclusief lopende interest en de negatieve derivaten) als volgt worden samengevat:

(x € 1.000)	Genoteerde marktprijzen	Netto contante waarde	Andere methode	Totaal
Actief per 31 december 2024	€	€	€	€
Vastgoedbeleggingen	153.451	-	-	153.451
Aandelen	628.270	-	-	628.270
Vastrentende waarden	975.665	-	-	975.665
Derivaten	-	-37.370	-	-37.370
Overige beleggingen	4.057	-	-	4.057
	1.761.443	-37.370	-	1.724.073

(x € 1.000)	Genoteerde marktprijzen	Netto contante waarde	Andere methode	Totaal
Actief per 31 december 2023	€	€	€	€
Vastgoedbeleggingen	162.644	-	-	162.644
Aandelen	610.415	-	-	610.415
Vastrentende waarden	867.672	-	-	867.672
Derivaten	-	-47.566	-	-47.566
Overige beleggingen	4.136	-	-	4.136
	1.644.867	-47.566	-	1.597.301

Belegde waarden in vastgoed

De vastgoedbeleggingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Indirect vastgoed	153.451	162.644
Stand per 31 december	153.451	162.644

Belegde waarden in aandelen

De aandelen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Beursgenoteerde aandelen	2.147	6.642
Beursgenoteerde en niet beursgenoteerde beleggingsentiteiten die beleggen in aandelen	626.123	603.773
Stand per 31 december	628.270	610.415

Belegde waarden in vastrentende waarden

De vastrentende waarden kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Directe vastrentende waardenbeleggingen:		
Obligaties	685.258	660.050
	<u>685.258</u>	<u>660.050</u>
Indirecte vastrentende waardenbeleggingen:		
Obligatiebeleggingsfondsen	100.389	94.752
Geldmarktfondsen	180.422	104.625
Lopende interest vastrentende waarden	9.596	8.245
	<u>290.407</u>	<u>207.622</u>
Stand per 31 december	<u>975.665</u>	<u>867.672</u>

Belegde waarden in derivaten

De derivaten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Positieve waarde	36.517	30.950
Negatieve waarde	73.888	78.516
	<u>-37.371</u>	<u>-47.566</u>
Rente derivaten	37.445	28.497
Valuta derivaten	335	3.444
Credit derivaten	228	22
	<u>38.008</u>	<u>31.963</u>
Lopende interest derivaten	-1.491	-1.013
Stand per 31 december	<u>36.517</u>	<u>30.950</u>

Het in de balans verantwoorde saldo derivaten is niet gelijk aan het in onderstaande tabellen genoemde saldo derivaten. Dit wordt veroorzaakt doordat in de onderstaande tabellen het doorkijk-principe wordt toegepast.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december 2024

Type contract	Contract- omvang €	Actuele waarde activa €	Actuele waarde passiva €
Aandelen derivaten	-	-	-
Overige derivaten	4.425	32	11
Rente derivaten	951.240	37.461	68.287
Valuta derivaten	497.913	828	6.690
Krediet derivaten	8.854	446	159
	1.462.432	38.767	75.147

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december 2023

Type contract	Contract- omvang €	Actuele waarde activa €	Actuele waarde passiva €
Aandelen derivaten	6	7	-
Rente derivaten	727.017	28.640	77.432
Valuta derivaten	471.685	4.266	1.559
Krediet derivaten	4.119	140	79
	1.202.828	33.053	79.070

Belegde waarde in overige beleggingen

De overige beleggingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(x € 1.000)	31-12-2024 €	31-12-2023 €
Liquide middelen	4.057	4.136
Stand per 31 december	4.057	4.136

1.2.2 Vorderingen en overlopende activa

Specificatie vorderingen en overlopende activa

(x € 1.000)	31-12-2024 €	31-12-2023 €
Vorderingen op de werkgever	-	10
Beleggingsdebiteuren	2.697	3.121
Vorderingen uit hoofde van collateral management	21.365	26.435
Uitkeringen	3	3
Overige vorderingen	20	25
Stand per 31 december	24.085	29.594

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

1.2.3 Overige activa

(x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Liquide middelen	4.056	4.501
Stand per 31 december	4.056	4.501

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. Bankrekeningen die beheerd worden door de vermogensbeheerder zijn onder de overige beleggingen opgenomen.
Er zijn geen kredietfaciliteiten van toepassing.

1.2.4 Stichtingskapitaal en reserves

Mutatieoverzicht eigen vermogen 2024

(x € 1.000)	Premie egalisatie reserve	Algemene reserve	Totaal
	€	€	€
Stand per 1 januari	5.000	324.025	329.025
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-	37.433	37.433
Stand per 31 december 2024	5.000	361.458	366.458

Mutatieoverzicht eigen vermogen 2023

(x € 1.000)	Premie egalisatie reserve	Algemene reserve	Totaal
	€	€	€
Stand per 1 januari	5.000	265.099	270.099
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-	58.926	58.926
Stand per 31 december 2023	5.000	324.025	329.025

Solvabiliteit

(x € 1.000)	31-12-2024		31-12-2023	
	€	%	€	%
Aanwezig vermogen	1.734.854	126,3	1.608.093	125,2
Af: technische voorzieningen op FTK-waardering	<u>1.373.396</u>	100,0	<u>1.284.068</u>	100,0
Eigen vermogen	361.458	26,3	324.025	25,2
Af: vereist eigen vermogen	<u>284.946</u>	20,7	<u>283.625</u>	22,1
Vrij vermogen	76.512	5,6	40.400	3,1
Minimaal vereist eigen vermogen	57.592	4,2	53.124	4,1
Actuele dekkinggraad		126,3		125,2
Beleidsdekkinggraad		129,5		127,8

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het Fonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het Fonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder toelichting Risicobeheer.

De dekkinggraad is als volgt berekend: ((Totale activa -/- kortlopende schulden en premie-egaliseringsreserve) / Technische voorzieningen) * 100%.

De beleidsdekkinggraad is het gemiddeld van de dekkinggraad van de afgelopen 12 maanden. Als de beleidsdekkinggraad lager is dan de minimaal vereiste dekkinggraad, bevindt het Fonds zich in een situatie van dekkingstekort. Indien de beleidsdekkinggraad lager is dan de vereiste dekkinggraad, maar wel tenminste gelijk is aan de minimaal vereiste dekkinggraad, bevindt het Fonds zich in een situatie van reservetekort.

De solvabiliteit van het Fonds is toereikend. Er is geen sprake van een dekking- of reservetekort per 31 december 2024.

Het verloop van de actuele dekkingsgraad kan als volgt worden gespecificeerd:

	2024	2023
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	125,2	122,6
Premie	-0,6	-0,1
Uitkeringen	1,0	1,0
Toeslagverlening	-3,4	-4,1
Wijziging actuariële grondslagen	0,1	0,0
Verandering van de rentetermijnstructuur	-2,0	-4,5
Beleggingsrendementen (exclusief renteafdekking)	6,5	11,2
Overige oorzaken en kruiseffecten	-0,5	-0,9
Dekkingsgraad per 31 december	126,3	125,2

Herstelplan

Zowel ultimo 2024 als ultimo 2023 was geen sprake van een reservetekort, hierdoor heeft het Fonds geen herstelplan aan DNB verstuurd.

1.2.5 Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen is bepaald volgens de opgebouwde rechten methode en geeft de uit het pensioenreglement voortvloeiende verplichtingen per balansdatum weer van het Fonds tegenover al haar deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden. Bijzondere partners worden niet separaat als deelnemer aangemerkt. Bij toepassing van deze methode ontstaat geen financieringsachterstand.

De technische voorzieningen zijn bepaald met overlevingskansen op basis van de Prognosetafel AG2024, zoals gepubliceerd door het Actuarieel Genootschap. Deze tafels zijn toegepast met toepassing van de ervaringssterfte.

Mutatieoverzicht voorziening pensioenverplichtingen

(x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Stand per 1 januari	1.284.068	1.172.772
Pensioenopbouw	35.643	31.300
Indexering en overige toeslagen	36.134	40.661
Rentetoevoeging	44.388	38.474
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	-53.394	-48.740
Wijziging marktrente	20.407	44.223
Wijziging overige actuariële uitgangspunten	-890	-
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	3.557	3.227
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	3.483	2.151
Stand per 31 december	1.373.396	1.284.068

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen

(x € 1.000)		2024		2023*
	€	Aantallen	€	Aantallen
Actieve deelnemers	488.986	2.620	469.166	2.505
Pensioengerechtigden	714.026	2.225	657.149	2.140
Gewezen deelnemers	129.004	1.532	121.879	1.456
Overigen	6.459	-	4.605	-
Netto pensioenverplichtingen	1.338.475	6.377	1.252.799	6.101
Toekomstige kosten uitvoering pensioenregeling	34.921		31.269	
Stand per 31 december	1.373.396		1.284.068	

* In de jaarrekening 2023 waren de bedragen van de pensioengerechtigden en de gewezen deelnemers verwisseld, de vergelijkende cijfers zijn daarom aangepast. De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand. Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

Korte beschrijving van de pensioenregeling(en)

De pensioenregeling kan worden gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 68 jaar. Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd van 1,875% van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. Tevens bestaat er recht op nabestaanden- en wezenpensioen. Jaarlijks beslist het bestuur van het Fonds over de mate waarin de opgebouwde aanspraken worden geïndexeerd. Overeenkomstig artikel 10 van de Pensioenwet kwalificeert de pensioenregeling als een uitkeringsovereenkomst. De belangrijkste kenmerken van de regeling zijn opgenomen in het bestuursverslag.

Toeslagverlening

De toeslagen op pensioenrechten en pensioenaanspraken worden jaarlijks vastgesteld door het bestuur van het Fonds. Er bestaat een ambitie om jaarlijks de pensioenrechten en pensioenaanspraken aan te passen. De daadwerkelijke toeslag in een jaar is voorwaardelijk en is afhankelijk van de hoogte van de beschikbare middelen. De toeslag bedraagt maximaal de stijging van de consumentenprijsindex (cpi, afgeleid), zoals vastgesteld door het CBS. Als referentieperiode wordt gebruikt juli tot juli.

Er is geen recht op toekomstige toeslagen. Het is niet zeker of en in hoeverre in de toekomst wordt geïndexeerd. Het Fonds heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige toeslagen. Toeslagen zijn afhankelijk van de middelen van het Fonds. Onder het FTK worden strengere eisen gesteld aan de toeslagverlening door pensioenfondsen. Voor een nadere toelichting hierop wordt verwezen naar het bestuursverslag.

Het bestuur heeft in december 2024 besloten over toeslagverlening op de pensioenaanspraken per 1 januari 2025. Bij de bepaling van de voorziening voor pensioenverplichtingen is met dit besluit rekening gehouden. De pensioenrechten en pensioenaanspraken zijn dit jaar met 2,71% (2023: 3,26%) geïndexeerd.

Inhaaltoeslagen

Onder bepaalde omstandigheden kunnen inhaaltoeslagen worden toegekend. Inhaaltoeslagen zijn toeslagen die worden toegezegd voor zover in het verleden niet voor 100% is geïndexeerd. Om inhaaltoeslagen te kunnen toekennen is een hoge dekkingsgraad vereist en dient er ook fiscale ruimte te bestaan om inhaaltoeslagen te kunnen toekennen. Inhaaltoeslagen zijn daarom op korte termijn niet te verwachten. Het bestuur van het Fonds geeft in zijn jaarrekening elk jaar een specificatie van het verschil tussen de volledige en de werkelijk toegekende toeslagen.

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuarieel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met 3,439% (2023: 3,264%), op basis van de eenjaarsrente op de interbancaire swapmarkt aan het begin van het verslagjaar.

Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte pensioenuitkeringen in de verslagperiode. Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur.

De ontwikkeling van de marktrente vanaf 2022 tot en met 2024.

	Gemiddelde rente
2024	2,17%
2023	2,36%
2022	2,66%

Wijziging actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruikgemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, lang leven, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het Fonds. De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een proces waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het Fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

In 2024 zijn de grondslagen met betrekking tot prognosetafels, ervaringssterfte en kostenopslag geactualiseerd. In 2023 zijn geen grondslagwijzigingen geweest.

Actualiseren overlevingskansen

Het Fonds gebruikt de meest recente informatie over de overlevingskansen van de Nederlandse bevolking bij het berekenen van de technische voorzieningen. Voor het boekjaar 2024 wordt gebruikgemaakt van de Prognosetafel AG2024. De algemene sterftekansen die volgen uit de tafel worden voor het Fonds gecorrigeerd met fondsspecifieke ervaringssterfte op basis van het Willis Towers Watson Ervaringssterftemodel 2024.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

De waarde van de pensioenverplichtingen is hoger geworden als gevolg van actuariële inkomende en uitgaande waardeoverdrachten.

Het Fonds is wettelijk verplicht om op verzoek van een werknemer mee te werken aan waardeoverdracht, als de werknemer gaat deelnemen in een andere pensioenregeling. Deze overdracht betreft de waarde van de tot dan toe bij de huidige pensioenuitvoerder opgebouwde pensioenaanspraken. De ontvangende pensioenuitvoerder is verplicht om de overgedragen gelden aan te wenden voor de toekenning van pensioenaanspraken die minimaal gelijkwaardig zijn aan de oorspronkelijk opgebouwde aanspraken. Onder toelichting 1.5.5 is de wijziging uit hoofde van overdracht van rechten opgenomen.

Overige wijzigingen

De overige mutaties worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen

(x € 1.000)	2024	2023
	€	€
Kanssystemen		
Sterfte	1.809	1.233
Arbeidsongeschiktheid	624	-410
Mutaties*	1.050	1.328
	3.483	2.151

* Onder mutaties is een correctie van € 1.410 duizend opgenomen met betrekking tot boekjaar 2023. Het betreft een correctie op de verwerking van uitruil ouderdomspensioen naar partnerpensioen bij ontslag van € 964 duizend, en de waardering van de verplichtingen bij arbeidsongeschiktheid van € 446 duizend.

1.2.6 Overige schulden en overlopende passiva

Specificatie overige schulden en overlopende passiva

(x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Derivaten met negatieve waarde*	73.888	78.516
Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.143	1.075
Beleggingscrediteuren	1.296	13.529
Schulden uit hoofde van collateral management	7.016	-
Waardeoverdrachten te verwerken	-442	-187
Waardeoverdrachten nog te betalen	34	32
Te betalen vermogensbeheerskosten	2.928	3.466
Overige schulden	385	388
Stand per 31 december	86.248	96.819

*De derivaten met negatieve waarde zijn toegelicht in 1.4.1 Toelichting op de beleggingen voor risico fonds.

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

1.2.7 Risicobeheer

Het Fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. Het Bestuur heeft het risicomanagementbeleid de afgelopen periode verder versterkt. Daarbij is nadrukkelijk onderscheid aangebracht tussen strategisch en operationeel risicomanagement. Dit beleid is verwoord in de ABtN van het Fonds. Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van de risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid;
- premiebeleid;
- herverzekeringsbeleid;
- toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vinden plaats na analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van de continuïteitsanalyse en de Asset Liability Management-studie (ALM-studie) die in 2019 is uitgevoerd. De uitkomsten van deze analyses zijn de basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid.

Solvabiliteitsrisico

Het Fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het Fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de reële waarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het Fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het Fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het Fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het Fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslag van opgebouwde pensioenrechten.

Het financieel toetsingskader is erop gericht dat risico's van pensioenfondsen adequaat worden beheerd en beheerst. Een pensioenfonds moet op elk moment genoeg bezittingen hebben om aan zijn verplichtingen te kunnen voldoen. Daarnaast moet er een extra buffer aan eigen vermogen aanwezig zijn. Bij aanwezigheid van dat eigen vermogen wordt onder de voorgeschreven veronderstellingen met een zekerheid van 97,5 procent voorkomen dat het pensioenfonds binnen een periode van één jaar over minder waarden beschikt dan de technische voorzieningen.

De omvang van deze buffers (buffers plus de pensioenverplichtingen heten samen het vereist eigen vermogen) wordt vastgesteld met de door DNB vastgestelde solvabiliteitstoets (S-toets), waarin het financieel toetsingskader 10 risicocategorieën onderscheidt. Daarbij worden de risicocategorieën S7 (liquiditeitsrisico), S8 (concentratierisico) en S9 (operationeel risico) gelijk aan nul gesteld, omdat het resterende risico (na beheersmaatregelen) zeer gering wordt geacht.

Het surplus/tekort op FTK-grondslagen is als volgt:

(x € 1.000)	31 december 2024		31 december 2023	
	€	€	€	€
Technische voorziening FTK-waardering)		1.373.396		1.284.068
S1 Renterisico	24.676		43.226	
S2 Risico zakelijke waarden	228.471		216.128	
S3 Valutarisico	70.669		67.001	
S5 Kredietrisico	56.155		59.622	
S6 Verzekeringstechnisch risico	35.312		33.092	
Risico voor actief beheer	23.310		17.399	
Diversificatie-effect	-153.647		-152.843	
Totaal		284.946		283.625
Vereist vermogen (artikel 132 Pensioenwet)		1.658.342		1.567.693
Pensioenvermogen (totaal activa-schulden)		1.734.854		1.608.093
Overschot		76.512		40.400

Bij de berekening van de buffers past het Fonds het standaard model van DNB toe, waarbij uitgegaan wordt van het vereist vermogen in evenwichtssituatie, gebaseerd op de feitelijke beleggingsmix.

Marktrisico's (S1 – S4)

Het marktrisico omvat het renterisico, het prijs(koers)risico en het valutarisico. Marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies door een verandering van marktfactoren. Marktfactoren kunnen bijvoorbeeld marktprijzen zijn van aandelen, grondstoffen, vastgoed en private equity (prijsrisico), maar ook valutakoersen (valutarisico) of rentes (renterisico).

De strategie van het Fonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheerst door BlackRock in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overallmarktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

Renterisico (S1)

Het renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen verandert als gevolg van de ontwikkelingen in de marktrente.

Het renterisico wordt dynamisch afgedekt tussen de 50% en 80% van de verplichtingen. Het niveau van afdekking varieert afhankelijk van de rentestand en dekkingsgraad. De mate van afdekking wordt op dagbasis gemonitord en waar nodig aangepast. Er is een matching van activa en passiva over de verschillende looptijden zodat rekening wordt gehouden met de absolute hoogte en vorm van de yieldcurve voor verplichtingen. De benodigde duratie wordt verkregen uit de vastrentende portefeuilles in combinatie met een LDI portefeuille. Het Fonds hedged het renterisico tegen marktcurve.

De rentegevoeligheid kan gemeten worden door middel van de duratie. De duratie is de gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

(x € 1.000)	31 december 2024		31 december 2023	
	€	Duratie	€	Duratie
Vastrentende waarden (voor derivaten)	977.266	8,0	882.135	9,0
Vastrentende waarden (na derivaten)	945.288	18,9	832.425	16,6
Duration technische voorzieningen	1.373.396	15,6	1.284.068	15,3

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

(x € 1.000)	31 december 2024		31 december 2023	
	€	%	€	%
Resterende looptijd < 1 jaar	243.341	25,2	148.265	17,3
Resterende looptijd ≥ 1 en < 5 jaar	162.077	16,8	175.827	20,5
Resterende looptijd ≥ 5 en < 10 jaar	196.903	20,4	184.611	21,5
Resterende looptijd ≥ 10 jaar	363.209	37,6	349.319	40,7
	965.530	100,0	858.022	100,0

Het in de balans verantwoorde saldo vastrentende waarden ad € 975.665 (2023: € 867.672) is niet gelijk aan het in bovenstaande tabel genoemde saldo vastrentende waarden. Dit wordt veroorzaakt doordat in deze paragraaf het doorkijkprincipe wordt toegepast. Het verschil ultimo boekjaar is in onderstaande tabel nader gekwantificeerd:

(x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Vastrentende waarden balans	975.665	867.672
Aandelen binnen vastrentende fondsen	-160	-556
Derivaten binnen vastrentende fondsen	477	-536
Liquide middelen binnen vastrentende fondsen	-6.687	-6.172
Vastrentende waarden binnen aandelen fondsen	5.831	5.860
Totaal correctie "doorkijkprincipe"	-539	-1.405
Lopende intrest vastrentende waarden	-9.596	-8.245
	-10.135	-9.650
Vastrentende waarden risicoparagraaf	965.530	858.022

Risico zakelijke waarden (S2)

Prijrisico

Prijrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die worden veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardewijzigingen onmiddellijk in het saldo baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico kan worden gemitigeerd door diversificatie. In aanvulling hierop kan het prijsrisico worden gehedged door het gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten) zoals opties en futures.

De segmentatie van vastgoed naar sectoren is als volgt:

(x € 1.000)	31 december 2024		31 december 2023	
	€	%	€	%
Participaties in vastgoedmaatschappijen	164.902	100,0	174.946	100,0
	164.902	100,0	174.946	100,0

Het in de balans verantwoorde saldo vastgoed ad € 153.451 (2023 € 162.644) is niet gelijk aan het in bovenstaande tabel genoemde saldo vastgoed. Dit wordt veroorzaakt doordat in deze paragraaf het doorkijk-principe wordt toegepast. Het verschil ultimo boekjaar is in onderstaande tabel nader gekwantificeerd:

(x € 1.000)	31 december 2024		31 december 2023	
	€		€	
Vastgoed waarden balans	153.451		162.644	
Vastgoed binnen aandelen fondsen	11.451		12.302	
Totaal correctie "doorkijkprincipe"	11.451		12.302	
Vastgoed waarden risicoparagraaf	164.902		174.946	

De segmentatie van vastgoed naar regio is als volgt:

(x € 1.000)	31 december 2024		31 december 2023	
	€	%	€	%
EU	40.960	24,8	46.758	26,7
Overig Europa	31.123	18,9	34.796	19,9
Noord-Amerika	69.639	42,2	71.417	40,8
Asia Pacific	21.467	13,0	18.276	10,4
Overig	1.713	1,1	3.699	2,1
	164.902	100,0	174.946	99,9

De segmentatie van de aandelenportefeuille naar sectoren is als volgt:

	31 december 2024		31 december 2023	
	€	%	€	%
Basismaterialen	28.713	4,7	26.256	4,4
Communicatie diensten	42.394	6,9	37.178	6,3
Cyclische consumptiegoederen	73.632	12,1	70.268	11,9
Defensieve consumptiegoederen	30.073	4,9	40.509	6,9
Energie	16.594	2,7	21.889	3,7
Financiële dienstverlening	118.045	19,3	102.178	17,3
Gezondheidszorg	61.175	10,0	74.187	12,5
Industrie	85.773	14,0	76.311	12,9
Nutsbedrijven	8.852	1,4	8.235	1,4
Overig	1.341	0,4	4.542	0,8
Technologie	144.441	23,6	129.773	21,9
	611.033	100,0	591.326	100,0

Het in de balans verantwoorde saldo aandelen ad € 628.270 (2023: € 610.415) is niet gelijk aan het in bovenstaande tabel genoemde saldo aandelen. Dit wordt veroorzaakt doordat in deze paragraaf het doorkijkprincipe wordt toegepast. Het verschil ultimo boekjaar is in onderstaande tabel nader gekwantificeerd:

(x € 1.000)	31 december 2024	31 december 2023
	€	€
Aandelen waarden balans	628.270	610.415
Vastrentend binnen aandelen fondsen	-5.831	-5.860
Vastgoed binnen aandelen fondsen	-11.451	-12.302
Liquide middelen binnen aandelen fondsen	-138	-1.485
Aandelen binnen derivaten	23	-
Aandelen binnen vastrentende fondsen	160	556
Totaal correctie "doorkijkprincipe"	-17.237	-19.091
Aandelen waarden risicoparagraaf	611.033	591.325

De segmentatie van de aandelenportefeuille naar regio is als volgt:

(x € 1.000)	31 december 2024		31 december 2023	
	€	%	€	%
EU	108.395	17,7	124.941	21,1
Overig Europa	61.783	10,1	55.744	9,4
Noord-Amerika	288.717	47,3	287.990	48,7
Asia Pacific	143.791	23,5	42.378	7,2
Overige	8.347	1,4	80.272	13,6
	611.033	100,0	591.325	100,0

Valutarisico (S3)

Niet-euro beleggingen leiden tot een valutarisico. het Fonds dekt binnen zakelijke waarden strategisch 50,0% van het valutarisico van het Britse Pond, de Amerikaanse Dollar en de Japanse Yen af. Einde boekjaar is de waarde van de uitstaande valutatermijncontracten -/€ 5,9 miljoen (2023: € 2,7 miljoen). Het valutarisico wordt in onderstaande tabel weergegeven.

De vreemde valutapositie voor en na afdekking is als volgt weer te geven:

(x € 1.000)			31-12-2024	31-12-2023
	€	€	€	€
	vóór	valuta-derivaten	netto positie (na)	netto positie (na)
EUR	784.998	405.431	1.190.429	1.110.799
AUD	16.283	107	16.390	11.353
CAD	10.905	-116	10.789	13.031
CHF	32.452	1.277	33.729	29.491
DKK	13.509	-	13.509	16.114
GBP	54.872	-17.434	37.438	25.189
HKD	14.420	-	14.420	14.720
JPY	48.966	-24.183	24.783	20.458
NOK	714	1.506	2.220	3.245
NZD	373	-90	283	398
SEK	16.657	-	16.657	20.157
SGD	4.436	610	5.046	2.836
USD	612.425	-371.983	240.442	226.023
Overige	110.820	-987	109.833	96.253
	1.721.830	-5.862	1.715.968	1.590.069

Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het Fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht waarop het Fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over the Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het Fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het Fonds financiële verliezen lijdt. Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het Fonds.

Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het Fonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing-en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, met name OTC-derivaten, wordt door het Fonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het Fonds adequaat worden afgedekt door onderpand.

De verdeling van vastrentende waarden naar regio is weergegeven in onderstaande tabel:

(x € 1.000)	31 december 2024		31 december 2023	
	€	%	€	%
EU	584.374	60,6	517.326	60,3
Overig Europa	64.953	6,7	55.158	6,4
Noord-Amerika	246.484	25,5	229.416	26,7
Asia Pacific	35.096	3,6	23.283	2,7
Overige	34.623	3,6	32.840	3,8
	965.530	100,0	858.022	100,0

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille wordt het volgende overzicht gegeven:

(x € 1.000)	31 december 2024		31 december 2023	
	€	%	€	%
AAA	132.219	13,7	121.504	14,2
AA	154.368	16,0	155.755	18,2
A	184.312	19,1	171.885	20,0
BBB	216.151	22,4	197.453	23,0
<BBB	64.135	6,6	61.256	7,1
Not rated	214.345	22,2	150.170	17,5
	965.530	100,0	858.022	100,0

Voor de bepaling van de credit rating wordt afhankelijk van beschikbaarheid gebruik gemaakt van S&P en Moody's of Fitch.

Verzekeringstechnische risico (S6)

De belangrijkste verzekeringstechnische risico's zijn de risico's van:

- Langleven
- Overlijden
- Arbeidsongeschiktheid
- Toeslagrisico

Het langlevensrisico is het belangrijkste verzekeringstechnische risico. Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting.

Het overlijdensrisico betekent dat het Fonds in geval van overlijden mogelijk nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het Fonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen. Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het Fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en voor het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen. Er wordt een voorziening voor zieke deelnemers opgevoerd ter dekking van toekomstige schades in verband met arbeidsongeschiktheid. Deze voorziening wordt gevoed door de beschikbare opslag voor arbeidsongeschiktheidsrisico's in de premie. Jaarlijks valt een deel van de voorziening voor zieke deelnemers vrij ter dekking van de ontstane schades.

Het toeslagrisico omvat het risico dat de ambitie van het bestuur van het Fonds om toeslagen op pensioen toe te kennen in relatie tot de algemene prijsontwikkeling niet kan worden gerealiseerd. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd, is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, rendement, looninflatie en demografie. Echter, dit is afhankelijk van de hoogte van de dekkingsgraad van het Fonds. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de indexatietoezegging voorwaardelijk is.

Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het Fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er moet eveneens rekening worden gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies. Dit wordt niet relevant geacht voor het Fonds omdat de beleggingsportefeuille voor het overgrote deel op gereguleerde, liquide markten wordt belegd.

Concentratierisico (S8)

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt.

(x € 1.000)	31 december 2024	31 december 2023
	€	€
<u>Aandelen</u>		
Ccf North America Esg Screened Index Fd	297.720	296.104
Ccf Europe Esg Screened Index Fund	82.922	90.529
European Funds	80.590	81.415
Emerging Markets Sustainable Equity Fd	57.237	52.394
Ccf Pacific Esg Screened Index Fund	57.253	42.634
Systematic China A Shares Opportuniti Fd	50.400	40.697
<u>Vastrentende waarden</u>		
Franse staatsobligaties	52.794	53.520
Duitse staatsobligaties	45.244	40.479
Nederlandse staatsobligaties	100.587	101.450
BlackRock Global Funds -		
Global High Yield Bond Fund	50.357	46.650
Br lcs-Euro Liq-Agency	53.443	35.182
Br lcs-Euro Liq-Prem Acc T0	126.956	69.442

Operationeel risico (S9)

Operationeel risico betreft het risico dat ontstaat als gevolg van het falen of tekortschieten van interne processen, menselijke en technische tekortkomingen, en onverwachte externe gebeurtenissen. In het standaardmodel voor de bepaling van het vereist eigen vermogen is de gevoeligheid van het eigen vermogen voor operationeel risico (S9) gelijkgesteld aan 0%.

Dit betekent niet dat het Fonds geen operationeel risico loopt bij de uitvoering van hun activiteiten. Hiervoor verwijzen we naar de niet-financiële risico's.

S10 Actief beheerrisico

Het actief beheer risico als onderdeel van het vereist eigen vermogen heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nagestreefde portefeuille. De mate van actief beheer wordt doorgaans bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de (deel)portefeuille vastgelegde benchmark. Binnen het beleggingsbeleid van het Fonds is de ruimte voor actieve posities ingeperkt door een ex ante tracking error ten opzichte van breed samengestelde markt benchmarks. Daarnaast is een bepaalde outperformance doelstelling overeengekomen met de vermogensbeheerder.

Diversificatie-effect

De benodigde buffer per risicocategorie is vastgesteld op basis van het afzonderlijke risico. De benodigde buffer voor alle risicocategorieën tezamen (op totaalniveau) is lager dan de som van de benodigde buffers per afzonderlijk risico. Dit komt omdat er bij de vaststelling van het VEV verondersteld wordt (conform het standaardmodel), dat de risico's onafhankelijk zijn van elkaar met uitzondering van een correlatie tussen de risico's op het gebied van rente (S1), zakelijke waarden (S2) en krediet (S5). Het verschil tussen de benodigde buffer op totaalniveau en de som van de benodigde buffers voor elk van de afzonderlijke risico's is gepresenteerd onder de term.

Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen; het Fonds, de werkgever, de bestuurders, leden van de RvT en VO, sleutelfunctiehouders, andere beleidsbepalers en medewerkers van het Fonds.

Transacties met (voormalige) bestuurders

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar het bestuursverslag en de toelichting op de staat van baten en lasten. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders. De bestuurders nemen deel aan de pensioenregeling van het Fonds op basis van voorwaarden in het pensioenreglement.

Overige transacties met verbonden partijen

Inzake de uitvoeringsovereenkomst tussen Fonds en werkgever met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling is het volgende relevant:

De afspraken tussen het Fonds en de werkgever over de uitvoering van de pensioenovereenkomst tussen werkgever en werknemers zijn vastgelegd in een uitvoeringsovereenkomst die voldoet aan de Pensioenwet. Sinds 1 januari 2016 is de pensioenregeling een CDC-regeling en is de uitvoeringsovereenkomst hierop aangepast.

In de uitvoeringsovereenkomst zijn de volgende onderwerpen vastgelegd:

- Verplichtingen van de werkgever, zoals het aanmelden van nieuwe werknemers en doorgeven van mutaties.
- De (totale) doorsneepremie dient door de werkgever betaald te worden en bedraagt in 2024 28,0% van de som van pensioengrondslagen van alle deelnemers.
- De werkgever houdt de bijdrage van de werknemers in op het salaris. De deelnemersbijdrage is vastgelegd in het pensioenreglement van het Fonds en bedraagt thans 40% van de doorsneepremie.
- De doorsneepremie wordt in twaalf termijnen ter beschikking gesteld aan het Fonds.
- Bijstorten is niet opgenomen in de uitvoeringsovereenkomst. De overeenkomst heeft een onbepaalde looptijd en kan zes maanden voor het einde van het kalenderjaar worden opgezegd.

De doorsneepremie kan nimmer minder zijn dan de kostendeekkende premie conform het Financieel Toetsingskader en wordt uitgedrukt als een percentage van de som van pensioengrondslagen van alle deelnemers. Bij bepaling van de kostendeekkende premie wordt geen rekening gehouden met een opslag ter financiering van het voorwaardelijke toeslagbeleid. Financiering van het toeslagbeleid vindt derhalve plaats op basis van overrendementen.

De kostendeekkende premie wordt bepaald op basis van de fondsgrondslagen. Uitgangspunt bij de bepaling van de gedempte kostendeekkende premie – in enig jaar – is de gemiddelde nominale rentetermijnstructuur Financieel Toetsingskader over een periode van 5 jaar en de solvabiliteitsopslag. Beiden worden vastgesteld per 1 oktober voorafgaand aan het kalenderjaar. Met solvabiliteitsvrijval over uitkeringen wordt uitsluitend rekening gehouden indien en voor zover dat conform wet en regelgeving is toegestaan.

Het Fonds verleent zijn medewerking aan de uitvoering van de pensioenovereenkomst, zoals vastgelegd in het pensioenreglement. Het Fonds stelt een pensioenreglement op en wijzigt dit overeenkomstig de bepalingen uit de statuten en het pensioenreglement. De pensioenovereenkomst is opgenomen in het pensioenreglement. Het pensioenreglement is in overeenstemming met de bepalingen uit de overeenkomst. Het bestuur beslist jaarlijks in hoeverre de pensioenaanspraken van de deelnemers worden aangepast.

1.2.8 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Langlopende contractuele verplichtingen

Het Fonds heeft een uitbestedingsovereenkomst gesloten met Appel Pensioenuitvoering tot en met 31 december 2026. De jaarlijks te betalen vergoeding bedraagt in 2024 circa € 693 duizend.

Het vermogensbeheer wordt uitgevoerd door BlackRock. Met de vermogensbeheerder zijn overeenkomsten afgesloten waarin onder andere de beleggingsrichtlijnen en de overeengekomen rapportages zijn vastgelegd. Ter controle van performance rapportages en beleggingsadministratie is een contract gesloten met Caceis.

In de uitvoeringsovereenkomst is vastgelegd dat in het geval van eenzijdige opzegging van de uitvoeringsovereenkomst door de werkgever de werkgever 0,5% van de voorziening pensioenverplichtingen verschuldigd is ter gedeeltelijke financiering van toekomstige uitvoeringskosten.

Verstreckte zekerheden en garanties

Per jaareinde is het Fonds geen investeringsverplichting aangegaan.

1.3 Toelichting op de staat van baten en lasten

1.3.1 Premiebijdragen

(x € 1.000)	2024	2023
	€	€
Werkgeverspremie	23.884	22.219
Werknemerspremie	15.922	14.813
	39.806	37.032

De totale bijdrage van werkgever en werknemers bedraagt 28,0% (2023: 28,0%) van de pensioengrondslag som.

De kostendeekkende, gedempte kostendeekkende en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

(x € 1.000)	2024	2023
	€	€
Kostendeekkende premie	44.812	39.858
Gedempte kostendeekkende premie	34.004	36.351
Feitelijke pensioenpremie	39.806	37.032

De kostendeekkende premie is gebaseerd op de marktrente (nominale rentetermijnstructuur van 31 december 2024 gepubliceerd door DNB).

Het verschil tussen de kostendeekkende premie, de feitelijke premie en de gedempte premie is het gevolg van het toepassen van de actuele rentetermijn structuur voor de kostendeekkende premie en het verwachte portefeuillerendement voor de feitelijke premie en gedempte premie.

In de feitelijke premie van de werkgever over 2024 is een extra bijdrage begrepen van € 9.857 (2023: € 8.869) "opslag op gedempte kostendeekkende premie". Het betreft de marge tussen de vaste doorsneepremie en de wettelijk minimaal benodigde premie gegeven door het Fonds gehanteerde premiesystematiek.

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord.

De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

(x € 1.000)	2024	2023
	€	€
Inkoop onvoorwaardelijke opbouw	35.643	32.078
Pensioenuitvoeringskosten	1.292	434
Solvabiliteitsopslag	7.877	7.346
	44.812	39.858

De samenstelling van de gedempte kostendekkende premie is als volgt:

(x € 1.000)	2024	2023
	€	€
Inkoop onvoorwaardelijke opbouw	18.718	22.008
Pensioenuitvoeringskosten	1.292	434
Solvabiliteitsopslag	4.137	5.040
Opslag voorwaardelijke opbouw	9.857	8.869
	34.004	36.351

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

(x € 1.000)	2024	2023
	€	€
Actuariële inkoop van onvoorwaardelijke onderdelen	18.718	22.008
Opslag voor uitvoeringskosten	1.292	434
Solvabiliteitsopslag	4.137	5.040
Voorwaardelijke onderdelen	9.857	8.869
Opslag feitelijke premie	5.802	681
	39.806	37.032

1.3.2 Beleggingsresultaten risico pensioenfondsen

2024	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheerder	Totaal
(x € 1.000)	€	€	€	€
Vastgoedbeleggingen	6.094	1.307	-	7.401
Aandelen	68	125.985	-	126.053
Vastrentende waarden	20.959	5.324	-	26.283
Derivaten	-7.627	-9.231	-	-16.858
Overige beleggingen	314	306	-4.329	-3.709
TOTAAL	19.808	123.691	-4.329	139.170

2023	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheerder	Totaal
(x € 1.000)	€	€	€	€
Vastgoedbeleggingen	5.446	13.277	-	18.723
Aandelen	3.286	80.355	-	83.641
Vastrentende waarden	16.110	45.277	-	61.387
Derivaten	-5.079	23.831	-	18.752
Overige beleggingen	468	-204	-3.576	-3.312
TOTAAL	20.231	162.536	-3.576	179.191

De kosten van vermogensbeheer van € 4.329 duizend (2023: € 3.576 duizend) omvatten de kosten die direct bij het Fonds in rekening zijn gebracht.

De kosten over 2024 bestaan voor € 3.876 duizend (2023: € 3.363 duizend) uit vergoedingen voor BlackRock, inclusief kosten voor strategisch advies van € 315 duizend (2023: € 391 duizend).

Daarnaast is er voor € 804 duizend (2023: € 686 duizend) aan kosten betaald, die zijn gerelateerd aan bewaarloon en overige administratie vergoedingen. De overige advieskosten vermogensbeheer bedragen € 42 duizend (2023: € 45 duizend) en zijn voor de externe adviseur van de beleggingsadviescommissie en voor fiscaal adviseur KPMG Meijburg.

In de kosten vermogensbeheer is ook een btw-teruggave van -/- € 307 duizend (2023: -/- € 447 duizend) opgenomen. Dit betreft de btw die is betaald in het boekjaar 2023, maar welke in 2024 is ontvangen.

Transactiekosten zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over 2024 € 2.868 duizend (2023 € 2.726 duizend). In het bestuursverslag zijn deze kosten verder toegelicht.

1.3.3 Pensioenuitkeringen

(x € 1.000)	2024	2023
	€	€
Ouderdomspensioen	45.680	41.827
Partnerpensioen	6.043	5.359
Wezenpensioen	88	67
AO uitkeringen	305	313
Afkopen	9	12
	52.125	47.578

De toeslagverlening van de uitkeringen zoals vastgesteld door het bestuur in 2024 bedraagt 2,71% (2023: 9,19%).

De post afkopen betreft de afkoop van pensioenen die lager zijn dan € 592.51 (2023: € 594,89) per jaar (de afkoopgrens) overeenkomstig de Pensioenwet (artikel 66).

1.3.4 Pensioenuitvoeringskosten

(x € 1.000)	2024	2023
	€	€
Administratiekosten	773	671
Accountantskosten	82	72
Controle- en advieskosten (excl. accountantskosten)	36	36
Advieskosten	1.310	258
Contributies en bijdragen	145	138
Overige kosten	248	449
	2.594	1.624

Bezoldiging Personeelsleden

Het Fonds heeft zowel in 2024 als in 2023 geen personeel in dienst. De beheeractiviteiten worden op basis van een uitvoeringsovereenkomst verricht door personeel in dienst van de pensioenuitvoerder dan wel vermogensbeheerder. De medewerkers van Bureau Pensioenzaken zijn in dienst bij Thales Nederland B.V. en deze kosten worden niet doorbelast aan het Fonds.

Honoraria accountant

De volgende honoraria van KPMG Accountants N.V. zijn ten laste gebracht van het Fonds, een en ander zoals bedoeld in artikel 2:382a lid 1 en 2 BW. De in de tabel vermelde honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening 2024 (2023) hebben betrekking op de totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening, bestaande uit de controle van de jaarrekening, DNB Staten en het assurance rapport bij de administratieve basisgegevens, 2024 (2023), ongeacht of de werkzaamheden al gedurende het boekjaar 2024 (2023) zijn verricht.

2024	Accountant	Overig netwerk	Totaal
(x € 1.000)	€		€
Controle van de jaarrekening en andere controlewerkzaamheden	82	-	82
Andere niet-controle diensten	75	-	75
	<u>157</u>	<u>-</u>	<u>157</u>

Onder "Andere niet-controle diensten" zijn de kosten ten aanzien van het onderzoek van de datakwaliteit opgenomen.

2023	Accountant	Overig netwerk	Totaal
(x € 1.000)	€		€
Controle van de jaarrekening en andere controlewerkzaamheden	72	-	72
	<u>72</u>	<u>-</u>	<u>72</u>

Bezoldiging bestuurders en fondsorganen

Het bestuurslid namens gepensioneerden is onbezoldigd, wel is sprake van een vaste onbelaste onkostenvergoeding. De bestuursleden namens werkgeverszijde en deelnemerszijde zijn in dienst bij Thales Nederland B.V. en deze kosten worden niet doorbelast aan het Fonds. De vaste onbelaste onkostenvergoeding die geldt voor het gepensioneerde bestuurslid is ook van toepassing op gepensioneerde leden van het VO.

De vergoeding van de RvT is als volgt: € 17.085 vaste vergoeding per jaar voor de voorzitter en € 14.645 vaste vergoeding per jaar voor een lid. Daarnaast geldt een vaste vergoeding als tegemoetkoming in reis- en verblijfkosten van € 610 per jaar voor leden en de voorzitter.

1.3.5 Saldo overdracht van rechten

(x € 1.000)	2024	2023
	€	€
Saldo overdracht van rechten		
Inkomende waardeoverdrachten	-3.938	-3.917
Uitgaande waardeoverdrachten	1.371	716
Subtotaal	-2.567	-3.201
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		
Toevoeging aan de technische voorzieningen	5.371	3.960
Onttrekking aan de technische voorzieningen	-1.814	-733
Totaal overige resultaten	3.557	3.227
Saldo overdracht van rechten	990	26

1.3.6 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum.

1.3.7 Vaststelling van de jaarrekening door het bestuur

Hengelo, 13 juni 2025

Stichting Pensioenfonds Thales Nederland

Het bestuur

Raad van Toezicht

Dhr. D.J.H. de Bruijn
Voorzitter

Dhr. F.N.A. van den Hurk
Lid

Dhr. H.J.J Debrauwer
Voorzitter RvT

Dhr. E.C. Weening
Secretaris

Dhr. J.H. van Deemter
Lid

Dhr. P. Priester
Lid RvT

Dhr. E.R. Stolp
Lid

Mw. C. van Kleef
Lid RvT

Overige gegevens

Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het Fonds. Conform paragraaf 2.11 van de ABtN vastgesteld op 23 oktober 2023 stelt het bestuur jaarlijks de statutaire jaarrekening en staten voor DNB vast. Het resultaat wordt in de algemene reserve opgenomen. Het voorstel is verwerkt in de balans per 31 december 2024

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Thales Nederland te Hengelo is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2024.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Thales Nederland, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 13.000.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 650.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Op grond van overgangsrecht gelden genoemde artikelen, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

Aangezien het pensioenfonds gebruik maakt van het transitie-FTK zoals bedoeld in artikel 150p van de Pensioenwet zijn niet alle hiervoor genoemde artikelen van toepassing. Ik heb onderzocht of is voldaan aan de voorwaarden voor het gebruik van het transitie-FTK.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- Toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- Het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- De kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- Het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

Hierbij is in aanmerking genomen dat het pensioenfonds gebruik maakt van het transitie-FTK zoals bedoeld in artikel 150p van de Pensioenwet, waardoor niet alle artikelen van toepassing zijn. Het pensioenfonds heeft onderbouwd te hebben voldaan aan de in dat artikel gestelde voorwaarden voor het gebruik van het transitie-FTK.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Thales Nederland is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de toeslagen beperkt zijn.

Rotterdam, 13 juni 2025

drs. H.L.N. Stoffbergen AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur en de raad van toezicht van Stichting Pensioenfonds Thales Nederland

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Thales Nederland per 31 december 2024 en van het saldo van baten en lasten over 2024, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Wat we gecontroleerd hebben

Wij hebben de jaarrekening 2024 van Stichting Pensioenfonds Thales Nederland ('de Stichting' of 'het fonds') te Hengelo gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2024;
2. de staat van baten en lasten over 2024;
3. het kasstroomoverzicht over 2024; en
4. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Stichting zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. De informatie en onze bevindingen ten aanzien van continuïteit, fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving en de kernpunten van onze controle moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Samenvatting

Materialiteit

- Materialiteit van EUR 13,0 miljoen
- Circa 0,75% van het pensioenvermogen

Risico van een afwijking van materieel belang vanwege risico's gerelateerd aan Fraude, NOCLAR en Continuïteit

- Frauderisico's: veronderstelde risico van doorbreken interne beheersing door het bestuur geïdentificeerd en verder uiteengezet in de sectie 'Controleaanpak risico van fraude en het niet naleven van wet- en regelgeving'.
- Risico's in verband met het niet naleven wet- en regelgeving (NOCLAR): geen rapporteerbare risico's van een afwijking van materieel belang vanwege NOCLAR risico's geïdentificeerd.
- Continuïteitsrisico's: geen continuïteitsrisico's geïdentificeerd.

Kernpunten

- Waardering van beleggingen voor risico pensioenfonds
- Waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 13,0 miljoen (2023: EUR 12,0 miljoen). Voor de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van het pensioenvermogen per 31 december 2024 (circa 0,75%). Wij beschouwen het pensioenvermogen als de meest geschikte benchmark, omdat het pensioenvermogen een bepalende factor is in de berekening van de (beleids)dekkingsgraad die de financiële positie van de Stichting weergeeft. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij hebben met het bestuur en de raad van toezicht afgesproken dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR 650.000 rapporteren aan het bestuur en de raad van toezicht alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de controle

Uitbesteding van bedrijfsprocessen aan dienstverleners

De Stichting heeft het beheer van de beleggingen uitbesteed aan BlackRock (Netherlands) B.V. en als custodian CACEIS N.V. aangesteld. De pensioenadministratie is uitbesteed aan Appel Pensioenuitvoering B.V. (hierna: Appel).

De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten die is verstrekt door CACEIS N.V. en informatie over de voorziening pensioenverplichtingen, premiebijdragen, pensioenuitkeringen en overige financiële posten die is verstrekt door Appel.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de dienstverleners verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne beheersing van de Stichting. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang en zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor de Stichting relevante interne beheersingsmaatregelen inzake de pensioenadministratie bij Appel, zoals weergegeven in de specifiek daarvoor opgestelde (Standaard 3000 respectievelijk Standaard 3402 type II-) rapportages.

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen. Op basis daarvan evalueren wij de in de Standaard 3000 respectievelijk 3402-rapportage beschreven interne beheersingsmaatregelen, de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2024 en de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan Appel, BlackRock (Netherlands) B.V. en CACEIS N.V.

Wij hebben eigen gegevensgerichte analyses ten aanzien van premiebijdragen en pensioenuitkeringen uitgevoerd, waarbij wij de uitkomsten hebben getoetst op basis van verwachtingen die wij zelf hiervoor hebben ontwikkeld. Wij hebben door middel van deelwaarnemingen beleggingen, beleggingsstromen, mutaties in de pensioenadministratie, premiebijdragen en pensioenuitkeringen aan de hand van brondocumentatie bij de dienstverlener onderzocht.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants. CACEIS N.V. heeft op grond van de overeenkomst met de Stichting aan een onafhankelijke accountant opdracht gegeven de informatie inzake beleggingen ten behoeve van de jaarrekening van de Stichting te controleren.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel bij de jaarrekening zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de controlewerkzaamheden van deze accountant. In dit kader hebben wij de accountant schriftelijke instructies gegeven omtrent de aard en omvang van de uit te voeren werkzaamheden. De accountant heeft, op onze instructie, de controle uitgevoerd met een materialiteit van EUR 11,7 miljoen en daarbij ook bijzondere aandacht besteed aan het hierna genoemde kernpunt van onze controle voor de waardering van beleggingen voor risico pensioenfonds.

De accountant heeft zijn bevindingen aan ons gerapporteerd. Wij hebben de rapportage geëvalueerd, de bevindingen met de accountant besproken, het controledossier van de accountant beoordeeld en aanvullende eigen controlewerkzaamheden uitgevoerd, waaronder de aansluiting van de vermogensbeheerrapportage met de financiële administratie en de jaarrekening.

Door bovengenoemde werkzaamheden op de uitbestede bedrijfsprocessen en aanvullende eigen werkzaamheden hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen, beleggingsstromen en -opbrengsten, (mutaties in) deelnemergegevens en aanspraken die resulteren in (wijzigingen in) de voorziening pensioenverplichtingen, premiebijdragen en pensioenuitkeringen verkregen.

Controleaanpak ten aanzien van risico's op fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving

In hoofdstuk 'Verslag over het boekjaar' van het bestuursverslag beschrijft het bestuur de procedures ten aanzien van de risico's op fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving.

In het kader van onze controle hebben wij inzicht verkregen in de Stichting en haar bedrijfsomgeving, en van het risicomanagement van de Stichting met betrekking tot fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving.

Onze werkzaamheden omvatten onder andere het evalueren van de gedragscode, de klokkenluidersregeling, de compliance rapportage en de procedures van de Stichting om aanwijzingen van mogelijke fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving te onderzoeken. Bovendien hebben wij inlichtingen ter zake ingewonnen bij het bestuur, de raad van toezicht en bij andere relevante functies zoals Compliance en hebben wij correspondentie met relevante toezichthoudende autoriteiten en regelgevers in onze evaluatie betrokken. We hebben elementen van onvoorspelbaarheid in onze controleaanpak opgenomen, waaronder verrichten van specifieke gegevensgerichte controlewerkzaamheden ten aanzien van de uitvoeringskosten die specifiek toezien op de transitie naar WTP.

Op basis van onze risicoanalyse werkzaamheden hebben wij de volgende rechtsgebieden geïdentificeerd die de meest waarschijnlijke oorzaak zouden kunnen zijn voor een materieel effect op de jaarrekening in het geval van het niet-voldoen aan deze regelgeving:

- Pensioenwet;
- Besluit Financieel toetsingskader pensioenfondsen (Bftp);
- Algemene verordening gegevensbescherming (AVG);
- Sanctiewetgeving.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot de identificatie van een rapporteerbaar risico van een afwijking van materieel belang vanwege het niet voldoen aan wet- en regelgeving.

Wij beoordelen het veronderstelde frauderisico met betrekking tot de opbrengstverantwoording (waaronder premieopbrengsten, directe beleggingsopbrengsten en gerealiseerde indirecte beleggingsopbrengsten) als niet significant gezien de aard van de opbrengsten, de aanwezige uitbestedingsrelaties en de beperkte mogelijkheden tot het materieel beïnvloeden van de opbrengstverantwoording.

De premieopbrengsten en directe beleggingsopbrengsten betreffen homogene en niet-complexe opbrengstenstromen, zonder aanwezige significante schattingselementen.

Ten aanzien van de indirecte gerealiseerde beleggingsopbrengsten hebben wij het veronderstelde frauderisico weerlegd omdat er geen verhoogde druk is op het bestuur van het pensioenfonds om de opbrengstverantwoording te sturen en de gelegenheid om de opbrengstverantwoording materieel te beïnvloeden zeer beperkt is, mede door de aanwezige uitbestedingsrelaties.

In overeenstemming met het bovenstaande en met de controlestandaarden hebben wij het volgende risico geïdentificeerd ten aanzien van fraude dat relevant is voor onze controle (dit betreft het relevante veronderstelde risico zoals vastgelegd in de controlestandaarden). Wij hebben hierop als volgt ingespeeld:

Doorbreken van interne beheersing door het bestuur (een verondersteld risico)

Risico:

- Het bestuur is in een unieke positie om fraude te plegen door de mogelijkheid het proces van financiële verslaggeving en resultaten te manipuleren door middel van het doorbreken van de interne beheersing die anderszins effectief lijkt te werken, zoals schattingen gerelateerd aan de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen.

Controleaanpak:

- Wij hebben de opzet en de implementatie geëvalueerd en, waar van toepassing, de effectieve werking getoetst van de interne beheersingsmaatregelen die relevant zijn voor het mitigeren van de risico's op fraude, inclusief de interne beheersingsmaatregelen die aanwezig zijn bij de dienstverleners waaraan de Stichting bedrijfsprocessen heeft uitbesteed.
- Als onderdeel van de beoordeling van het frauderisico hebben wij een analyse uitgevoerd om te identificeren of er sprake is van (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico. De uitkomst van deze evaluatie is dat wij geen (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico hebben geïdentificeerd.
- Wij hebben significante schattingen alsook oordeelsvormingen en veronderstellingen van het bestuur met betrekking tot de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen geëvalueerd. Voor een omschrijving van onze werkzaamheden hieromtrent, verwijzen wij naar het kernpunt met betrekking tot de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen.
- We hebben geïdentificeerd of er journaalposten en andere aanpassingen zijn gemaakt aan het einde van de rapportageperiode. De uitkomst hiervan is dat er geen journaalposten en andere aanpassingen hebben plaatsgevonden aan het einde van de rapportageperiode.

Zoals hierboven vermeld, heeft onze evaluatie van uitgevoerde procedures ten aanzien van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving niet geleid tot een extra kernpunt van de controle.

Wij hebben onze risico-inschatting en controleaanpak en resultaten gecommuniceerd aan het bestuur en aan de raad van toezicht.

Onze controlewerkzaamheden leidden niet tot aanwijzingen en/of andere redelijke vermoedens van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving die van materieel belang zijn voor onze controle.

Controleaanpak continuïteit

Het bestuur van de Stichting heeft zijn continuïteitsbeoordeling uitgevoerd en geen continuïteitsrisico's geïdentificeerd. Onze procedures om de continuïteitsbeoordeling van het bestuur te beoordelen omvatten onder andere:

- overwegen of de continuïteitsrisicoanalyse door het bestuur alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van de controle kennis hebben;

- overwegen of actuariële ontwikkelingen (inclusief de voorzienbare trend in overlevingskansen) en de ontwikkelingen op financiële markten (inclusief ontwikkeling in de rentetermijnstructuur) aanleiding geven tot een significant continuïteitsrisico;
- analyse van de ontwikkeling van de financiële positie van de Stichting gedurende het boekjaar ten opzichte van wettelijke solvabiliteitseisen op indicatoren die kunnen duiden op continuïteitsrisico's en het evalueren van de toelichting in de jaarrekening hieromtrent.

De resultaten van onze risicoboordelingsprocedures hebben geen aanleiding gegeven om additionele controlewerkzaamheden op de continuïteitsbeoordeling uit te voeren.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het belangrijkst waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij aan het bestuur en de raad van toezicht gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Waardering van beleggingen voor risico pensioenfonds

Omschrijving

De beleggingen voor risico pensioenfonds (hierna: 'de beleggingen') vormen een significante post op de balans van de Stichting. De beleggingen bedragen circa 98% van het balanstotaal. De beleggingen dienen conform de Pensioenwet te worden gewaardeerd op reële waarde (marktwaaarde). Uit noot 1.4.1. van de toelichting op de jaarrekening blijkt dat de waardering van de beleggingen van de Stichting zijn gebaseerd op marktnoteringen met uitzondering van de derivaten die zijn gebaseerd netto contante waarde-berekeningen.

Vanwege de omvang van de beleggingen in relatie tot de jaarrekening als geheel beschouwen wij de waardering van de beleggingen als een kernpunt van onze controle.

Onze aanpak

De accountant van CACEIS N.V. heeft zijn bevindingen met betrekking tot zijn controle op de vermogensrapportage aan ons gerapporteerd. Wij hebben de rapportage geëvalueerd, de bevindingen met de accountant besproken en, wanneer nodig geacht, een dossierreview op het controledossier van de accountant verricht. Wij hebben vastgesteld dat de gecontroleerde vermogensbeheerrapportage aansluit met de financiële administratie en de jaarrekening.

Onze observatie

Wij hebben geconstateerd dat de gehanteerde waarderingsgrondslagen en gehanteerde waarderingsmethodieken voor de beleggingen in overeenstemming zijn met de geldende verslaggevingsregels en geschikt zijn om te kunnen komen tot een marktwaaarde van deze beleggingen.

Wij vinden dat de waardering van de beleggingen in de jaarrekening op aanvaardbare wijze is bepaald. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de beleggingen is toereikend.

Omschrijving

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds (hierna: 'de voorziening pensioenverplichtingen') is een significante post op de balans van de Stichting die wordt gewaardeerd op reële waarde (marktwaaarde). De waardering van de voorziening pensioenverplichtingen komt tot stand door middel van een berekening waarin aanspraakgegevens van deelnemers met behulp van belangrijke schattingen over levensverwachtingen, kostenniveaus en arbeidsongeschiktheid worden vertaald naar verwachte toekomstige kasstromen (uitkeringen). De kasstromen worden contant gemaakt met gebruikmaking van de rentetermijnstructuur ultimo boekjaar zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank.

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming door het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van actuariële modellen en het bestuur zich laat adviseren door actuariel deskundigen. Gezien de complexiteit en de invloed hiervan op de hoogte van de voorziening pensioenverplichtingen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad vormt de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen een kernpunt van onze controle.

Het bestuur heeft in noot 1.3.3. de waarderingsgrondslagen en veronderstellingen voor de voorziening pensioenverplichtingen opgenomen. Uit deze toelichting blijkt dat schattingswijzigingen hebben plaatsgevonden. In noot 1.4.7 (paragraaf risicobeheer) is de gevoeligheid van de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor schattingen uiteengezet.

Onze aanpak

Bij onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden van de certificerend actuaris die door de Stichting is aangesteld. Wij hebben bij aanvang van de controle en bij afronding ervan afstemming gehad met de certificerend actuaris over de te volgen aanpak, de attentiepunten en de uitkomsten.

Wij hebben de door het bestuur gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen geëvalueerd. Hierbij hebben wij de consistentie, prudentie en actualiteit van de schattingsmethode en veronderstellingen betrokken. Wij hebben de onderbouwing van de veronderstellingen door het bestuur geëvalueerd aan de hand van een toetsing van de historische betrouwbaarheid daarvan en algemeen geactualiseerde uitgangspunten zoals overlevingskansen. De gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen hebben wij besproken met de certificerend actuaris. Wij hebben de actuariële verklaring zoals opgenomen in de overige gegevens en de werkzaamheden van de certificerend actuaris geëvalueerd.

Onze werkzaamheden omvatten verder het evalueren van de uitkomst van de actuariële analyse van het saldo van baten en lasten in relatie tot eerder gemaakte schattingen en kasstroomprojecties. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden hebben wij gebruikgemaakt van een eigen actuaris. Tevens hebben wij de waarderingsgrondslagen en de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen in de jaarrekening geëvalueerd.

Onze observatie

Wij vinden dat de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen in de jaarrekening op aanvaardbare wijze is bepaald. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de voorziening pensioenverplichtingen is toereikend.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben een mindere diepgang dan onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de informatie die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude. Daarbij is het bestuur, onder toezicht van de raad van toezicht, verantwoordelijk voor het voorkomen en ontdekken van fraude en de niet- naleving van wet- en regelgeving en het nemen van maatregelen om de gevolgen, voor zover mogelijk, ongedaan te maken en herhaling te voorkomen.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de Stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de Stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze doelstelling is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een verdere beschrijving van onze verantwoordelijkheden ten aanzien van de controle van de jaarrekening is opgenomen in de bijlage bij deze controleverklaring. Deze beschrijving vormt onderdeel van onze controleverklaring.

Amstelveen, 13 juni 2025

KPMG Accountants N.V.

N. ten Dam RA

Bijlage

Beschrijving van onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur en de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur en de raad van toezicht hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Bijlagen

Bijlage 1: Personalia

	Benoemd uit voordracht van:		
	werk-gever	werk-nemers	gepen-sioneer-den
Bestuur			
Dhr. D.J.H. de Bruijn (voorzitter, 1971)	X		
VP BL Above Water Systems bij Thales Nederland B.V.			
Geen nevenfuncties			
Dhr. J.H.E. Soepenbergh (1958, vice-voorzitter tot 29 mei 2025)	X		
HR Director bij Thales Nederland B.V.			
Geen nevenfuncties			
Dhr. G.J. Mulders (1957, lid tot 21 mei 2024)	X		
VP Technical Director AWS bij Thales Nederland B.V.			
Geen nevenfuncties			
Mw. E.R. Schuring (1970, lid vanaf 27 juni 2024 tot 1 maart 2025)	X		
Operations Program Manager bij Thales Nederland B.V.			
Nevenfuncties:			
- niet uitvoerend Bestuurslid bij Bedrijfstakpensioenfonds Particuliere Beveiliging			
Dhr. F.N.A. van den Hurk (1981, lid vanaf 21 maart 2025)	X		
Product Line Manager bij Thales Nederland B.V.			
Geen nevenfuncties			
Dhr. J.H. van Deemter (1966)		X	
E2E Process Manager Obsolescence bij Thales Nederland B.V.			
Nevenfuncties:			
- bestuurslid Koninklijk Symfonieorkest Cecilia			
Dhr. E.C. Weening (secretaris, 1964)		X	
System Engineering Manager bij Thales Nederland B.V.			
Nevenfuncties:			
- voorzitter Energiecoöperatie Endona U.A.			
- bestuurder Endona Energielandgoed Raalte B.V.			
Dhr. S.C.A. Tjhuis (lid tot 1 juli 2024, 1953)			X
Gepensioneerd			
Geen nevenfuncties			
Dhr. E.R. Stolp (lid vanaf 1 juli 2024, 1956)			X
Gepensioneerd			
Nevenfuncties:			
- Koepel gepensioneerden, pensioencommissie			
- FNV-ledenparlement			
- Bestuurder VVSPTN			

Vervolg bijlage 1: Personalia

Sleutelfunctiehouder risicobeheer (extern interim)

Dhr. J.A.W. Winterink (1955)

Nevenfuncties:

- Cooperatieve Rabobank – commissaris Rabobank Peellandzuid, vertegenwoordiger in de ALR
- Rabobank Pensioenfonds – sleutelfunctiehouder risicobeheer
- SBZ Pensioen – sleutelfunctiehouder risicobeheer
- het Nederlandse Pensioenfonds – sleutelfunctiehouder interne audit

Extern Adviseur

Dhr. A.T. Wouters (1957)

Nevenfuncties:

- Lid verantwoordingsorgaan ABN AMRO Pensioenfonds
- Lid visitatiecommissie Pensioenfonds Witteveen + Bos

Benoemd uit voordracht van:
werk- werk- gepen-
gever nemers sioneer-
den

Verantwoordingsorgaan

Dhr. G.J.J. Beemer (1963, lid tot 1 september 2024)

Professional Development Management bij Thales Nederland B.V.
Geen nevenfuncties

X

Dhr. J. den Hartog (1974, lid vanaf 1 september 2024)

Systems Engineer bij Thales Nederland B.V.
Geen nevenfuncties

X

Dhr. H. Gerritsen (1971)

Director Naval Industrial Competence Center bij Thales Nederland B.V.
Nevenfuncties:
- Trainer APICS CPIM bij Visie Partners (Freelance)
- Voorzitter Judo vereniging THAG Almelo

X

Dhr. J.A. van Houwelingen (1969)

System Definition Engineer bij Thales Nederland B.V.
Geen nevenfuncties

X

Dhr. J.F.M. van den Bosch (1962)

Product Manager Services bij Thales Nederland B.V.
Geen nevenfuncties

X

Dhr. O. van der Zeeuw (1943, lid VO tot 1 maart 2024)

Gepensioneerd
Geen nevenfuncties

X

Vervolg bijlage 1: Personalia

Benoemd uit voordracht van:		
werk- gever	werk- nemers	gepen- sioneer- den
Dhr. J.A.M. Grimberg (1952, lid VO vanaf 1 maart 2024)		
Gepensioneerd		
Nevenfuncties:		
- DGA Proaccretio BV		
- Directeur Grimprove		
- PUM Expert (www.pum.nl)		
- Bestuur Rotary Leerinstituut (vrijwillig)		
- Bestuur Beleggingsstudieclub Azelo (hobby)		
- Bestuur Stichting LIAN (NGO)		
Dhr. J.M. Damhuis (1956)		
Gepensioneerd		
Geen nevenfuncties		

Raad van Toezicht

Dhr. H.J.J. Debrauwer (1952, voorzitter RvT)

Eigenaar Debrauwer Advies en (interim-)Management

nevenfuncties:

- voorzitter bestuur bij Pensioenfonds Pensura (lid Commissie beleggingen en lid commissie pensioen en uitbesteding) (in liquidatie)
- lid bestuur SPW (voorzitter commissie Balansmanagement)
- sleutelfunctiehouder risicomanagement Pensioenfonds Coram (in liquidatie)
- voorzitter bestuur "Stichting Prisma Vrienden"
- partner "Risk en Sport"

Dhr. P. Priester (1964, lid RvT)

Eigenaar Xudoo B.V.

nevenfuncties:

- lid Raad van Toezicht BPF Levensmiddelen
- voorzitter Raad van Toezicht Stichting Pensioenfonds Robeco
- uitvoerend bestuurslid bij Pensioenfonds OAK
- uitvoerend bestuurslid bij BPF Particuliere Beveiliging

Mw. C. van Kleef-van Driel (1983, lid RvT)

Eigenaar VEKAVEDE

Nevenfuncties:

- uitvoerend bestuurslid bij STIPP pensioenfonds
- commissie pensioenzaken Pensioenfederatie
- voorzitter KDV/BSO Het Luchtkasteel (tot medio 2024)

Bijlage 2: Benchmarks

Benchmarks per ultimo 2024			
Categorie	Index	Gewicht binnen Growth Component	Gewicht binnen Totaal
BlackRock			
Vastrentende waarden incl. LDI		42.10%	54.78%
European Credit	Barclays Euro Aggregates Corporate	17.30%	13.51%
US Credit	Barclays Capital US Corporate Bond Index	17.30%	13.51%
Global High Yield	Barclays Capital Global High Yield	3.70%	2.89%
EMD	JPM EMBI Global	1.90%	1.48%
	JPM GBI-EM Global	1.90%	1.48%
LDI Component	Benchmark = Actual		21.90%
Aandelen		45.10%	35.22%
North America	MSCI North America net (USD hedged)	20.40%	15.93%
Europe	MSCI Europe TR (GBP hedged)	13.10%	10.23%
Asia Pacific	MSCI Pacific ex Select Controversies (JPY hedged)	3.40%	2.66%
Emerging Market	MSCI Emerging Markets	4.40%	3.44%
China	MSCI China A Onshore	3.80%	2.97%
Vastgoed		12.80%	10.00%
	EPRA Dev Europe TR (GBP Hedged)	5.12%	4.00%
	EPRA Global REIT's TR	7.68%	6.00%
Totaal portefeuille		100.00%	100.00%

Bijlage 3: Checklist Code Pensioenfondsen 2024

Pensioenfondsen moeten de Code Pensioenfondsen naleven volgens het ‘pas toe of leg uit’-principe. De onderstaande tabel geeft weer in hoeverre de normen van de Code worden toegepast op basis van de herziene Code Pensioenfondsen (2024). Afwijkingen van de normen worden gemotiveerd en nader toegelicht.

Nr.	Normen uit de Code (2024)		Onderbouwing in checklist Code Pensioenfondsen 2024
Goed zorgen voor het pensioen van belanghebbenden			
<i>Aandacht hebben voor de missie, visie, strategie</i>			
1	Het pensioenfonds heeft een missie, visie en strategie. Daarin beschrijft het pensioenfonds wat het pensioenfonds wil betekenen en bereiken voor zijn belanghebbenden, rekening houdend met hun voorkeuren en belangen. Op deze wijze bepaalt het pensioenfonds wat zijn strategische doelstellingen en beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding, zijn. <u>Het pensioenfonds evalueert zijn missie, visie en strategie periodiek en rapporteert hierover in zijn bestuursverslag.</u>		De missie, visie en strategie is eind 2022 herijkt en geactualiseerd, onder begeleiding van een externe partij. Bij de invulling wordt rekening gehouden met voorkeuren van belanghebbenden. Samengevat zet het Fonds in op continuïteit. Het bestuur heeft continue aandacht voor de communicatie en dialoog met alle deelnemers, evenals het beleggingsbeleid en de resultaten daarvan. Hiervoor heeft het een communicatie-, een integraal risicomanagement- en een beleggingsadviescommissie ingesteld, evenals een dagelijks bestuur. De effectiviteit van het beleid wordt voortdurend gemonitord en bekeken door het bestuur, in samenwerking met het verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht. In de missie, visie en strategie wordt onder andere beschreven op welke wijze het Fonds zijn financiële verantwoordelijkheid invult, door de visie op het beleggen te omschrijven. De risicohouding wordt periodiek getoetst en vastgesteld. De Missie, visie en strategie 2022 is destijds gedeeld met de stakeholders van het Fonds. Tevens is het opgenomen in de ABTN en gepubliceerd op de website van het Fonds. Daarnaast is vastgesteld dat de 5-jaarlijkse evaluatie wordt aangepast in een 3-jaarlijkse evaluatie, waardoor de herijking en actualisering eind 2025 weer zal plaatsvinden.
<i>Aandacht hebben voor duurzaamheid</i>			
2	Het pensioenfonds heeft, rekening houdend met de voorkeuren en belangen van belanghebbenden, een beleggingsbeleid waarvan milieu- en klimaat- alsmede sociale en governance factoren een uitdrukkelijk en kenbaar onderdeel zijn. Het pensioenfonds houdt op een proportionele wijze rekening met mogelijke langetermijneffecten van het beleggingsbeleid op mens, milieu en maatschappij en de effecten van duurzaamheidsrisico's op beleggingsbeslissingen.		Het beleggingsplan is in 2024 geactualiseerd. Het gegeven dat de pensioenregeling met ingang van 1-1-2024 kwalificeert als artikel 8 SFDR is verwerkt in het Beleggingsplan. Daarnaast is de aanpassing naar de ISS Sustainability voting policy verwerkt in het beleggingsplan. Tot slot is het gegeven dat het Fonds een rapportage heeft laten inrichten om diverse ESG kenmerken en parameters te meten en de ontwikkeling hiervan te volgen verwerkt in het plan (m.n. bijlage 4 ESG-beleid). Ook de toenemende aandacht voor de Non Financial Risk monitoring en het op fondsniveau voldoen aan de vereisten uit de DORA-wetgeving staan benoemd als aandachtspunten voor 2024. Op basis van het Risico Preferentie onderzoek dat in 2023 is uitgevoerd onder auspiciën van WTW/Ipsos onder de deelnemers van het fonds m.b.t. de voorbereiding van de invoering van het nieuwe pensioenstelsel (WTP) zijn ook een aantal ESG-vragen gesteld aan de deelnemers van het fonds. Daarbij blijken Klimaat, Biodiversiteit, en Gezondheidszorg belangrijke thema's te zijn voor de deelnemers. Op basis daarvan zal in de ESG rapportage de score van een aantal SDG's die betrekking hebben op deze thema's (zoals SDG 3, SDG 13 en SDG 14/15) nauwkeurig worden gemonitord Door deze SDG's maar ook andere parameters (CO2 , Energy/ Fresh Water) van de portfolio met enige frequentie te monitoren en de verandering in de beleggingsportefeuille alsmede de benchmarks (die ook zelf weer in beweging zijn) in de beleggingsadviescommissie mee te nemen zal er zo is de verwachting, een sturend effect ontstaan dat wordt versterkt door de gekozen "Stewardship" Voting Policy volgens de ISS-Sustainability Policy waar het Fonds zich inmiddels ook bij heeft aangesloten. Dit is geen activistische benadering en deze laat zich ook niet vangen met het Artikel 8 SFDR framework maar is wel maatschappelijk relevant.
<i>Belangen evenwichtig afwegen</i>			

3	Het pensioenfonds voert de pensioenregeling naar beste vermogen uit op basis van een evenwichtige afweging van belangen en is transparant in hoe deze afweging plaatsvindt.		De pensioenregeling wordt naar beste geweten uitgevoerd door het bestuur en heeft hiervoor de eindverantwoordelijkheid. Dit is geborgd in de statuten van het Fonds en andere Fondsdocumenten zoals de ABTN, beleggingsbeleid en communicatiebeleidsplan. In 2021 is de Besluitwijzer Evenwichtige Belangenafweging door het bestuur vastgesteld. In de praktijk komt dit (onder meer) tot uiting in een zorgvuldige afweging van de verschillende belangen die tussen de groepen in de populatie spelen. In 2024 is onder meer het indexatiebesluit per 1-1-2025 genomen en heeft deze evenwichtige belangenafweging plaatsgevonden (o.a. generatie-effect per leeftijd). In 2024 is er een overbruggingsplan ingediend bij de DNB voor de toepassing van ruimere indexatieregels. Dit plan is ook inzichtelijk op de website van het Fonds waarbij alle belanghebbenden kunnen lezen waarom de toepassing van de ruimere indexatieregels evenwichtig is en wat het effect is voor de verschillende deelnemersgroepen. Al vanaf het begin van de transitie maar het nieuwe pensioenstelsel is er een Projectgroep WTP en een klankbordgroep opgezet. In de projectgroep waren de werkgever, de Centrale Ondernemingsraad en het bestuur van het Fonds vertegenwoordigd. In de basis maken sociale partners arbeidsvoorwaardelijke afspraken over de inhoud van de pensioenregeling. De werkgever brengt deze pensioenregeling onder bij het Fonds. Het bestuur van het Fonds heeft de wettelijke taak om de afspraken van sociale partners te beoordelen op evenwichtigheid en de opdracht te aanvaarden. Het Fonds stemt de besluitvorming af met het Verantwoordingsorgaan, de Raad van Toezicht en met De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM). De klankbordgroep bestond uit vertegenwoordigingen van de werkgever, de Centrale Ondernemingsraad, het bestuur van het Fonds, het voltallige verantwoordingsorgaan, de voltallige Raad van Toezicht en het Bureau Pensioenzaken van het Fonds en een vertegenwoordiging van de gepensioneerdvereniging VVSPTN. De klankbordgroep kreeg de gelegenheid te reflecteren en te reageren op de input van de projectgroep en later van het bestuur. Het doel van de klankbordgroep was om de vertegenwoordigde gremia voortdurend mee te nemen in het proces en de beslissingen van de sociale partners en pensioenfondsbestuur.
---	---	---	---

Kennen van de voorkeuren van de belanghebbenden

4	Het pensioenfonds verdiept zich in de voorkeuren van de bij het pensioenfonds betrokken belanghebbenden en betreft deze voorkeuren bij het bepalen van zijn strategische doelstellingen en beleidsuitgangspunten en gaat daarover met de belanghebbenden in gesprek. Het pensioenfonds rapporteert hierover <u>jaarlijks</u> in het bestuursverslag.		In 2024 heeft het Fonds hard gewerkt aan het opzetten en uitvoeren van een tevredenheidsonderzoek onder de belangrijkste "gebruikers" van het Fonds, te weten: actieve deelnemers, slapers en gepensioneerde medewerkers. De rapportage (resultaten voor de drie doelgroepen) zijn uitvoerig besproken binnen het bestuur om hiermee de dienstverlening in de toekomst nog verder te kunnen verbeteren. Het in 2023 uitgevoerde 'risicopreferentie onderzoek' is gebruikt voor de vaststelling van de risicohouding. Hierbij is onderzocht hoeveel risico deelnemers kunnen en willen nemen in het beleggingsbeleid onder het nieuwe pensioenstelsel.
---	--	---	---

Keuzebegeleidingsbeleid vaststellen

5	Het pensioenfonds heeft een beleid over de wijze waarop het deelnemers keuzebegeleiding biedt bij keuzes binnen de pensioenregeling. Het pensioenfonds evalueert periodiek de uitvoering en de effectiviteit van dit beleid en stuurt waar nodig bij.		Het Fonds heeft een beleid over de wijze waarop het deelnemers keuzebegeleiding biedt. Binnen de communicatiecommissie en met de pensioenuitvoerder wordt het beleid op regelmatige basis geëvalueerd en waar nodig worden er acties genomen om de uitvoering of de effectiviteit te verbeteren.
---	---	---	--

Visie hebben op kwaliteit, kosten en uitbesteding

6	Het pensioenfonds heeft een visie op de kwaliteit van de uitvoering van de pensioenregeling en het daarbij behorende kostenniveau. Het pensioenfonds monitort de kwaliteit en kosten van uitvoering en evalueert deze jaarlijks.		Het bestuur sluit adequate en afdwingbare contracten af met externe dienstverleners en let hierbij nadrukkelijk op prijs en kosten. Daarnaast vindt er een jaarlijkse evaluatie plaats middels o.a. ISAE en kosten benchmarks. Nakomen van afspraken wordt nauwlettend in de gaten gehouden o.a. met behulp van SLA-rapportages.
7	Het pensioenfonds legt in zijn uitbestedingsbeleid vast wanneer en onder welke voorwaarden het pensioenfonds besluit tot (onder)uitbesteding van taken of werkzaamheden. Bij uitbesteding van taken of werkzaamheden neemt het pensioenfonds adequate maatregelen in de overeenkomst op voor als de dienstverlener of een door hem ingeschakelde derde onvoldoende presteert, de overeenkomst niet naleeft en/of schade veroorzaakt door handelen of nalaten.		In het uitbestedingsbeleid is vastgelegd wat de reikwijdte is van uitbesteding en ook welke werkzaamheden niet mogen worden uitbesteed. Uitbestedingsovereenkomsten zijn adequaat op dit punt. O.a. bepalingen over aansprakelijkheid, opzegging en toerekenbaar tekortschieten. Bestuur heeft het inzicht o.a. via contacten die pensioenbureau onderhoudt en e.e.a. is contractueel vastgelegd. (Onder) uitbestedingsrelaties worden periodiek geëvalueerd.

Goed besturen

Besluiten motiveren en onderbouwen

8	Het bestuur legt duidelijk vast op grond van welke overwegingen een besluit is genomen, wat de relatie is met de strategische doelstellingen en beleidsuitgangspunten en op welke wijze het bestuur de overige organen van het pensioenfonds betreft of heeft betrokken.		In 2024 heeft het bestuur de voorlegger aangepast. Een voorlegger wordt gebruikt o.a. gebruikt bij het nemen van besluiten. In de voorlegger is opgenomen wat de relatie is met de strategische doelstellingen en beleidsuitgangspunten en op welke wijze het bestuur de overige organen van het pensioenfonds betreft of heeft betrokken.
9	Het bestuur weegt de aanbevelingen van het intern toezicht en andere organen zorgvuldig en motiveert afwijkingen.		Jaarlijks worden de eventuele aanbevelingen van de RvT bij elkaar gebracht in een integraal overzicht, met daarbij de eventuele aanbevelingen van VO, accountant, (certificerend) actuaire, sleutelfunctiehouder(s) en aanbevelingen uit audit rapportages. Deze aanbevelingen weegt het bestuur zorgvuldig af en motiveert eventuele afwijkingen.
10	Het bestuur legt vast wanneer het bestuur het oordeel van de sleutelfunctiehouders in zijn besluiten betreft. Wanneer het bestuur het oordeel van de sleutelfunctiehouders in zijn besluiten betreft, legt het bestuur vast hoe het bestuur dit oordeel heeft gewogen en betrokken in zijn besluiten.		In 2024 heeft het bestuur de voorlegger aangepast. Een voorlegger wordt gebruikt o.a. gebruikt bij het nemen van besluiten. In de voorlegger is opgenomen wanneer het bestuur opinies van de sleutelfunctiehouders in zijn besluiten betreft. Tevens legt het bestuur vast hoe het bestuur dit oordeel heeft gewogen en betrokken in haar besluiten.

Beleidscyclus vastleggen

11	Het bestuur legt zijn beleid op strategische aandachtsgebieden schriftelijk vast en zorgt voor een gedocumenteerde beleids- en verantwoordingscyclus. Daarnaast toetst het bestuur periodiek de effectiviteit van zijn beleid en stuurt waar nodig bij.		De missie, visie en strategie is in 2022 herijkt en destijds gedeeld met de stakeholders van het Fonds. Tevens is het opgenomen in de ABTN. Concreet hanteert het bestuur drie speerpunten in zijn strategie voor de komende jaren: • Overgaan naar het nieuwe stelsel op een goed afgewogen en evenwichtige wijze, waarbij we keuzes maken die passen bij de behoeften van onze deelnemers; • Continu verbeteren van de communicatie naar en dialoog met onze deelnemers; • Investeren in een nieuwe, diverse generatie bestuurders, die met alertheid, kennis, goede tools, draagvlak en vertrouwen van alle partijen de missie en visie goed kunnen waarmaken. De risicohouding wordt periodiek getoetst en vastgesteld.
----	---	---	---

Bestuurlijke taken verdelen en stemrecht bepalen

12	Het bestuur zorgt voor een heldere en expliciete taak- en rolverdeling tussen bestuur en uitvoering. Daarbij betreft het bestuur de taak- en rolverdeling van bestuur, bestuurlijke commissies en sleutelfunctiehouders.		Is aanwezig. Bestuur stelt beleid vast en de uitvoerder voert uit. Bestuur laat zich ondersteunen door het pensioenbureau. Taak- en rolverdeling is helder vastgelegd in contracten, SLA's, mandaten, ABTN en bestuurlijk jaarplan. Verantwoordelijkheden m.b.t. IRM zijn vastgelegd in de RACI.
13	Het bestuur is collectief verantwoordelijk voor zijn functioneren. De voorzitter is het eerste aanspreekpunt en is als eerste verantwoordelijk voor zorgvuldige besluitvorming en procedures waarin ruimte en aandacht is voor de inbreng en diverse perspectieven van alle leden van het bestuur.		Het bestuur voert periodiek een zelfevaluatie uit ten aanzien van het functioneren van het bestuur als geheel en de voorzitter met zijn specifieke taken.
14	Elk bestuurslid heeft stemrecht.		Via statuten geregeld.
<i>Open en transparant zijn</i>			
15	Het bestuur vervult zijn taken op een voor belanghebbenden transparante, open en toegankelijke wijze. Het bestuur informeert de belanghebbenden in ieder geval over: - de missie, visie en strategie; - de naleving van deze Code en de interne gedragscode; - de evaluatie van het functioneren van het bestuur; - de afhandeling van klachten en geschillen en de wijzigingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.		De missie, visie en strategie is in 2022 herijkt en gedeeld met de stakeholders van het fonds. Tevens is het opgenomen in de ABTN, deze staat op de website van het Fonds. Het "pas-toe-of-leg-uit"-principe wordt gehanteerd ten aanzien van de principes en normen uit de code pensioenfondsen 2024. Dit wordt besproken in het bestuur en hierover wordt gerapporteerd in het jaarverslag. De evaluatie van het functioneren van het bestuur als de naleving van de interne gedragscode waarop de Compliance Officer algemeen toezicht op de naleving van de gedragscode uitoefent, worden ook gerapporteerd in het jaarverslag. De klachten- en geschillenregeling, Klachtenprocedure als schematische weergave van het klachtenproces (stroomschema) zijn beschikbaar op de website van het Fonds. Een rapportage van de klachten en geschillen vinden plaats in het jaarverslag als in het communicatiejaarplan. Het communicatie jaarplan vindt haar basis in het pensioencommunicatiebeleid van het Fonds. De uitvoering van het beleid krijgt jaarlijks vorm in een communicatiejaarplan met daarin de activiteiten en doelstellingen voor dat jaar. Het jaarplan vertaalt dit beleid via concrete communicatiemiddelen en -boodschappen. Hierbij is gekeken naar de actualiteit en specifieke doelstellingen die het pensioenfonds wil realiseren. De communicatiecommissie van het Fonds houdt toezicht op de uitvoering van het jaarplan.
<i>Integraal risicomanagement bevorderen</i>			
16	Het bestuur bevordert en borgt een cultuur waarin risicobewustzijn vanzelfsprekend is. Het bestuur zorg ervoor dat het integrale risicomanagement adequaat georganiseerd is en dat er een noodprocedure beschikbaar is om in spoedeisende situaties te kunnen handelen.		De cultuur bij het fonds is open en lerend. Van alle bestuursleden is de risicohouding bepaald. Dit draagt bij aan het risicobewustzijn. Periodiek worden door de commissies en het bestuur de risico's en de beheersingsmaatregelen beoordeeld. Dit gebeurt in een open sfeer. De noodprocedure om in spoedeisende situaties te kunnen handelen is aanwezig en opgenomen in de ABTN.

Effectief intern toezichthouden en controle uitvoeren

Toezichtvisie ontwikkelen

17	Het intern toezicht legt een toezichtvisie ten grondslag aan zijn toezicht. Deze visie omvat tenminste de volgende elementen: - de doelstelling van het intern toezicht; - de rol, rolinvulling en de werkwijze van het intern toezicht; - de interactie tussen intern toezicht en bestuur; - de interactie tussen intern toezicht en de diverse sleutelfunctiehouders; - de interactie tussen intern toezicht en het verantwoordingsorgaan of belanghebbendenorgaan.		In het 'Werkplan Raad van Toezicht 2024' zijn deze punten beschreven.
18	Het intern toezicht legt vast hoe het intern toezicht het functioneren van het bestuur toetst, wat daarbij het normenkader is, wat het intern toezicht daarvoor nodig heeft, over welke onderwerpen het intern toezicht zich in een specifieke periode een oordeel wenst te vormen en waarover het in gesprek wil met bestuur en verantwoordingsorgaan of belanghebbendenorgaan.		Dit ligt onder andere vast in het 'werkplan Raad van Toezicht 2024'. Aanvullend heeft de Raad van Toezicht voor het pensioenakkoord een memo opgesteld (d.d. 12 januari 2024). Daarin is opgenomen: de rol, taak en bevoegdheden van de RvT in het kader van het pensioenakkoord. Hierover is met de RvT gesproken in de bestuursvergadering van 8 maart 2024. Tevens wordt hierin aangegeven waarop de RvT toeziet/functioneren van het bestuur toetst. En wat de RvT hiervoor nodig denkt te hebben.

Rolbewust zijn

19	Het intern toezicht is zich bewust van zijn verantwoordelijkheid als toezichthouder en gedraagt zich ernaar.		De Raad van Toezicht doet jaarlijks aanbevelingen die kunnen bijdragen aan een beheerste en integere bedrijfsvoering. De aanbevelingen van diverse partijen worden samengevoegd in een 'integraal overzicht aanbevelingen'.
20	Het intern toezicht stelt zich op als gesprekspartner van het bestuur.		De Raad van Toezicht is tevens een gesprekspartner van het bestuur en staat het bestuur met raad ter zijde. Dit is opgenomen in het werkplan dat door de RvT is opgesteld.
21	Het intern toezicht stelt zich onafhankelijk op ten opzichte van andere toezichthouders, overige fondsorganen en van welk ander belang dan ook en kan kritisch opereren.		De leden van de Raad van Toezicht zijn onafhankelijk en voldoende kritisch.

Werzaamheden van actuaris en accountant vaststellen

22	Het bestuur draagt de accountant en actuaris die controle uitvoert c.q. certificeert in beginsel geen andere werkzaamheden op dan controle c.q. certificering. Geeft het bestuur wel een andere opdracht, dan vraagt dit een zorgvuldige afweging en een afzonderlijke opdrachtformulering.		Gebeurt reeds, bestuur verstrekt afzonderlijke opdrachten.
23	Het bestuur beoordeelt vierjaarlijks het functioneren van de accountant en de actuaris en stelt het intern toezicht en verantwoordingsorgaan of belanghebbendenorgaan van de uitkomst op de hoogte.		In het bestuurlijk jaarplan is een planning opgenomen voor de periodieke evaluatie van onder meer de accountant en actuaris. Bij in het oog springende zaken zal deze evaluatie worden besproken met Raad van Toezicht en VO.

Verantwoording en inspraak organiseren

Verantwoording afleggen door bestuur

24	Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het voor de toekomst maakt. Het bestuur maakt daarbij inzichtelijk hoe het de verschillende belangen heeft afgewogen. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn.		Het bestuur licht deze zaken toe in het bestuursverslag en op de website van het Fonds. Jaarlijks wordt er een webcast gegeven waaraan alle belanghebbenden kunnen deelnemen. Hierin worden de belanghebbenden geïnformeerd over de gebeurtenissen van afgelopen jaar en wat er op de planning staat. De belanghebbenden de mogelijkheid tot het stellen van vragen. Welke nadien ook inzichtelijk zijn in een Q&A op de website.
25	Het bestuur gaat met het verantwoordingsorgaan of het belanghebbendenorgaan bij het afleggen van verantwoording in gesprek.		Gebeurt reeds.
Verantwoording afleggen door intern toezicht			
26	Het intern toezicht legt in het bestuursverslag, op basis van een vooraf door het intern toezicht vastgestelde toezichtvisie en een eerder geformuleerd normenkader, verantwoording af over de verrichte werkzaamheden, rapporteert de bevindingen en doet (zo nodig) aanbevelingen.		De RvT heeft begin 2024 een werkplan opgesteld met daarin drie toezichtthema's. De RvT legt jaarlijks verantwoording af over de uitgevoerde werkzaamheden in het toezicht verslag welke wordt opgenomen in het jaarverslag. Daarin worden zowel de bevindingen als de aanbevelingen gedaan.
27	Het intern toezicht is aanspreekbaar op de wijze waarop het toezicht houdt en is bereid in gesprek te gaan over de wijze waarop het toezicht is uitgevoerd en hoe daarover is gerapporteerd.		Jaarlijks na het verstrekken van het toezichtsverslag van de RvT aan het bestuur, wordt dit in de bestuursvergadering met genoemde partijen besproken. Zowel de wijze waarop toezicht is uitgevoerd en hoe hierover is gerapporteerd. De RvT gaat hierover ook in gesprek met het VO.
Bevoegdheden uitoefenen door een verantwoordingsorgaan			
28	Het verantwoordingsorgaan maakt het mogelijk dat het bestuur en het intern toezicht verantwoording kunnen afleggen en geeft een oordeel over het handelen van het bestuur. Daarnaast oefent het verantwoordingsorgaan de aan hem toegekende adviesrechten uit, tenzij het verantwoordingsorgaan daar gemotiveerd niet voor kiest. Het verantwoordingsorgaan houdt bij zijn taken rekening met alle belanghebbenden.		Het bestuur legt jaarlijks verantwoording af aan het Verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop dat is uitgevoerd. Het Verantwoordingsorgaan toetst in het bijzonder of er op evenwichtige manier rekening is gehouden met alle belanghebbenden. Daarnaast oefent het VO haar adviesrecht uit en legt bovengenoemde aspecten vast in het jaarlijkse verslag van het VO. Dit verslag wordt besproken met het Bestuur en opgenomen in het jaarverslag. Daarnaast vindt hierover ook afstemming plaats met de RvT.
29	Het verantwoordingsorgaan bewaakt of het bestuur de verschillende belangen evenwichtig afweegt.		Periodiek vindt er een overleg plaats tussen Bestuur en VO, waarbij relevante onderwerpen/besluiten worden besproken. Daarnaast wordt alle documentatie van bestuursbesluiten met het VO gedeeld. Besluiten waarover een adviesrecht van toepassing is, wordt separaat door het bestuur per email aangevraagd.
Bevoegdheden uitoefenen door een belanghebbendenorgaan			

30	Het belanghebbendenorgaan maakt het mogelijk dat het bestuur en het intern toezicht verantwoording kunnen afleggen en geeft een oordeel over het handelen van het bestuur. Daarnaast oefent het belanghebbendenorgaan de aan hem toegekende adviesrechten uit-tenzij het belanghebbendenorgaan daar gemotiveerd niet voor kiest. Ook oefent het belanghebbendenorgaan de aan hem toegekende goedkeuringsrechten uit. Het belanghebbendenorgaan houdt bij zijn taken rekening met alle belanghebbenden.	n.v.t.	Het Fonds kent geen BO.
31	Het belanghebbendenorgaan bewaakt of het bestuur de verschillende belangen evenwichtig afweegt.	n.v.t.	Het Fonds kent geen BO.
Betrekken van belanghebbenden			
32	Het bestuur organiseert en stimuleert zijn dialoog met belanghebbenden op een manier die past bij het pensioenfonds en zijn (diverse groepen van) belanghebbenden.		Inzake WTP is het Fonds in dialoog met belanghebbenden door het organiseren van sessies voor de <u>klankbordgroep</u> . Daarnaast is er ook een projectgroep. Jaarlijks wordt er een <u>webcast</u> gegeven waaraan alle belanghebbenden kunnen deelnemen. Hierin worden de belanghebbenden geïnformeerd over de gebeurtenissen van afgelopen jaar en wat er op de planning staat. Ook komt de financiële positie van het Fonds aan bod en hebben de belanghebbende de mogelijkheid tot het stellen van vragen. Welke nadien ook inzichtelijk zijn in een Q&A op de website. Ook heeft er in 2024 een <u>deelnemerstevredenheidsonderzoek</u> plaatsgevonden. Deze output is uitvoerig besproken binnen het bestuur en is een vervolg aan gegeven.
Effectief functioneren van fondsorganen			
Geschiktheids-, diversiteits- en inclusiebeleid naleven en uitdragen			
33	De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit en inclusie, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid.		Het bestuur vindt diversiteit in bestuur en andere organen van belang in termen van kennis, competenties, leeftijd en geslacht. Dit is vastgelegd in het Geschiktheidsbeleidsplan en in het Diversiteit & Inclusie beleid. Bij nieuwe vacatures wordt vroegtijdig in het wervingstraject o.a. aandacht gevraagd voor diversiteit, geschiktheid en complementariteit. Ook wordt rekening gehouden met opleiding, achtergrond en persoonlijkheid. De RvT had in boekjaar 2024 een diverse samenstelling qua competenties en diversiteit.

34	Het pensioenfonds heeft een schriftelijk beleid vastgesteld om de diversiteit en inclusie in zijn fondsorganen te vergroten of in stand te houden. Dit beleid stelt passende doelen op ten aanzien van de mate van diversiteit op alle voor het pensioenfonds relevante maatschappelijke aspecten, waaronder tenminste geslacht of genderidentiteit, leeftijd en sociaal-culturele achtergrond. Op basis van dit beleid heeft het pensioenfonds een planmatige aanpak gericht op het bereiken van deze doelen. Het bestuur herijkt dit beleid periodiek en rapporteert in het bestuursverslag over de resultaten van dit beleid.		In het Diversiteits- en inclusiebeleid 2024-2027 stelt het doelen op ten aanzien van de mate van diversiteit en inclusie. Het bestuur van het Fonds acht diversiteit en inclusie in de samenstelling van bestuur en andere fondsorganen van groot belang. Deelname van personen met uiteenlopende (culturele) achtergronden en verschillende vaardigheden zorgt voor een meervoudig perspectief in het bestuur, het toezicht en de verantwoording. Diversiteit en inclusie dragen zo bij aan de kwaliteit van het totale pensioenfondsbestuur. Bovendien wordt door middel van diversiteit en inclusie recht gedaan aan de representativiteit en herkenbaarheid van de belanghebbenden. Bij de samenstelling van het betreffende fondsorgaan wordt ernaar gestreefd dat de leden van het orgaan complementair zijn en competenties en invalshoeken inbrengen die elkaar aanvullen. Dit leidt tot een completer bestuur, met daarbinnen een effectief intern toezicht, en een betere verantwoordingsfunctie. In het beleid is vastgelegd hoe het Fonds deze doelen wil bereiken en hiervoor is een stappenplan opgesteld. In het jaarverslag wordt gerapporteerd over de samenstelling naar leeftijd en genderidentiteit van het bestuur, Verantwoordingsorgaan en Raad van Toezicht en over de inspanningen die zijn verricht om de diversiteit en inclusie binnen de organen verder te vergroten of in stand te houden. Jaarlijks beoordeelt het bestuur in hoeverre de gestelde doelen zijn gehaald en of de middelen hiertoe effectief zijn geweest. Driejaarlijks evalueert het bestuur het diversiteits- en inclusiebeleid over de langere termijn.
35	Ten aanzien van leeftijdsdiversiteit geldt als minimum dat er tenminste een persoon zitting heeft in het bestuur en het verantwoordingsorgaan of het belanghebbendenorgaan die jonger is dan 40 jaar. Ten aanzien van genderdiversiteit geldt als minimum dat er in de organen variatie is in geslacht of genderidentiteit.		Bij het bestuur en VO voldoen we nog niet aan de norm leeftijdsdiversiteit in de zin van dat er tenminste een persoon zitting heeft in het bestuur en het VO, die jonger is dan 40 jaar. De gemiddelde leeftijd van het bedrijf bedroeg ultimo 2024: 44,7 jaar. Ondanks dat in de afgelopen jaren de gemiddelde leeftijd is gedaald, blijft het vinden van bestuursleden en leden voor het VO onder de 40 jaar een uitdaging. Ten aanzien van genderdiversiteit bestond het bestuur ultimo 2024 uit 1 vrouwelijke en 5 mannelijke bestuursleden. In 2024 hebben er twee bestuurswissels plaatsgevonden, waarvan 1 vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden. En een bestuurswissel als vertegenwoordiger namens de werkgever. Dit betrof uittredend bestuurslid in mei 2024; heer G.J. Mulders (66 jaar) waarbij mevrouw E.R. Schuring (53 jaar) als opvolgend bestuurslid is benoemd. Daarnaast worden er i.v.m. toekomstige opvolging twee aspirant bestuursleden opgeleid, waarvan er één vrouwelijk (51 jaar) is en één mannelijk (43 jaar). In het VO is er geen sprake van diversiteit in geslacht of genderidentiteit. Er blijft continu aandacht voor diversiteit, beginnend bij de werving van (aspirant) leden (vacatureteksten/functieprofielen).
36	Het bestuur, het intern toezicht, het verantwoordingsorgaan en het belanghebbendenorgaan houden rekening met het diversiteit- en inclusiebeleid bij het opstellen van de eisen waaraan nieuwe leden van het orgaan dienen te voldoen.		Dit wordt toegepast. Bij de werving van nieuwe kandidaten wordt extra aandacht gegeven aan diversiteit en inclusiebeleid. Zie ook de onderbouwing bij punt 33 en 35. Bij de RvT is destijds (2021) nadrukkelijk gezocht naar een vrouw ten behoeve van de invulling van een bestaande vacature en deze is ook zo ingevuld per 1 januari 2022. Bij de vervulling van een vacature wordt actief en tijdig gezocht naar kandidaten die passen in de diversiteit- en inclusie doelstellingen.

Benoeming, zittingstermijn en ontslag van leden van organen vastleggen

37	De eerste zittingstermijn van een lid van het bestuur, de raad van toezicht, het belanghebbendenorgaan of verantwoordingsorgaan is maximaal vier jaar. Deze leden kunnen voor een tweede termijn van maximaal vier jaar worden benoemd. Een bestuurslid en een lid van het belanghebbendenorgaan of verantwoordingsorgaan kunnen als daarvoor aanleiding bestaat voor een derde termijn van maximaal vier jaar worden benoemd. In dat geval onderbouwt het bestuur de aanleiding voor een derde benoeming en deelt het bestuur dit met de overige organen. Leden van een visitatiecommissie zijn maximaal acht jaar betrokken bij hetzelfde pensioenfonds		Het Fonds handhaaft de bestaande zittingsduur en herbenoeming zoals vastgelegd in de statuten en wijkt derhalve af van de aanbeveling uit de Code. Belangrijkste reden hiervoor is continuïteit in het bestuur en de investeringen in deskundigheid. Bij een zittingsduur van 4 jaar en 6 bestuursleden waarvan er om de 2 jaar 2 aftreden kan het voltallige bestuur in 8 jaar tijd volledig vervangen zijn dit wordt als niet wenselijk beoordeeld i.v.m. de continuïteit van het fonds. Het bestuur blijft afwijken van aanbeveling uit de code met als belangrijkste reden de continuïteit en investeringen in deskundigheid om een 'goed pensioenfondsbestuur' te waarborgen. De leden van het Bestuur worden benoemd voor een periode van zes jaar en kunnen maximaal twee keer worden herbenoemd. De zittingsduur van de leden van het VO is conform de regeling voor de leden van het bestuur (zes jaar) en kunnen maximaal twee keer worden herbenoemd. De zittingsduur van de Raad van Toezicht is maximaal vier jaar en kunnen maximaal één keer worden herbenoemd.
38	Benoeming en ontslag van de leden van de organen van het pensioenfonds zijn geregeld in de statuten van het pensioenfonds waarbij – behoudens in het geval van beroepspensioenfondsen – de procedure voor benoeming en ontslag als beschreven in bijlage 2 wordt gevolgd. Schorsing van de leden van het bestuur, het belanghebbendenorgaan, het verantwoordingsorgaan en het intern toezicht wordt geregeld in de statuten of reglementen van het pensioenfonds.		Is opgenomen in de statuten en betreffende reglementen.
Beloningsbeleid beheerst en duurzaam houden			
39	Het pensioenfonds voert een beheerst en duurzaam beloningsbeleid. Dit beleid is in overeenstemming met de doelstellingen van het pensioenfonds. Ook is het beleid passend gelet op de bedrijfstak, onderneming of beroepsgroep waarvoor het fonds de pensioenregeling uitvoert.		Het beloningsbeleid is beheerst en duurzaam. Bestuurders en leden van het VO die in loondienst werkzaam zijn bij Thales Nederland B.V. ontvangen geen vergoeding van het Fonds voor de werkzaamheden voor het Bestuur of VO. Zij zijn in dienst van de onderneming vallen binnen het gangbare beloningsbeleid dat binnen de onderneming gehanteerd wordt. Gepensioneerde leden van het Bestuur en van het VO zonder dienstverband bij Thales, ontvangen een onbelaste onkostenvergoeding, die jaarlijks wordt geïndexeerd. De leden van de Raad van Toezicht en externe adviseurs worden beloond volgens passende, marktconforme tarieven. De vergoeding van de Raad van Toezicht wordt geïndexeerd met de structurele ontwikkeling van het salaris volgens de CAO Metaalektro.
40	De beloningen staan in redelijke verhouding tot verantwoordelijkheid, functie-eisen en tijdsbeslag.		Idem punt 39.
41	Het bestuur is terughoudend als het gaat om prestatie gerelateerde beloningen. Prestatie gerelateerde beloningen zijn niet hoger dan 20 procent van de vaste beloning. Ze zijn niet gerelateerd aan de financiële resultaten van het fonds.		Het Fonds is voor de (mede) beleidsbepalers terughoudend als het gaat om prestatie-gerelateerde beloningen. Deze norm ziet niet op de beloning van partijen waaraan het pensioenfonds taken uitbesteedt. Voor die partijen hanteert het pensioenfonds een uitbestedingsbeleid dat conform de wettelijke regels (artikel 14 lid 6 Besluit Pensioenwet en artikel 21a Besluit Financieel Toetsingskader) een onderdeel beloningen kent, en dat zodanig is dat het niet mag aanmoedigen tot het nemen van meer risico dan voor het pensioenfonds aanvaardbaar is. Dit is niet in de code gereguleerd omdat de wetgeving daarin al voorziet.

42	Bij tussentijds ontslag van een bestuurslid zonder arbeidsovereenkomst of van een lid van het intern toezicht verstrekt het bestuur geen transitie- of ontslagvergoeding. Bij ontslag van een (andere) medebeleidsbepaler moet een eventuele transitie- of ontslagvergoeding passend zijn gelet op de functie en de ontslagreden.		Het bestuur verstrekt geen ontslagvergoedingen.
<i>Gewenste gedrag, cultuur en integriteit naleven en uitdragen</i>			
43	Het bestuur spreekt zich uit over de gewenste cultuur en gedraagt zich daarnaar. Aspecten in de cultuur waar het bestuur zich rekenschap van geeft zijn onder meer het openstaan voor kritiek, het leren van fouten en risicobewustzijn, de mate van inclusie in de manier van besluiten en functioneren.		Het bestuur gaat in gesprek met belanghebbenden, vraagt periodiek naar hun mening via een enquête (2024: deelnemerstevredenheidsonderzoek). Daarnaast heeft het Fonds een Geschillen- en klachtenprocedure. De Klachten- en geschillenregeling is aangepast naar aanleiding van de gedragslijn van de Pensioenfederatie 'Goed omgaan met klachten' en voldoet hiermee aan het bepaalde in artikel 48b van de Pensioenwet en hoofdstuk 4b van het Besluit Toekomst Pensioen. De Klachten- en geschillenregeling is beter leesbaar voor deelnemers, waarbij er een 'Klachtenprocedure' (stroomschema) is toegevoegd. Periodiek worden de risico's besproken en beoordeeld door het bestuur van het Fonds. Besluitvorming vindt gedegen plaats met ruimte voor ieders inbreng. Iedere bestuursvergadering wordt geëvalueerd en jaarlijks heeft het bestuur van het Fonds een zelfevaluatie conform norm 49.
44	Tegenstrijdige belangen, reputatierisico's en nevenfuncties worden gemeld. De leden van het bestuur, het verantwoordingsorgaan en belanghebbendenorgaan, het intern toezicht en andere medebeleidsbepalers vermijden elke vorm en elke schijn van persoonlijke bevoordeling of belangenverstrengeling. Zij laten zich op hun functioneren toetsen.		Tegenstrijdige belangen en reputatierisico's zijn vastgelegd in de gedragscode en worden gemeld. Daarnaast is melding van nevenfuncties aan de Compliance Officer ook vastgelegd in de bestaande gedragscode en hierover wordt jaarlijks een verklaring afgelegd door alle organen en medebeleidsbepalers van het Fonds.
45	Het bestuur zorgt dat onregelmatigheden kunnen worden gemeld en dat betrokkenen weten hoe en bij wie.		Dit is vastgelegd in de Incidentenregeling (Compliance Handboek). Een incident kan zowel schriftelijk, elektronisch als mondeling worden gemeld aan de Compliance Officer.
46	De leden van het bestuur, het verantwoordingsorgaan of het belanghebbendenorgaan, het intern toezicht en andere medebeleidsbepalers ondertekenen de interne gedragscode van het pensioenfonds en een jaarlijkse nalevingsverklaring en gedragen zich daarnaar.		Alle organen en medebeleidsbepalers van het Fonds hebben de incidentele gedragscode ondertekend (interne gedragscode). Daarnaast wordt er jaarlijks een nalevingsverklaring door alle organen en medebeleidsbepalers van het Fonds ondertekend.
47	De voorzitter is samen met het bestuur verantwoordelijk om een open cultuur te bevorderen waarin sprake is van een lerende omgeving waarin ruimte en aandacht is voor de inbreng en diverse perspectieven van alle leden van het bestuur.		Er is sprake van een open cultuur, waarin ruimte en aandacht is voor inbreng van alle leden van het bestuur. Dit is ook zichtbaar in de notulen van de bestuursvergaderingen (check-in en evaluatie zijn vaste onderdelen op de agenda van de bestuursvergadering). Tevens worden er regelmatig sessies georganiseerd om bestuurders mee te nemen in een bepaald aandachtsgebied/commissie (jaarlijkse BAC-meeting). Daarnaast is er ook veel ruimte voor scholing/ontwikkeling als bestuurder van het Fonds. Iedere bestuurder heeft ook zijn eigen aandachtsgebied/commissie, waarbij de verschillende perspectieven van alle leden relevant zijn.

48	Het bestuur waarborgt dat de leden van de organen van het pensioenfonds onafhankelijk en kritisch kunnen opereren. De organen hebben daarnaast een eigen verantwoordelijkheid om het mogelijk te maken dat hun leden onafhankelijk en kritisch kunnen functioneren.		Ieder bestuurslid stelt zich voldoende onafhankelijk op en handelt in belang van alle belanghebbenden. Dit is zichtbaar in de notulen van de bestuursvergaderingen en besluiten. De organen als VO en RvT hebben inzicht in de documenten, besluiten (voorleggers) en notulen van de bestuursvergaderingen. Periodiek heeft het bestuur een overleg met het VO en met de RvT, waarin informatie wordt gedeeld en besproken onderwerpen/besluiten worden toegelicht.
<i>Jaarlijks zelfevalueren</i>			
49	Het eigen functioneren is voor het bestuur, het intern toezicht, het belanghebbendenorgaan en het verantwoordingsorgaan een continu aandachtspunt. Deze organen evalueren in elk geval jaarlijks het eigen functioneren van het orgaan als geheel en van de individuele leden. Hierbij betrekken zij één keer in de drie jaar een onafhankelijke derde partij. De organen besteden daarbij in elk geval periodiek aandacht aan bestuursmodel, integriteit, geschiktheid, continuïteit, diversiteit en inclusie, de wijze van opereren en de mate waarin de individuele leden zich voldoende onafhankelijk en kritisch kunnen opstellen.		Elk jaar wordt er een zelfevaluatie uitgevoerd, waarbij in de laatste 3 jaren een onafhankelijke derde partij betrokken is geweest. De evaluatie over boekjaar 2024 vindt plaats in maart 2025. Tijdens deze evaluatie staan de onderwerpen als: Bestuursmodel, integriteit, geschiktheid, continuïteit, diversiteit en inclusie, de wijze van opereren en mate waarin de individuele leden zich voldoende onafhankelijk en kritisch kunnen opstellen op de agenda staan. De zelfevaluatie van het VO over boekjaar 2024 heeft plaatsgevonden op 7 maart 2025 met een onafhankelijke derde partij. De genoemde aspecten uit de "principes" Checklist zijn in de zelfevaluatie meegenomen. Ook de RvT heeft voldaan aan deze norm.

Template periodieke informatieverschaffing voor de financiële producten, bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, lid 1, van Verordening (EU) 2020/852

Identificatiecode juridische entiteiten (LEI): 549300YU8UVYLLDPS766

Heeft dit financieel product een duurzame beleggingsdoelstelling?	
☒ ☒ ☐ Ja	☒ ☐ ☒ Nee
☐ Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling gedaan: ____% ☐ in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden ☐ in economische activiteiten die volgens EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden	☐ Dit product promootte ecologische/sociale (E/S) kenmerken . Hoewel duurzaam beleggen niet het doel ervan was, had het een minimum van ____% duurzame beleggingen ☐ met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden ☐ met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden ☐ met een sociale doelstelling
☐ Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een sociale doelstelling gedaan: ____%	☒ Dit product promootte E/S-kenmerken, maar heeft niet duurzaam belegd.

1. Integratie van milieu, sociale en governance (ESG) overwegingen in de beleggingsportefeuille:
SPTN onderschrijft de Principles for Responsible Investment van de Verenigde Naties (de UN PRI). SPTN heeft alleen vermogensbeheerders gecontracteerd die de UN PRI richtlijnen onderschrijven. Daarmee geeft SPTN uitdrukking aan het belang dat wordt gehecht aan maatschappelijk verantwoord beleggen.

{OPEN}

De **EU-taxonomie** is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852. Het gaat om een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten**. Die verordening bevat geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten. Duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling kunnen wel of niet op de taxonomie zijn afgestemd.

Duurzaamheids-indicatoren meten hoe de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot, worden verwezenlijkt.

2. **Uitsluiten van beleggingen die controversieel zijn:** SPTN heeft geen beleggingstransacties verricht die op grond van het internationale recht zijn verboden of niet voldoen aan door Nederland ondertekende internationale verdragen. Daarnaast zijn beleggingen vermeden die strafbare of maatschappelijk niet geaccepteerde gedragingen bevorderen of in verband staan met schendingen van de mensenrechten of fundamentele vrijheden.
3. **Dialoog met ondernemingen om positieve verandering te bewerkstelligen:** Door middel van het aangaan van de dialoog (engagement) beoogde positieve verandering te bewerkstelligen bij ondernemingen waarin het belegt en ondernemingen stimuleren om die maatregelen te nemen die bevorderlijk zijn voor de invulling van de ESG factoren.
4. **Invloed uitoefenen om maatschappelijke verantwoordelijkheid te nemen:** SPTN heeft beoogd om door middel van het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen maatschappelijke verantwoordelijkheid te nemen voor een gewenst beleid bij bedrijven waarin wordt belegd.

De naleving van deze kenmerken is gemeten met duurzaamheidsindicatoren in de volgende vraag.

● **Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?**

Indicator	Data 2024
ESG-integratie	Aandelenportefeuille: 6.9 Aandelenbenchmark: 6.8
1. Gemiddelde ESG-score van de aandelen en bedrijfsobligatie portefeuilles ten opzichte van de relevante standaard index	Bedrijfsobligatieportefeuille: 6.5 Bedrijfsobligatiebenchmark: 6.5
2. Percentage groene, sociale en duurzame obligaties in de LDI portefeuille	15%
Uitsluitingen	0
3. Het aantal beleggingen in uitgesloten bedrijven conform de geldende uitsluitingen voor Europese en Amerikaanse bedrijfsobligatie mandaten en Europese aandelenfondsen en opkomende markten aandelenfondsen	
4. Het aantal beleggingen in uitgesloten landen conform de geldende uitsluitingen voor de staatsobligatie portefeuille gebaseerd op de EU- en VN-sanctielijsten.	0

Dialogo voeren 5. Aantal bedrijven waarmee dialoog is gevoerd over de rapportage periode	965 bedrijven
Invloed uitoefenen 6. Aantal aandeelhoudersvergaderingen waar tijdens de rapportage periode: ○ Gestemd kon worden ○ Gestemd is ○ Met minimaal 1 stem tegen management is gestemd	Op 2688 vergaderingen kon gestemd worden Op 2609 vergaderingen is gestemd Op 735 vergaderingen is met minimaal een stem tegen management gestemd

● **...en in vergelijking tot voorafgaande perioden?**

Niet van toepassing, SPTN rapporteert voor het eerst conform deze indeling van de rapportage.

● **Wat waren de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan en hoe droeg de duurzame belegging bij tot die doelstellingen?**

Niet van toepassing.

● **Hoe hebben de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan, geen ernstige afbreuk gedaan aan ecologische of sociale duurzame beleggingsdoelstellingen?**

Niet van toepassing.

— **Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?**

Niet van toepassing.

— **Waren de duurzame beleggingen afgestemd op de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten? Details:**

Niet van toepassing.

In de EU-taxonomie is het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” vastgelegd. Dit houdt in dat op de taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie, en dat een en ander vergezeld gaat van specifieke Uniecriteria.

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

Het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen evenmin ernstige afbreuk doen aan ecologische of sociale doelstellingen.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

Niet van toepassing, er is geen rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren in het afgelopen jaar.

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

De lijst bevat de beleggingen die het **grootste aandeel beleggingen** van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten: 1 januari 2024 tot en met 31 december 2024.

Grootste beleggingen	% activa	Land	Sector
CCF NORTH AMERICA ESG INDEX X1 EUR	17.1%	Ierland	Beleggingsfondsen
BLK ICS EUR LIQ FUND PREM ACC T0	7.3%	Ierland	Beleggingsfondsen
CCF EUROPE ESG INDEX FUND X1 EUR	4.8%	Ierland	Beleggingsfondsen
BGF EUROPEAN FUND X2 EUR	4.6%	Luxemburg	Beleggingsfondsen
CCF PACIFIC ESG INDEX FUND X1 EUR	3.3%	Ierland	Beleggingsfondsen
BGF EM MKT SUST EQ FD X2 EUR	3.3%	Luxemburg	Beleggingsfondsen
BLK ICS EUR LIQ FUND AGEN ACC T0	3.1%	Ierland	Beleggingsfondsen
BGF SYS China A-Share OPP X2 USD	2.9%	Luxemburg	Beleggingsfondsen
BGF GLBL HIGH YLD BND HDGD X2 EUR	2.9%	Luxemburg	Beleggingsfondsen
Nederlandse staatsobligaties	2.2%	Nederland	Overheid
BGF SUS EMERGING MARKETS BON X2EUR	1.5%	Luxemburg	Beleggingsfondsen
BGF SUS EMG MKTS LOC CCY X2 USD	1.4%	Luxemburg	Beleggingsfondsen
Franse staatsobligaties	1.1%	Frankrijk	Overheid
Finse staatsobligaties	1.0%	Finland	Overheid

Oostenrijkse staatsobligaties	1.0%	Oostenrijk	Overheid
-------------------------------	------	------------	----------

De percentages zijn gebaseerd op de stand per 31-12-2024. De sectorverdeling is gemaakt op basis van GICS en er heeft geen doorkijk in onderliggende beleggingsfondsen plaatsgevonden.

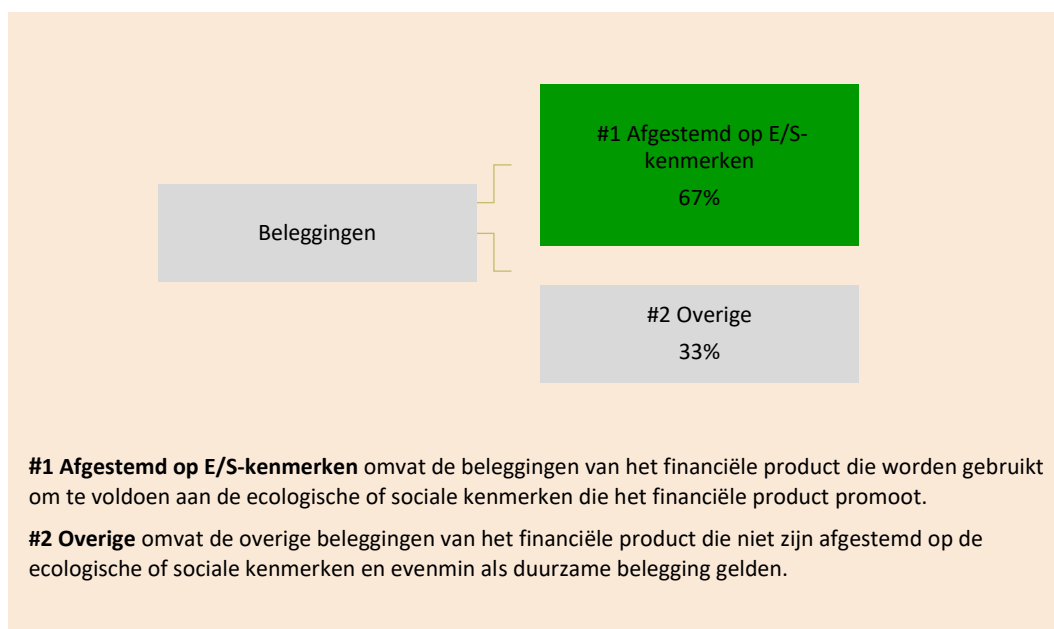

Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

SPTN promootte in het afgelopen jaar ecologische en sociale kenmerken zonder dat het een duurzame beleggingsdoelstelling nastreefde. SPTN kende geen minimumallocatie naar duurzame beleggingen in de zin van SFDR of beleggingen in ecologisch duurzame activiteiten in de zin van de Taxonomie-Verordening.

Het grootste deel van de beleggingen van SPTN was afgestemd op ecologische en sociale kenmerken. Deze beleggingen hadden betrekking op bedrijfsobligaties, aandelen, cashfondsen, obligaties in opkomende markten en staatsobligaties. De overige beleggingen waren niet afgestemd op deze kenmerken en zijn belegd in beursgenoteerde vastgoedbeleggingen.

Hoe zag de activa-allocatie eruit?

In welke economische sectoren werd belegd?

Sector	Som marktwaarde (%)
Winning van delfstoffen	1.5%
Industrie	19.1%
Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht	2.2%
Distributie van water, afval- en afvalwaterbeheer en sanering	0.3%

Bouwnijverheid	0.5%
Groot- en detailhandel, reparatie van auto's en motorfietsen	2.9%
Vervoer en opslag	1.6%
Verschaffen van accommodatie en maaltijden	0.3%
Informatie en communicatie	8.0%
Financiële activiteiten en verzekeringen	29.3%
Vastgoedactiviteiten	9.4%
Vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten	0.4%
Administratieve en ondersteunende diensten	0.8%
Openbaar bestuur en defensie	20.5%
Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	0.4%
Kunst, amusement en recreatie	0.1%
Extraterritoriale organisaties en lichamen	1.0%
Overige	1,7%

De percentages zijn gebaseerd op de stand per 31-12-2024. De sectorverdeling is gemaakt op basis van NACE sectorclassificatie.

In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

Van de beleggingen (exclusief staatsobligaties) was 2,67% afgestemd op een van de zes ecologische doelstellingen van de EU-taxonomie (exclusief fossiel gas en kernenergie) op basis van de omzet van de onderliggende beleggingen. Er waren beleggingen die zijn afgestemd op de EU-taxonomie in de sectoren fossiel gas en kernenergie, maar dit was nihil (0,02%). De afstemming van beleggingen op de EU-taxonomie is niet onderworpen aan een betrouwbaarheidsverklaring van een accountant of een toetsing door derden.

● Heeft het financiële product belegd in activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen¹?

☒ Ja:

In fossiel gas

In kernenergie

Nee

¹Activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie zullen alleen aan de EU-taxonomie voldoen indien zij bijdragen aan het beperken van de klimaatverandering ("klimaatmitigatie") en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie – zie de toelichting in de linker marge. De uitgebreide criteria voor economische activiteiten in de sectoren fossiel gas en kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen, zijn vastgesteld in Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1214 van de Commissie.

Om te bepalen of aan de EU-taxonomie wordt voldaan, bevatten de criteria voor **fossiel gas** emissiegrenswaarden en de omschakeling naar hernieuwbare energie of koolstofarme brandstoffen tegen eind 2035. Voor **kernenergie** bevatten de criteria uitgebreide regels inzake veiligheid en afvalbeheer.

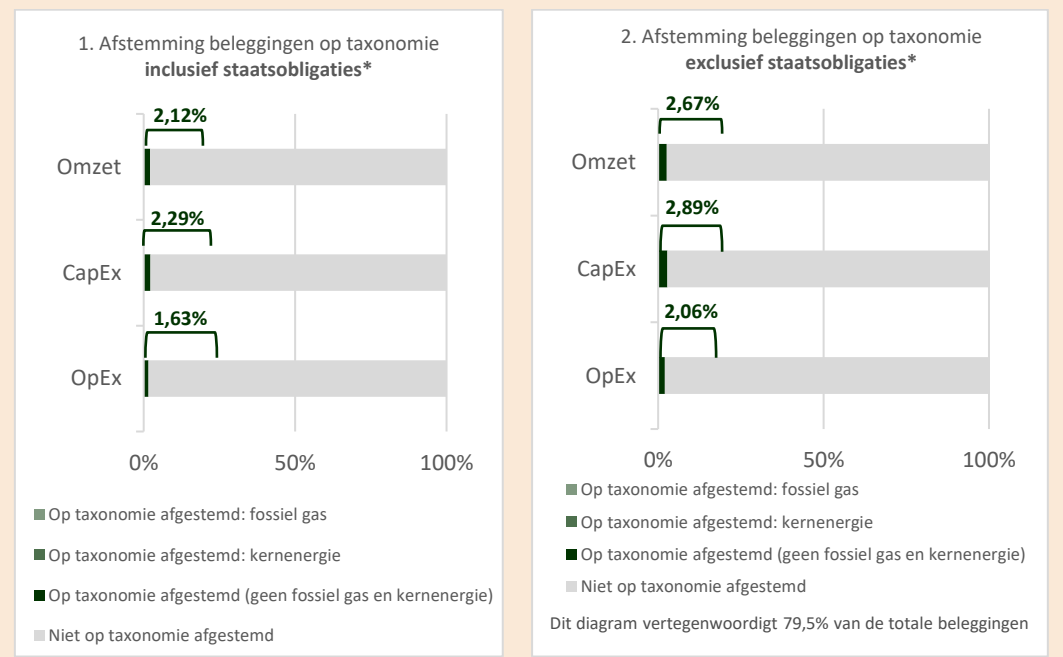
Faciliterende activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een ecologische doelstelling.

Transitieactiviteiten zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgasemissiesniveaus hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van:

- de **omzet** die het aandeel van de opbrengsten uit groene activiteiten van ondernemingen waarin is belegd, weergeeft;
- de **kapitaaluitgaven** (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen worden gedaan door de ondernemingen waarin is belegd, bv. voor een transitie naar een groene economie;
- de **operationele uitgaven** (OpEx) die groene operationele activiteiten van ondernemingen waarin is belegd, weergeven.

De onderstaande diagrammen geven in het groen het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties* op de taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft het eerste diagram de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties, terwijl het tweede diagram alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre die op de taxonomie zijn afgestemd.

* In deze diagrammen omvat 'staatsobligaties' alle blootstellingen aan overheden.

- Wat was het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten?**

Het aandeel beleggingen in transitie activiteiten was 0,06% en faciliterende activiteiten 1,05%.
- Hoe verhiel het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen zich tot eerdere referentieperiodes?**

Niet van toepassing, SPTN rapporteert voor het eerst conform deze indeling van de rapportage.

zijn duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die **geen rekening houden met de criteria** voor ecologisch duurzame economische activiteiten in het kader van de Verordening (EU) 2020/852.

Wat was het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd?

Niet van toepassing. SPTN heeft zich gedurende de referentieperiode niet gecommitteerd aan duurzame beleggingen.

Wat was het aandeel sociaal duurzame beleggingen?

Niet van toepassing. SPTN heeft zich gedurende de referentieperiode niet gecommitteerd aan duurzame beleggingen.

Welke beleggingen zijn opgenomen in “overige”? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

De beleggingen die zijn opgenomen in #2 Overige zijn de beleggingen in beursgenoteerde vastgoed. Voor deze beleggingen wordt wel rekening gehouden met de vereisten voor goed ondernemingsbestuur.

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om aan de ecologische en/of sociale kenmerken te voldoen?

SPTN heeft de volgende maatregelen getroffen:

- SPTN heeft de rapportages over de allocatie naar groene, sociale en duurzame obligaties, ESG-scores, het voeren van dialoog met ondernemingen, uitoefening van stemrecht en de naleving van uitsluitingen gemonitord.
- Bij elke selectie en evaluatie van beleggingsfondsen en mandaten heeft SPTN het ESG-beleid van de betreffende beheerder beoordeeld en expliciet meegenomen.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Niet van toepassing. SPTN heeft geen referentiebenchmark aangewezen om te bepalen of de pensioenregeling is afgestemd op de ecologische en/of sociale kenmerken.

● *Waarin verschilt de referentiebenchmark van een brede marktindex?*

Niet van toepassing.

● *Hoe heeft dit financiële product gepresteerd wat betreft de duurzaamheidsindicatoren voor het bepalen van de afstemming van de referentiebenchmark op de gepromote ecologische en sociale kenmerken?*

Niet van toepassing.

● *Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?*

Niet van toepassing.

● *Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de brede marktindex?*

Niet van toepassing.

Referentie-benchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product de ecologische of sociale kenmerken verwezenlijkt die dat product promoot.